

Czarnków 2010 r.

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU CZARNKOWSKO - TRZCIANECKIEGO NA LATA 2011 - 2020

Październik 2010r.

WYKONAWCA: Ireneusz Krupka
Ul. Krasieńskiego 10, 64-920 Piła

Strategia Rozwoju Powiatu Czarnkowski – Trzcianeckiego (SRP)

SPIS TREŚCI

ROZDZIAŁ I – Wstęp - Starosta Powiatu Czarnkowski - Trzcianeckiego	4
ROZDZIAŁ II - Podstawy prawne opracowania i realizacji Strategii.....	5
ROZDZIAŁ III - Przedmiot zakres i założenia merytoryczne Strategii oraz sposób jej opracowania i konsultacji.....	6
ROZDZIAŁ IV - Planistyczne uwarunkowania Strategii	9
IV.1. Powiązanie Strategii z innymi dokumentami.....	9
IV.2. Powiat w zewnętrznych dokumentach planistycznych.....	10
ROZDZIAŁ V - DIAGNOZA.....	13
V. 1. Położenie geograficzno – przestrzenne.....	13
V. 2. Środowisko przyrodnicze i jego ochrona.....	15
V. 3. Dziedzictwo historyczne i kulturowe.....	20
V. 4. Infrastruktura.....	24
V. 5. Potencjał gospodarczy.....	41
V. 6. Kapitał ludzki i społeczny.....	45
V. 7. Zarządzanie finansami.....	65
V. 8. Analiza SWOT.....	71
V.8.1. Istota analizy SWOT.....	71
V.8.2. Bilans wewnętrznych czynników rozwoju powiatu (mocne i słabe strony).....	72
- Komentarz, trendy i rekomendacje.....	73
V.8.3. Bilans zewnętrznych czynników rozwoju - szans i zagrożeń.....	75
- Komentarz, trendy i rekomendacje.....	76
V.8.4. Konkluzje z diagnozy i analizy SWOT.....	78
ROZDZIAŁ VI - Wizja rozwoju Powiatu i misja jego Samorządu.....	79
ROZDZIAŁ VII - Cele i działania strategiczne.....	81
VII.1. Informacje ogólne.....	82
VII.2. Zdefiniowanie celów Strategii i działań strategicznych.....	84
VII.3. Zestaw miar osiągnięcia celów.....	101
ROZDZIAŁ VIII System realizacji Strategii.....	105
VIII.1. Definicja systemu i uczestnicy realizacji Strategii.....	105
VIII.2. Instrumenty instytucjonalno prawne dla kształtowania struktur przestrzennych.....	106

VIII.3. Koordynowanie działalności podmiotów - partnerów strategicznych.....	108
VIII.4. Instrumenty programowo – wdrożeniowe SRP.....	109
VIII.5. Instrumenty (ramy) finansowe SRP.....	110
VIII.6. Monitoring, ocena i aktualizacja SRP.....	114
VIII.7. Kierunki działania w sytuacjach nadzwyczajnych.....	116
VIII.8. Komunikacja społeczna - konsultacje i upowszechnianie Strategii.....	116

Rozdział I - Wstęp

W 2010 roku mija czasokres obowiązywania dotychczasowej Strategii Rozwoju Powiatu. Powstała ona w 2001 r., u zarania funkcjonowania tej struktury samorządowo - terytorialnej jaką jest powiat. Realizacja tej Strategii zaowocowała wieloma przedsięwzięciami w sferze społecznej, infrastrukturalnej i gospodarczej, które przyczyniły się do konsolidacji powiatu, umocnienia jego spójności społecznej, terytorialnej, kulturowej i gospodarczej. W sukces aspiracjom rozwojowym powiatu przyszło wsparcie funduszami unijnymi, które zostały wykorzystane, w sposób racjonalny, z dobroczynnym skutkiem dla lokalnej społeczności. W rozdziale V, dotyczącym rozpoznania i oceny obecnego stanu powiatu, znalazły się informacje obrazujące dokonany od 2001 roku postęp w poszczególnych sferach działalności powiatu. Tu możemy jedynie skonstatować, że miniony okres nie był czasem straconym, a wręcz przeciwnie - optymalnie wykorzystanym!

Powiat stanął teraz przed koniecznością sporządzenia i uchwalenia kolejnej Strategii (zwanej dalej w skrócie SRP lub Strategią) wychodzącej naprzeciw nowym problemom i wyzwaniom. Zainicjował więc uruchomienie procesów jej budowania i uchwalenia, a potem realizowania.

Strategia jest projekcją przyszłości wyrażonej w wizji i celach do, urzeczywistnienia których samorząd powiatowy, w partnerstwie z innymi podmiotami, będzie dążył podejmując określone sposoby działania, wyznaczone w misji i scenariuszu realizacyjnym Strategii oraz dokonując przekształceń obecnego stanu w oczekiwany. Można więc powiedzieć, że Strategia jest ukierunkowanym procesem społecznym, którego celem jest rozwój samorządowej jednostki terytorialnej - powiatu.

Jest też narzędziem sprawnego zarządzania. Zarządzania zmianami jakie mają nastąpić w procesie realizacji Strategii.

Zakres Strategii określają ustawowe kompetencje powiatu i możliwości oddziaływania na inne podmioty. Jest ona realizowana przez samorząd powiatowy i jego partnerów dla powiatu. Nie obejmuje spraw na które władze powiatu i strategiczni partnerzy nie mają wpływu.

Strategia nie jest zbiorem życzeń, a analizą tego co jest i co może być zrealizowane, a więc zbiorem realnych potrzeb społecznych i realnych środków służących stopniowemu ich zaspokojeniu. Nie poprzestaje jednak wyłącznie na tym. Uwzględnia też uwarunkowania oraz trendy wewnątrz i w otoczeniu powiatu, a zatem szanse, jakie mogą pojawić się w przyszłości. Szanse zaś lubią tych, którzy są na nie przygotowani. Powiat chce być na nie przygotowany, a Strategia będzie mu w tym pomocna.

Zwracam się z prośbą do mieszkańców powiatu o czynne włączenie się w proces realizacji tej Strategii. Każdy może wnieść w tą realizację swój wkład. Będzie to z korzyścią dla całej Wspólnoty Samorządowej Powiatu.

Wiesław Maszewski
Starosta Czarnkowsko - Trzcianecki

Rozdział II

Podstawy prawne opracowania i realizacji SRP.

1) *Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* (Dz.U. z 2006 r. nr 227 poz. 1658 wraz ze zmianami - Dz. U. z 2009 r. nr 84 poz. 712, i nr 157 poz. 1241), która stanowi:

- w *artykule 3*: „Politykę rozwoju prowadzą:

- 1) Rada Ministrów
- 2) Samorząd województwa
- 3) Samorząd powiatowy i gminny”

- w *artykule 4*: „ Politykę rozwoju prowadzi się na podstawie strategii rozwoju, przy pomocy programów służących osiągnięciu celów (są to programy operacyjne lub programy rozwoju), z wykorzystaniem środków publicznych”.

Politykę rozwoju ustawa określa jako zespół wzajemnie powiązanych działań podejmowanych w celu zapewnienia trwałego i zróżnicowanego rozwoju oraz spójności społeczno – gospodarczej i terytorialnej.

2) *Decyzja Zarządu Powiatu w sprawie przystąpienia do opracowania SRP*

Wykonanie dokumentu powierzono, uwzględniając wyniki przeprowadzonego wcześniej zapytania o propozycje ceny, Ireneuszowi Krupce.

Przedmiot, zakres i założenia merytoryczne Strategii oraz sposób jej opracowania i konsultacji.

Strategia jest dokumentem, w oparciu o który powiat prowadzi politykę rozwoju. Polityka ta ma dwa zadania: po pierwsze - zdiagnozowanie warunków rozwoju, w taki sposób aby podmioty gospodarcze знаły rzeczywiste warunki zewnętrzne dla swego gospodarowania; po drugie - sformułowanie Strategii na realizację której Samorząd powiatowy, jego jednostki organizacyjne bądź strategiczni partnerzy mają bezpośredni wpływ. Strategia określa cele kreujące procesy społeczne, gospodarcze i polityczne oraz wskazuje środki rzeczowe i finansowe dla ich urzeczywistnienia. Podmiotem Strategii jest Samorząd Powiatu i jego jednostki organizacyjne. Mieszkańcy powiatu, gminy, organizacje gospodarcze, społeczne i inne są zaś beneficjentami Strategii. Podmiotami stawać się będą w miarę podejmowania się realizacji zadań w partnerstwie, bądź we współdziałaniu z Samorządem Powiatowym albo jego jednostkami organizacyjnymi. Przedsiębiorstwom nie wchodzącym w partnerstwa z samorządem powiatu Strategia umożliwi poznanie uwarunkowań i najbardziej prawdopodobnych prognoz, szans i zagrożeń jakie stwarzać będzie realizowana przez samorząd powiatowy polityka rozwoju na podstawie Strategii.

Strategia proponuje zintegrowany i zrównoważony rozwój terytorium, oparty na równowadze i wzajemnym wsparciu trzech głównych elementów decydujących o rozwoju: ludziach, ekonomii, środowisku. Rozwój ekonomiczny dokonuje się w konkretnym środowisku (przyrodniczym, kulturowym, społecznym) a realizują go ludzie zamieszkujący to środowisko. Z kolei środowisko ma wpływ na kierunki i poziom rozwoju ekonomicznego. Działa tu więc mechanizm sprzężeń zwrotnych, objawiających się w zastanej lub zmieniającej się rzeczywistości.

Strategia obejmuje czasokres do 2020 roku, a więc połowę obecnego okresu budżetowego Unii Europejskiej lat 2007 – 2013 (z realizacją do 2015 r.) i cały okres budżetowy lat 2014 – 2020.

Środki wsparcia finansowego UE dla samorządów terytorialnych są i będą, obok środków własnych, znaczącym komponentem montażu finansowych dla przedsięwzięć rozwojowych. Ponieważ Strategia jest dokumentem strategicznym określającym nie tylko cele społeczne i gospodarcze rozwoju, ale także środki i sposoby, które powinny ten rozwój zapewnić, dlatego sformułowano ją w odniesieniu do dwóch horyzontów czasowych, aby dostosować do okresu planowania budżetowego UE. I tak cele ogólne (strategiczne) odnoszą się do 2020 r., zaś niektóre cele szczegółowe (operacyjne) mogą dać efekty – do 2015 roku. Do tychże horyzontów czasowych dostosowywane są dwa programy rozwoju (PR), będące instrumentami wdrożeniowymi Strategii.

Pierwszy program rozwoju sporządzony został – wraz z niniejszą Strategią i obejmuje czasokres do 2015 roku. Program ten zawiera listę przedsięwzięć, które da się wykonać korzystając ze wsparcia znanych już dzisiaj źródeł współfinansowania: WRPO na lata 2007–2013+2, bądź innych programów opartych o Strategię Rozwoju Kraju, obowiązującą do 2015 roku, a zasadzającą się na wsparciu z budżetu UE lat 2007 – 2013 + 2.

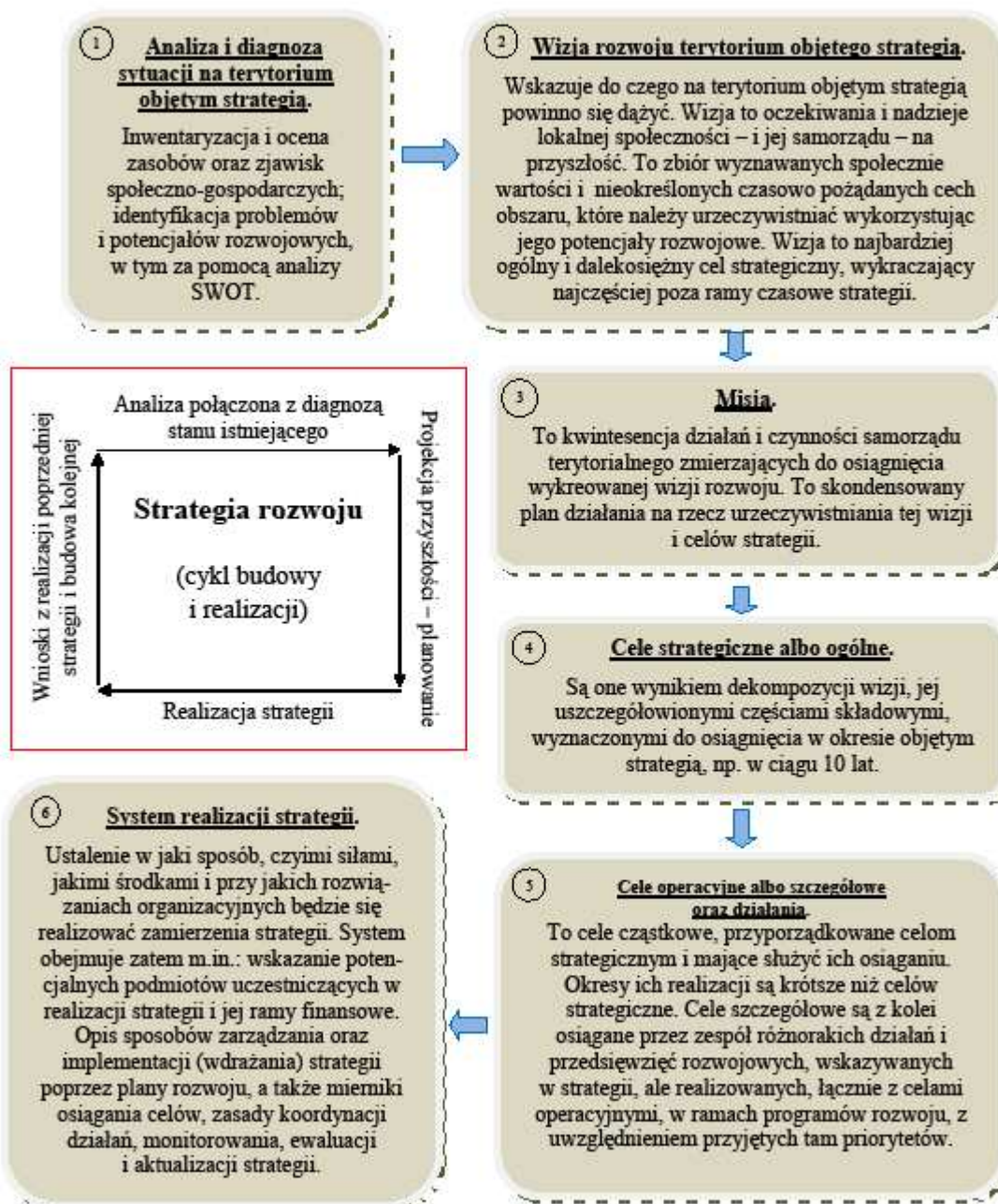
Drugi PR obejmie lata 2016 – 2020 i uwzględni możliwości współfinansowania rozwoju w ramach nowych Strategii ponad powiatowych i programów operacyjnych, opartych o środki unijnej nowej perspektywy finansowej 2014 – 2020. Określenie już dzisiaj

źródeł i wysokości nakładów na realizację Strategii na cały okres, tj. do 2020 roku byłoby obarczone zbyt dużym czynnikiem niepewności. Proces budowy Strategii i jej najważniejsze elementy składowe przedstawia **schemat 1**. Strategia wzorem innych strategii nie zawiera listy zadań inwestycyjnych do realizacji, a jedynie listę działań i przedsięwzięć strategicznych.

Identyfikacja potencjałów rozwojowych – SWOT oraz wizja rozwoju powiatu i misja zostały wypracowane wspólnie z udziałem partnerów z sektora publicznego, społecznego i gospodarczego na spotkaniach zwołanych z chwilą przystąpienia do budowy Strategii. (konsultacja w dniu 12.05.2010r. i 28.05.2010r., 7.VI.2010r. oraz w dniach od 7 maja 15 czerwca 2010r przez internet na stronach powiatu).

Propozycje celów Strategii, działań i przedsięwzięć strategicznych oraz systemu realizacji zostały przygotowane kameralnie i przedłożone w postaci projektu Zarządowi Powiatu, po czym wraz z wypracowaną wcześniej z udziałem partnerów analizą SWOT, wizją i misją opublikowane na stronie internetowej i w Biuletynie Starostwa. Tam też została podana informacja o dalszych konsultacjach i zaproszenie do brania w nich udziału w wyznaczonych miejscach i terminach 21 i 28 wrzesień 2010r. Partnerzy, o których mowa, mogli także, w terminie 35 dni od dnia ogłoszenia konsultacji, wyrazić na piśmie lub elektronicznie opinię do projektu. Nie przedstawienie tej opinii oznacza rezygnację z jej wyrażenia. Po zakończeniu konsultacji sporządzono sprawozdanie z jej przebiegu i wyników, zawierające m.in. ustosunkowanie się do zgłoszonych uwag, wraz z uzasadnieniem i podane do publicznej wiadomości. Procedury te są zgodne z art. 6 ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Proces budowy strategii rozwoju i jej najważniejsze elementy
analityczne, projekcyjne i realizacyjne

UWAGA: Analiza SWOT, wizja, misja (poz. 1, 2, 3) wypracowywane są wspólnie, to jest z udziałem społeczności lokalnej. Cele i system realizacji (poz. 4, 5, 6) przygotowywane są kameralnie, po czym poddawane, wraz z projektem całej strategii, konsultacji społecznej, w myśl art. 6 ustawy o prowadzeniu polityki rozwoju.

Rozdział IV

Planistyczne uwarunkowania Strategii rozwoju powiatu (SRP).

IV. 1. Powiązania Strategii z innymi dokumentami planistycznymi.

Strategia rozwoju powiatu, jakkolwiek stanowi autonomiczny dokument Samorządu powiatowego, nie jest oderwana od systemu planowania strategicznego na innych poziomach. Uwzględnia ona wiele elementów z dokumentów unijnych i krajowych.

Z dokumentów unijnych brano pod uwagę Strategię Lizbońską. Nakłada ona na samorządy obowiązki w zakresie aktywizacji zawodowej, wsparcia na rzecz starzejącego się społeczeństwa, poprawiania jakości kapitału ludzkiego, wiedzy i innowacyjności, a także stwarzanie trzeciej – poza sferą publiczną i biznesową – przestrzeni dla aktywności społecznej (NGO). Zaś z dokumentów krajowych uwzględniono Strategię Rozwoju Kraju na lata 2007 - 2015, a zwłaszcza jej cel główny: „Podniesienie jakości życia” oraz wywodzące się z niego priorytety działań. Wzięto też pod uwagę Krajową Strategię Rozwoju Regionalnego na lata 2010 -2020 (projekt z maja 2010r.), gdyż rodzi ona wiele skutków dla poszczególnych terytoriów, w tym powiatowych.

SRP ma szczególny związek ze Strategią rozwoju woj. wielkopolskiego. Zasadza się on nie tylko na podobnym horyzoncie czasowym (2020 rok) ale na spójności celów i kierunków rozwoju. Cele strategiczne powiatu współgrają wprost z celami strategicznymi województwa. **Cel generalny strategii wojewódzkiej to:** „Poprawa jakości przestrzeni województwa, systemu edukacji, rynku pracy, gospodarki oraz sfery społecznej skutkująca wzrostem poziomu życia mieszkańców”. Zaś jej strategiczne cele to m.in.

„Zwiększenie efektywności wykorzystania potencjałów rozwojowych województwa” (cel 2),

„Wzrost kompetencji mieszkańców i promocja zatrudnienia” (cel 3),

„Wzrost spójności i bezpieczeństwa społecznego”(cel 4),

Dla porównania zaprezentujemy najbardziej **ogólny cel powiatu – wizję jego rozwoju**, odpowiednika celu generalnego zawartego w dokumencie strategicznym województwa.

„Powiat z przestrzenią dostosowaną do oczekiwań społecznych, wyposażony w niezbędną infrastrukturę, charakteryzujący się zrównoważonym rozwojem społeczno – ekonomicznym, osiągniętym dzięki optymalnemu wykorzystaniu zasobów społecznych, gospodarczych, kulturowych i przyrodniczo – krajobrazowych, a przez to zapewniający pracę oraz wzrost poziomu i jakości życia mieszkańcom”

Zbieżne z sobą są też misje województwa i powiatu. Brzmiały one następująco:

- **misja województwa:** skupienie wszystkich podmiotów publicznych działających na rzecz wzrostu konkurencyjności regionu i poprawy warunków życia mieszkańców. Uzyskanie efektu synergii poprzez stworzenie spójnej koncepcji wykorzystania środków publicznych
- **misja powiatu:**

„Misją samorządu powiatowego jest współtworzenie z udziałem mieszkańców i strategicznych partnerów, systemu kreowania i wdrażania, na podstawie niniejszej Strategii, polityki zrównoważonego rozwoju społeczno – ekonomicznego, z optymalnym wykorzystaniem lokalnych potencjałów wzrostowych oraz inicjowanie przedsięwzięć przyczyniających się do zaspokojenia potrzeb i oczekiwań społecznych wyrażonych w wizji, a w szczególności poprawienia infrastruktury drogowej”.

Jak widać z porównań kluczowych zapisów obydwu strategii występuje nie tylko zbieżność między tymi zapisami ale także gwarancja, że powiat dążąc do osiągnięcia własnych celów i spełniając swoją misję przyczyniać się będzie do realizacji Strategii wojewódzkiej i odwrotnie - województwo realizując własną strategię i spełniając swoją misję działać będzie na korzyść powiatu.

Strategia rozwoju powiatu (SRP) wpisuje się także w kierunki zagospodarowania przestrzennego wyznaczone dla powiatu w „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego” Plan z.p.w. w. nie jest wprowadzanie aktem prawa miejscowego, ale jest wiążący dla gmin opracowujących miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, a przez to zapewnia spójność polityki przestrzennej samorządów gminnych, a pośrednio samorządu powiatowego, z polityką przestrzenną województwa. SRP bierze też pod uwagę Koncepcję Przestrzennego Zagospodarowania Kraju z 2001 r. (MP nr 26 poz. 432 oraz projekt KPZK 2030). Wkomponowuje się również w **WRPO na lata 2007 – 2013, którego celem generalnym jest „Wzmocnienie potencjału rozwojowego Wielkopolski na rzecz wzrostu konkurencyjności i zatrudnienia”.**

Wiele elementów SRP współgra z Programem Rozwoju Produktu Turystycznego, oraz Kreacji Marki Gmin Nadnoteckich, opracowanym przez Związek Miast i Gmin Nadnoteckich, a dotyczącym rozwoju turystyki w całej Dolinie Noteckiej. Podobieństwo wizji, celów i misji powiatu występuje też w strategiach gmin i Lokalnej Strategii Rozwoju opracowanej przez Lokalną Grupę Działania, powołaną dla realizacji programu LEADER.

Na analogicznych zasadach wspólnych dążeń i wzajemnych korzyści, jak w przypadku Strategii i programów wojewódzkich, odbywać się będzie partnerska współrealizacja Strategii rozwoju powiatu ze strategiami gmin, wzmocniona współudziałem w jej opracowaniu poprzez konsultacje.

Tak więc, zgodnie z zasadą subsydiarności, Strategia rozwoju powiatu ma charakter uzupełniający i pomocniczy wobec Strategii wojewódzkiej i strategii gmin. Oznacza to, iż SRP wspiera politykę rozwojową regionu i gmin z poszanowaniem autonomiczności tych podmiotów i ich planów strategicznych.

IV. 2. Powiat w zewnętrznych dokumentach planistycznych

Rola powiatu w zewnętrznych dokumentach planistycznych została określona przede wszystkim w :

- Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju (KPZK) z 2001 oraz w projekcie KPZK 2030 wersja z 18.V.2010.
- Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego (PZPWW),
- Strategii Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich w Wielkopolsce.

Pierwsze dwa dokumenty wyznaczają obszarowi powiatu rolę przestrzeni przyrodniczej o największej różnorodności biologicznej i niskim stopniu degradacji o znaczeniu europejskim, a szczególnie w dolinach rzek Drawy i Noteci.

KPZK –2030 traktuje powiat, wraz z całą Wielkopolską, jako zwornik europejskich procesów integracyjnych i jako obszar będący w procesie integracji funkcjonalnej z ośrodkiem regionalnym i subregionalnym, w przeciwieństwie do obszarów peryferyjnych pozostających na uboczu procesów integracyjnych, a tym samym zagrożonych marginalizacją społeczną i ekonomiczną. Koncepcja ta przewiduje dla powiatu docelowo (2030r.) 3 inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponad lokalnym: modernizację szlaku kolejowego 203 (Berlin) Kostrzyn – Gorzów – Krzyż- Piła- Elbląg- Braniewo (Kaliningrad) do klasy o przewozach do prędkości 120 km/h oraz szlaku wodnego E-70 (w tym Noteć) do IV klasy żeglowności, w ramach łączenia Odry z Wisłą przez Bydgoszcz do Gdańska. Jako trzecią inwestycję w KPZK – 2030 wymieniono budowę elektrowni jądrowej w Klempiczu, nie przesądzając ostatecznie tej lokalizacji.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa potwierdza rolę powiatu wyznaczoną przez KPZK, jako atrakcyjnego obszaru o cennych walorach przyrodniczych o znaczeniu europejskim, zalicza powiat do strefy rekreacji i wypoczynku pobytowego, z wyłączeniem rezerwatów i Drawieńskiego Parku Narodowego, z ośrodkiem podstawowej obsługi w Czarnkowie i Trzcieńcu. PZPW określa też strefę wspierania rozwoju. Jest nią północno – zachodnia część powiatu (gm. Trzcieńca, Wieleń, Drawsko i Krzyż) uznając, iż jest to obszar koncentracji problemów społeczno – gospodarczych, których gminy, bez wsparcia finansowego z zewnątrz nie rozwiążą.

PZPW potwierdza docelowo inwestycje celu publicznego ujęte w KPZK - 2030 dotyczące modernizacji lin kolejowych Kostrzyn – Gorzów – Krzyż- Piła- Elbląg- Braniewo i drogi wodnej E – 70, łączącej Odrę z Wisłą m.in. przez dolną i środkową Noteć. Przewiduje też modernizację i dostosowanie drogi wojewódzkiej nr 178 (Oborniki – Czarnków – Wałcz – Kołobrzeg), 181 (Drezdenko – Wieleń – Czarnków), 182 (Międzychód – Czarnków – Ujście) do zmiany klas z GP na G/GP oraz budowę obwodnic w: Trzcieńcu, Czarnkowie, Połajewie, Wieleniu, Drawsku, Dębem, Hucie Szklanej, Krzyż Wlkp. Przewidziano nadto rozbudowę sieci gazowych wysokiego ciśnienia.

Północna część powiatu (szlak: wodny – Noteć z portem i centrum logistyki w Krzyżu Wlkp.) zaliczona została w Planie do krajowych korytarzy transportowych.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa proponuje następujące tereny do objęcia wyższym stopniem ochrony przyrody:

- Morena Czarnkowska położona w gminie wiejskiej Czarnków,
- Dolina Noteci (jako park wielokulturowy i przyrodniczy – przyszły zabytek UNESCO)

W Strategii Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich w Wielkopolsce dla powiatów takich jak powiat czarnkowski – trzcieński przewidziano:

- osiągnięcie możliwie najwyższego poziomu gospodarki na terenach wiejskich;
- prowadzenie polityki wielofunkcyjnego rozwoju wsi i dywersyfikację działalności gospodarstw wiejskich z uwzględnieniem usług, w tym agroturystycznych, przetwórstwa, handlu i rzemiosła w celu zwiększenia zatrudnienia w sferze pozarolniczej oraz zwiększenia źródeł wzrostu dochodów;

- poprawienie jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej poprzez poprawę jakości dróg rolniczych, scalanie gruntów i zagospodarowanie poscaleniowe oraz zalesienie 599 ha gruntów marginalnych;
- ochronę środowiska, m.in. – poprzez sanitację wsi i zagospodarowanie odpadów komunalnych;
- dostosowanie struktury i potencjału terenów wiejskich do wyzwań XXI wieku i jednoczącej się Europy.

Rozdział V - Diagnoza

Diagnoza, słowo wywodzące się z języka greckiego, oznacza rozpoznanie, kiedyś jedynie choroby, dziś – także zasobów, zjawisk, warunków, sytuacji, istniejącego stanu (np. obszaru) itd.

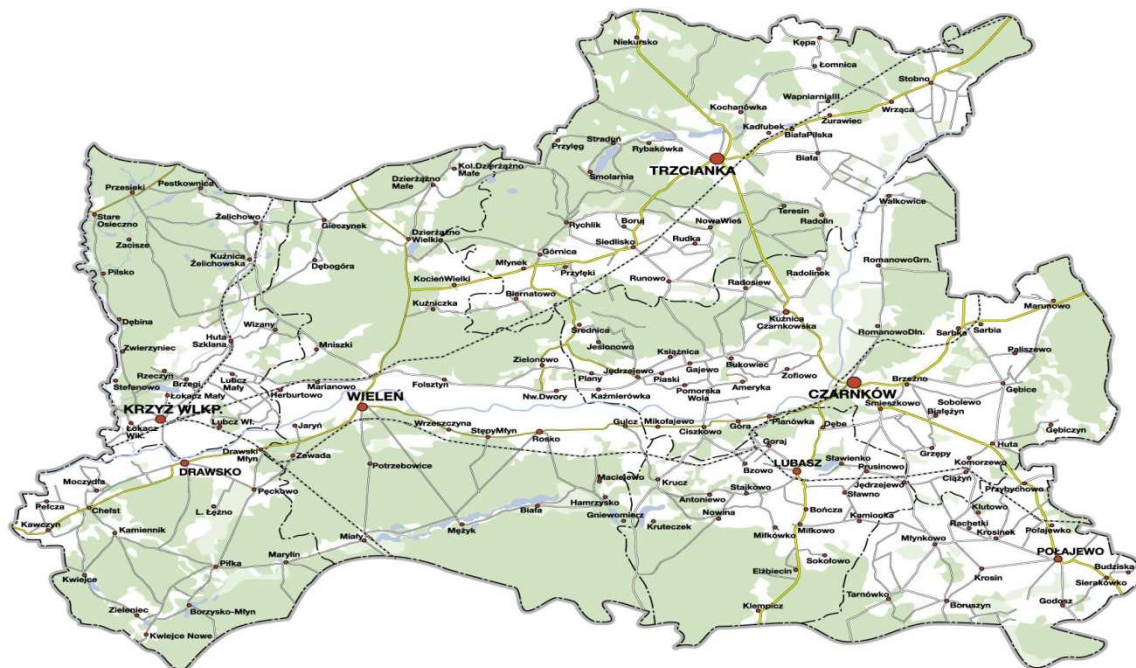
W przypadku Strategii diagnoza odpowiada temu dzisiejszemu, szerszemu pojęciu słowa. W skrócie zdefiniowano ją w schemacie 1. Diagnoza stanu powiatu to nic innego jak kompendium wiedzy o teraźniejszości powiatu. To zasobowe studium możliwości jego rozwoju, stanowiące najlepszy punkt wyjścia do planowania przyszłości. Diagnoza obejmuje wszystkie obszary tematyczne i funkcjonalne związane z szerokorozumianym środowiskiem, w którym dokonuje się rozwój i z panującymi w nim zjawiskami społecznymi i ekonomicznymi, które identyfikuje i uwypukla. Dla jej opracowania wykorzystano informacje statystyczne i opinię społeczną. Razem stanowiły one dane wyjściowe dla jej zredagowania i dalszego wnioskowania. Ostatnią częścią diagnozy, niejako jej zwieńczeniem jest analiza SWOT.

Analiza SWOT, wraz z podsumowaniem diagnozy i zawartymi w tym podsumowaniu ocenami, prognozami i wnioskami jest pomostem łączącym diagnozę z częścią projekcyjną Strategii.

V 1. Położenie geograficzno – przestrzenne

Powiat mający powierzchnię 1806 km², położony jest na styku dwóch krain geograficznych: Niziny Wielkopolsko – Kujawskiej i Pojezierza Pomorskiego. Granica ich przebiega na Noteci płynącej równoleżnikowo, niemal przez środek powiatu, Pradolina Toruńsko - Eberswaldzką. Pradolina jest główną cechą przestrzenno – geograficzną powiatu. Jej szerokość ma kilka kilometrów (w regionie Krzyża Wlkp., aż 9 km), a jej moreny czołowe, denne, pola zandrowe, ozy i jeziora urozmaicają krajobraz. Krajobraz ten różnicuje zatorfioną część dna pradoliny porośniętej trawami łąkowymi i jej wyższe tereny piaszczyste zajęte przez wydmy porośnięte borami.

Powiat administracyjnie przypisany województwu wielkopolskiemu, leży w jego północnej części, zajmując 6 % terenu województwa. Pod względem powierzchni, wynoszącej 1806 km² zajmuje drugie miejsce, a pod względem ludności liczącej 86 tysięcy osób – 9 miejsce w województwie. Skupia 8 gmin, w tym jedną miejską (Czarnków), trzy miejsko – wiejskie (Trzcianka, Krzyż, Wieleń) i cztery wiejskie (Czarnków, Drawsko, Lubasz, Połajewo). Przez powiat przebiega kilka ważnych szlaków komunikacyjnych. Spośród drogowych najważniejsze znaczenie mają: stary szlak piastowski na kierunku południowo – północnym z Poznania nad Bałtyk i drugi prowadzący w kierunku zachodnim od Piły i Czarnkowa do Gorzowa i przejścia granicznego w Kostrzynie n/Odrą.

Południowo zachodnim skrajem powiatu przebiega droga krajowa nr 22 wiodąca z Elbląga do Gorzowa, mająca duże znaczenie dla kajakarzy przyjeżdżających na spływ Drawą. Ze szlaków kolejowych strategiczne znaczenie ma tranzytowa linia kolejowa z Poznania do Szczecina i krzyżująca się z nią w mieście Krzyż linia Piła – Gorzów.

Mapka kraju z zaznaczeniem powiatu

V. 2. Środowisko przyrodnicze i jego ochrona

Powiat dysponuje atrakcyjnymi walorami przyrodniczymi, które wraz z obiektami zabytkowymi i innymi, pochodzenia antropogenicznego, tworzą pobudzające wyobraźnię krajobrazy.

Największymi dobrami przyrodniczymi są **las**y, zajmujące 52% powierzchni powiatu (w województwie nie całe 26 %, w kraju – 30 %) oraz naturalne łąki i pastwiska. Największy udział w składzie gatunkowym lasów mają sosny (90%); 10 % stanowią drzewa liściaste, z czego większość 8% to dąb i brzoza, reszta to jesion, klon, jawor i wiąz.

Znaczna część powierzchni powiatu, bo wynosząca 7984,4 km² (ponad 44%), objęta jest ochroną prawną (w województwie 31,3%) z tego:

- Drawieński Park Narodowy (DPN) – 3,78 km² – 0,2 %
- rezerwaty przyrody (RP) – 0,41 km² - 0,2 %
- obszary chronionego krajobrazu (OCHK) – 792,55 km² - 43,8%
- użytki ekologiczne (UE) – 1,74 km² - 0,09%

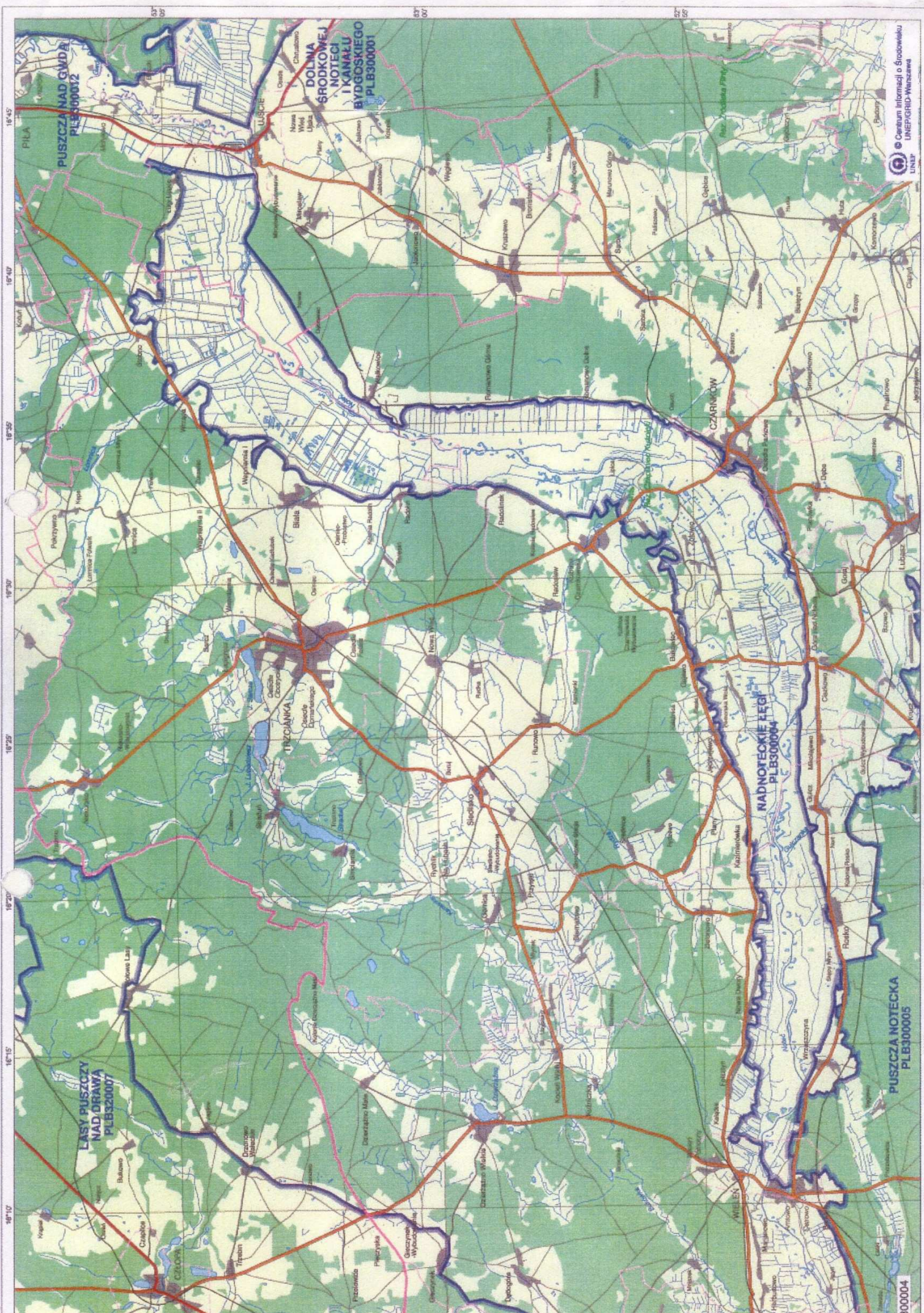
DPN jest częścią Puszczy Noteckiej. Zajmuje niewielką, południowo - zachodnią część powiatu (gmina Krzyż). Krajobraz tego Parku ukształtował 15 tys. lat temu wędrujący lodowiec, którego wody wyrzeźbiły koryta rzeki Drawy i Płocicznej. Drawa jest przepięknym szlakiem turystyki kajakowej, z którego korzystał m. in. nasz wielki rodak Jan Paweł II. Ma ona 199 km długości. Miejscami jej głębokość wynosi 2 m, a niekiedy sięga zaledwie kilka cm. Nurt rzeki jest zróżnicowany. Miejscami spokojny, nizinny, a miejscami bystry, niemal górski. Wody zaliczane są do II klasy czystości. Druga rzeka – Płociczna, o randze rezerwatu jest wyłączona z ruchu turystycznego. W Drawie i Płocicznej odbywają tarło: troć, wędrowną, pstrąg potokowy, brzana i inne rzadkie gatunki ryb wrażliwe na czystość wód. Żyje tu nadto 40 gatunków ssaków i 141 gatunków ptaków. Flora DPN to 1000 gatunków roślin naczyniowych z czego 50 to gatunki ściśle chronione. Pod ochroną znajdują się także wiele gatunków ptaków i ssaków. **Rezerwaty przyrody** to: Czapliniec Kuźnicki (faunistyczny 5,45 ha) – gmina Czarnków, Źródłiska Flinty (torfowiskowy) – na pograniczu gminy Chodzież, Czarnków, Wilcze Błoto (florystyczny – torfowiskowy 2,76 ha) gm. Wieleń. Największą powierzchnię zajmują **obszary chronionego krajobrazu**, a wśród nich OCHK Dolina Noteci (gm. Wieleń, Trzcianka, Czarnków, Lubasz). Dolina Noteci na obszarze gmin: Czarnków, Trzcianka, Wieleń wchodzi w skład europejskiej sieci ekologicznej „Natura 2000” w części jako „Nadnoteckie Łęgi” , a w części – jako „Dolina Noteci”.

Dolina Noteci – kiedyś pasmo rozlewisk, bagien i trzęsawisk, potem – poczynając od średniowiecza – przekształcona, głównie za sprawą „Olęderskich osadników” w łąki i pastwiska, dziś ponownie przywracana jest naturze. Zarówno z powodu zmian ekonomicznych (mała opłacalność produkcji bydła) jak i potrzeb ochrony środowiska. Płaska, na wpół naturalna Dolina, pokryta trawiastą runią, zakrzaczeniami i kobiercami kolorowych ziół i kwiatów, ma unikalny charakter, predestynujący ją do zaliczenia w poczet zasobów

dziedzictwa światowego „UNESCO”. Częścią Doliny jest tzw. „Szwajcaria Czarnkowska”, jeden z najbardziej urokliwych obszarów w Wielkopolsce. Wielokilometrowa, stroma krawędź Doliny, przeplatana głębokimi jarami i wąwozami oraz wijącymi się ścieżkami stwarza turystom okazje do kontemplacji i relaksu. Obszary prawnie chronione wykluczają możliwości dowolnego gospodarowania w ich granicach, ale w przypadku rolnictwa jest to kompensowane różnymi dopłatami.

Spośród zasobów naturalnych na uwagę zasługują też **pomniki przyrody**. Jest ich w powiecie 167, co stanowi 8,4% wszystkich pomników w Wielkopolsce, podczas gdy powiat – jak to opisywano wcześniej zajmuje zaledwie 6% powierzchni województwa.

**Poniżej mapa przedstawiająca rozmieszczenie
OBSZARÓW CHRONIONYCH I ZABYTEKÓW NATURY.**

Pomimo znaczącej długości rzek i licznych jezior **zasoby wód otwartych** nie są najbogatsze. Jeziorność obszaru wynosi około 1 % powierzchni. Tylko w gminie Krzyż jest nieco większa. Dla celów turystyczno rekreacyjnych kwalifikują się głównie jeziora Lubaskie, (Duże i Kruteckie), Trzcianeckie (miejskie – Sarcz, Straduńskie, Długie), Piast i Moczydło - w gminie Drawsko, Królewskie i Raczek - w gminie Krzyż oraz Wielkie, Białe i Górne – w gminie Wieleń. Wszystkie one mają wody II lub III klasy czystości. Drawa II kl. i Bukówka - II kl. Noteć prowadzi wody pozaklasowe, z tendencją do poprawy czystości. Wody powierzchniowe i podziemne są chronione przed zanieczyszczeniem. Wody podziemne w tym geotermalne zakwalifikowane zostały do obszarów najwyższej ochrony (ONO), bądź wysokiej ochrony (OWO).

Do ochrony wód wielce przyczynił się system rozbudowy oczyszczalni ścieków, w tym realizowany w ramach kompleksowego programu p. n. „Ochrona wód rzeki Noteci” zainspirowany przez Związek Gmin i Powiatów Nadnoteckich”, a wsparty pomocą finansową UE na kwotę ponad 120 mln złotych. Niemalże udział w ochronie wód mają też pakiety programów rolno – środowiskowych wspierane płatnościami UE.

Gleby, czyli znaturalizowane utwory skorupy ziemskiej, należą w powiecie prawie w całości do bielicoziemnych, przeplatanych enklawami brunatno ziemnymi. Przeważają w nich cząstki mineralne. Jedynie w dolinach rzek występują gleby hydrogeniczne z podłożem organicznym, głównie torfowym. Glebami w znacznej mierze zantropogenizowanymi są grunty orne. Stanowią zaledwie 26,7% powierzchni powiatu (wskaźnik wojewódzki 52,8%) i zajmują powierzchniowo drugie miejsce po lasach. Większość gruntów ma słabą jakość użytkową (69% stanowią grunty najsłabsze V i VI klasy), znacznie niższą niż wynosi przeciętna wojewódzka. Odpowiednie wskaźniki jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej wynoszą dla powiatu 52,3, dla województwa 63,4 (kraj 66,6). Tereny te zakwalifikowano w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa jako otwarte obszary wielofunkcyjnego rozwoju. Tylko gmina Lubasz, Połajewo i południowo – wschodnia część gminy Czarnków ma nieco korzystniejsze wskaźniki, ale i tak nie dorównujące wojewódzkim. Gleby w 55% mają odczyn kwaśny lub bardzo kwaśny i wymagają wapnowania. Natomiast w niewielkim stopniu zanieczyszczone są metalami ciężkimi i spełniają warunki dla produkcji zdrowej żywności, z ograniczeniem produkcji warzyw przeznaczonych dla dzieci. Ochrona gleb jest zapewniona m. in. przez pakiety programu rolnośrodowiskowego, dofinansowywanego przez UE, w postaci płatności rolnikom. Pakiety te dotyczą rolnictwa zrównoważonego o ograniczonym stopniu intensywności nawożenia i gospodarowania oraz rolnictwa ekologicznego, pozbawionego przemysłowo – technologicznych metod produkcji. Również płatności w ramach tzw. „Wymogów wzajemnej zgodności” (cross – compliance) uzależnione są od prowadzenia produkcji uwzględniającej wymogi ochrony środowiska i przestrzegania Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej.

Fitocenozy polne to głównie roślinność o mniejszych wymaganiach glebowych: żyto i pszenżyto, jęczmień, ziemniaki, seradela, łubin. Na lepszych glebach uprawia się pszenicę i buraki, koniczynę, lucernę. Ochronie czystości wód, gleb i lasów sprzyja racjonalnie prowadzona **gospodarka odpadami**, polegająca na zorganizowanej przez gminy segregacji i zbiórce odpadów komunalnych i umieszczaniu ich na legalnych wysypiskach. Korzysta z tej formy około 50 % mieszkańców powiatu.

Zasoby kopalniane to torfy i gytia (występujące głównie w Dolinie Noteci). Nadto w gminach Czarnków (wieś Romanowo) i Wieleń występują piaski kwarcowe, a w gminie Trzcianka - kreda pojeziorna (wieś Wrząca) i węgiel brunatny. Czarnków ma podziemne wody geotermalne. Eksploatacja tych złóż, z wyjątkiem piasków, jest prowadzona ogólnie z uwagi na ochronę środowiska (itp. torfów) albo, na razie, zaniechana (węgiel brunatny). Wody geotermalne będą mogły być pozyskane z chwila kiedy ich wydobycie stanie się opłacalne.

Pod względem **klimatycznym** powiat należy do tzw. dzielnicy nadnoteckiej, obejmującej pas szerokości 50-70 km po obydwóch stronach rzeki. Dzielnica ma charakter pośredni, przejściowy, między chłodną i deszczową dzielnicą pomorską, a suchszą i cieplejszą dzielnicą środkową. Dość duża ilość wiatrów ma kierunek głównie zachodni. Charakterystyczne są mgły, obfite rosy potęgujące się jesienią zwłaszcza przy miastach (Czarnków, Trzcianka, Krzyż, Wieleń), co związane jest z większą ilością zanieczyszczeń pyłowych. Duże powierzchnie leśne oraz rozległa Dolina Noteci sprzyjają tworzeniu się zróżnicowanego mikroklimatu. Obecność torfowisk i bagien w Dolinie zwiększa wilgotność powietrza, zaś na wyżej położonych polach występują porywiste wiatry. W obszarach przyleśnych występuje mikroklimat łagodniejszy. Opady są tu większe niż na pozostałych obszarach Wielkopolski. W ciągu wielolecia w Krzyżu odnotowano przeciętne w roku 546 mm ($1/m^2$), podczas gdy w innych punktach pomiarowych Wielkopolski od 497 mm (w Śremie) do 513 mm (w Szamotułach). Średnia temperatura powietrza wynosi $7^{\circ}C$. Najzimniej jest w styczniu, najcieplej w lipcu. Temperatury te są przeciętnie niższe niż w Wielkopolsce od $0,5$ do $1^{\circ}C$. Pokrywa śnieżna utrzymuje się 50 – 60 dni, zaś dni mroźnych jest od 30 do 35, a z przymrozkami około 100. Okres wegetacji (ze średnią t° dobową powyżej $5^{\circ}C$) trwa 200 – 215 dni, jest nieco krótszy niż przeciętny w Wielkopolsce (215 – 227 dni) i zaczyna się kilka dni później niż w pozostałej części Wielkopolski.

Zanieczyszczeń pyłowych w powiecie było dość dużo (w 2000r. większe niż przeciętne w województwie). Wiązało się to z fabryką płyt wiórowych i dużą liczbą lokalnych i przydomowych kotłowni węglowych. Dziś zanieczyszczenie spadło. Ocena wynikowa – zanieczyszczeń powietrza pod kątem zdrowia i ochrony roślin wyraża się klasą strefy A, tj. zanieczyszczeniem w korzystnych granicach.

Niewielkie przekroczenie wartości dopuszczalnych **hałasu** występuje tylko przy drodze 178, zwłaszcza w Czarnkowie i Trzciance wskutek coraz większego udziału transportu ciężarowego. Nie stwierdzono natomiast na terenach przyległych do dużych zakładów przekroczeń dopuszczalnych poziomów dźwięku. W ramach **ochrony środowiska** przeprowadzono w minionych latach likwidację mogilnika w Górnicy gm. Trzcianka, sprawowano nadzór nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa na obszarze 6158 ha, promowano postawy i zachowania przyjazne dla środowiska poprzez edukację ekologiczną dla dzieci i młodzieży w formie konkursów i olimpiad, prowadzono nadzór nad modernizacją systemów grzewczych dla ochrony powietrza atmosferycznego celem zmniejszenia emisji zanieczyszczeń.

Przeprowadzona została rekultywacja terenu po katastrofie kolejowej w mialach w latach 2001 – 2006. Dąży się do jak największego zróżnicowania środowiska przyrodniczego poprzez ochronę terenów podmokłych: szuwarów, oczek śródpolnych itp. Systematycznie prowadzone są zalesienia gruntów klasy V i VI (zgodnie z krajowym planem zwiększania lesistości kraju), co wpłynie korzystnie na środowisko ze względu na poprawę bilansu

wodnego i przeciwdziałanie erozji. Rozwój infrastruktury technicznej, głównie budowa kanalizacji, oczyszczalni ścieków, sieci wodociągowej, obiektów gospodarki odpadami jest niezbędny dla prawidłowego funkcjonowania gospodarstw rolnych i poprawy życia mieszkańców obszarów wiejskich.

V. 3. Dziedzictwo historyczne i kulturowe

Tak jak zasoby przyrodnicze tworzone są przez naturę i co najwyżej modyfikowane przez człowieka tak historia i dobra kultury na odwrót – są pochodzenia antropogenicznego. Przyroda zaś może, choć nie musi, na te zasoby, zwłaszcza materialne, oddziaływać. Bądź to niszcząco (erozja, butwienie, zagrzybienie, insekty, porastanie obiektów roślinnością, itp.), bądź upiększająco tworząc urozmaicające komponenty lub otoczenie, jak to ma miejsce, np. w zespołach pałacowo – parkowych, albo w powstawaniu zintegrowanych, kulturowo – przyrodniczych krajobrazów. Powiat Czarnkowski – Trzcianiecki obdarzony jest bogatym dziedzictwem kulturowym i to zarówno materialnym, reprezentowanym przez liczne zabytki, obiekty architektury, rzeźby, obrazy jak i niematerialnymi, żyjącymi w legendach obyczajach, tradycjach i w świadomości społecznej. Występowanie obiektów pamiętających dawną przeszłość: zabytkowych i nie zakwalifikowanych do tej rangi, jest zróżnicowane i wynika z wielu uwarunkowań, głównie fizjogeograficznych i osadniczych. Obszar powiatu był zamieszkały od zamierzchłej przeszłości. Najstarsze ślady sięgają okresu mezolitu. W gminie Lubasz (grób skrzynkowy k/Goraja, grodzisko, przy jeziorze Dużym), w Połajewie i Rosku ślady osadnictwa pochodzą z kilku wieków p.n.e. W 150 r. n.e. Ptolemeusz - geograf aleksandryjski wpisał Lubasz (zwany wtedy Limioseleion) na mapę, jako punkt postoju kupców rzymskich na szlaku bursztynowym.

Inne wzmianki o osadach (Połajewo) i grodach wiążą się z początkiem państwa polskiego. Grody w Czarnkowie i Wieleniu powstały odpowiednio w wieku X – XI i XI – XII, jako strażnice przy przeprawach przez Noteć drużyn Mieszka I i Bolesława Chrobrego, a potem Bolesława Krzywoustego, przeciwko Pomorzanom oraz kupców, zdążających w obydwie strony utartymi szlakami wiodącymi z Południa na Północ i z Zachodu na Wschód. Szlaki drogowe i rzeka Noteć sprzyjały żywym kontaktom handlowym i gospodarczym oraz celom osiedleńczym. Napływały tu grupy obcokrajowców: Niemców, Holendrów, Żydów, które koegzystowały z tubylcami przez wieki w zgodzie, cywilizując te strony i współtworząc wielokulturową społeczność. Dopiero nowsze czasy, kiedy północna część powiatu znalazła się po stronie Niemiec, zróżnicowały tę społeczność, czego pokłosie jeszcze niekiedy jest widoczne (choćaby w nazwie powiatu). Na szczęście postępuje integracja ludności z północnej i południowej jego części.

Wielokulturowość społeczności pozostawiła po sobie wiele pamiątek. Przejawiają się one w budownictwie, np. zagroda olęderska w Gębiczynie i ulicówkowy układ kilku wsi przynoteckich, np. Folsztyn, Nowe Dwory, zamieszkałych przez meliorujących, a potem użytkujących łąki nadnoteckie Holendrów (Olędrów). Przejawiają się też w ubiorach i w gwarze, np. Mazurów Wieleńskich wymawiających sz jako s, ż – z, dz – dz itp. syja, capka, zyto, zachowujących swoją odrębność do XX wieku. Jeszcze dziś można spotkać się w okolicach Wielenia i Drawska z tzw. mazurzeniem.

Dziedzictwem przeszłości jest zaradność dzisiejszych mieszkańców tych ziem. Żyjąc w rozproszeniu dawniej i dziś (liczba ludności na 1km była i jest ponad dwukrotnie mniejsza niż przeciętnie w Wielkopolsce) byli bowiem zdani wyłącznie na siebie. Musieli sobie od zarania dziejów radzić z przeciwnościami. Doprowadzać do użytku zabagnione tereny,

hodować owce, prząść wełnę, wyrabiać odzież, tworzyć okazję do rozrywek. Wspólne haftowanie, darcie pierza, przedzenie wełny, sianokosy, żniwa i inne prace kończyły się świętowaniem. Do dziś kultywowane są niektóre z nich, np. dożynki, muzykowanie na dudach i inne. Częścią odziedziczonej po przodkach kultury są liczne legendy. Nie mogąc bowiem zaspokoić wszystkich pragnień i marzeń ludzie sięgali po baśnie i legendy. Zwłaszcza, iż dzika przyroda sprzyjała zaludnianiu jej fantastycznymi postaciami. Prawie każda miejscowość ma swoją starszą lub nowszą legendę, która ludzi utożsamia z miejscem zamieszkania i jest przez to szczególnie cenna.

Dziedzictwem historycznym są też **herby miast i gmin powiatu**, że wymienimy tylko niektóre, np. „Nałęcz”- herb Czarnkowa, po Nałęczach, którzy otrzymali z nadania W. Łokietka miasto, a potem, od jego nazwy, przyjęli nazwisko Czarnkowskich. Herbem drugiego z największych miast powiatu – Trzcianki, jest „Ciołek”, po rodzie Poniatowskich.

W powiecie mieści się dużo materialnych pamiątek przeszłości, dziedzictwa panów tych ziem. Słynnych rodów szlacheckich, wśród których poza wymienionymi wyżej – znajdują się rody Górków, Sapiehów, Grudzińskich, Działyńskich, Opalińskich, Kostkowskich i innych. Twórcami tych pamiątek i dóbr kultury są także prości ludzie, którzy w codziennym trudzie przyczynili się do ich powstania.

Spośród objętych rejestrem 123 zabytków przeszłości wymienimy tylko niektóre, najbardziej charakterystyczne dla obszaru powiatu lub jego subterytoriów.

Zabytkowe zespoły urbanistyczne i ruralistyczne znajdujemy w kilku miastach i wsiach **Czarnkowie** lokowanym w 1369 roku, jednym z ładniejszych miast w Wielkopolsce, głównie ze względu na objęty ochroną konserwatorską układ przestrzenny i zabudowę centrum miasta. Stanowi je dawny rynek targowy z XIV w. dziś główny plac Czarnkowa, z eklektycznym Ratuszem z XIX w., kościołem p.w. św. Marii Magdaleny – perełką architektury z 1570 – 80 r. z cennymi kaplicami, rzeźbami, obrazami, chrzcielnicą i ołtarzami. W pobliżu centrum znajduje się neogotycki budynek Starostwa i Urzędu Gminy, a nieco dalej browar z 1871 roku i dawniejszy rynek zbożowy ze spichlerzem o konstrukcji szachulcowej. Uliczki w centrum miasta zabudowane są kamieniczkami typowymi dla architektury XIX w. i pierwszej połowy XX w. Miasto leżące przy skrzyżowaniu dawnych i obecnych szlaków z Poznania do Wałcza, a dalej do Szczecina lub Kołobrzegu oraz z Bydgoszczy, Nakła, Piły, Ujścia do Wielenia i dalej do granicy niemieckiej, jest przepięknie położone, w sercu „Szwajcarii Czarnkowskiej”. Ta kompozycja urbanistyczno – architektoniczna, wraz z walorami natury otaczającej miasto stanowi o jego urokliwości, a wraz z bezpośrednim położeniem miasta przy rzece, czyni z niego miejscowość węzłową dla strategicznego produktu turystycznego całej Środkowej Noteci.

W Trzciance – mieście lokowanym w 1731 roku na bazie wsi Rozdróżka (nazwa wsi od skrzyżowania szlaku Poznań – Wałcz – Kołobrzeg (Szczecin) z drogami lokalnymi). Rozplanowanie miasta – objętego dziś ochroną konserwatorską – nieregularne, będące wynikiem przekształcenia wsi w miasto oraz scalenia różnych części składowych wsi, folwarku i miasta. Zabytki miasta to Kościół p.w. Jana Chrzciciela z XVII wiecznym, barokowym ołtarzem, neogotycki budynek Poczty Polskiej z 1893 r., dawniejszą burmistrzówną, dziś muzeum im. W. Stachowiaka, budynek Urzędu Miasta, lamusy tkackie z

przełomu XVIII i XIX w., rytualna łaźnia żydowska z przełomu XVIII/ XIX w., kalenicowe domy z połowy z I połowy XIX w.

Zabytkowe zespoły urbanistyczne i ruralistyczne – obok wymienionych, dwóch miast powiatowych, występują: urbanistyczne – w Krzyżu (lokacja 1851r. na bazie wsi Łokacz) i Wieleniu (lokacja miasta w I poł. XIV wieku, gród – początek XII wieku); ruralistyczne – w Drawsku, Lubasz i Połajewie. W zespołach tych występuje najliczniej zabudowa mieszkalna.

Założenia parkowo – pałacowe

W powiecie jest 36 pałaców i dworów, z tego 12 wpisanych do rejestru zabytków. Do najcenniejszych należą założenia parkowo – pałacowe w miejscowościach:

- Goraj: neorenesansowy pałac z parkiem, należał do rodziny Hochbergów, dziś mieści się w nim Zespół Szkół Leśnych. Uzupełniającymi komponentami zespołu pałacowo – parkowego jest dom ogrodnika i masztalania;
- Wielen: pałac i park Sapiehów z 1749 roku;
- Lubasz: pałac i park z połowy XVII wieku.

Na uwagę zasługuje też:

- dawniejszy pałac w parku dworskim, dziś siedziba Urzędu Gminy w Drawsku,
 - kompleks dworsko – pałacowy w Dębogórze, gmina Wielen,
 - drewniany dwór w Gniewomierzu z 1908, gmina Wielen,
 - dwór – restauracja w Smolarni, gmina Trzcianka,
 - parki dworskie w Brzeźnie i Ciszowie, gmina Czarnków,
 - park w Potrzebowicach, gmina Wielen
 - klasycystyczne pałace w Sławnie i Bzowie z XVIII wieku, gmina Lubasz,
 - dwór i park krajobrazowy z XVIII w Gębicach i wiele innych.
- Oprócz pałaców i dworów do zabytków należy 1 zespół folwarczny, 24 parki i 31 cmentarzy.

Zabytki architektury sakralnej.

Poza zabytkami umiejscowionymi w Czarnkowie i Trzciance, które opisano wcześniej do szczególnie cennych należą:

- Późnobarokowy Kościół p. w. Narodzenia NMP z 1761 r. w Lubasz z cudownym obrazem Matki Boskiej Lubaskiej oraz dzwonnica w formie czworobocznej wieży z 1856 roku,
- Kościół p.w. św. Michała Archanioła z 1773 – 89 z renesansowym tryptykiem z 1572 i wczesnobarokowymi rzeźbami świętych z 1630 roku,
- Kościół św. Rocha w Wieleniu z I połowy XVIII wieku,
- Szachulcowy Kościół p. w. Matki Boskiej Różańcowej z 1595 roku w Dzierżążnie Wielkim, gmina Wielen,
- Drewniany Kościół filialny p.w. Matki Boskiej Siewnej z 1772 w Herburtowie, Gmina Wielen
- Kościół p.w. M. B. Częstochowskiej z 1774 roku w Hucie Szklanej, gmina Krzyż
- Kościół drewniany p.w. św. Jana Chrzciciela z 1615 roku w Nowych Dworach, Gmina Wielen.

Razem rejestrem objętych są 24 obiekty sakralne.

Godne uwagi są też **inne obiekty**, a m. in.:

- Budynek Poczty Polskiej w Krzyżu,
- Budynek Strzelnicy w Wieleniu,
- Chałupy z końca XVII wieku w Żelichowie, gmina Krzyż Wlkp.

Z tych „innych” rejestrem objętych są jeszcze: 3 obiekty użyteczności publicznej, 7 budynków mieszkalnych, 11 stopni wodnych i 6 obiektów przemysłowych i gospodarczych.

Zabytki archeologiczne występują prawie na całym obszarze objętym Strategią.

Dziewięć stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków, znajduje się na obszarze gminy Trzcianka.

Są tam:

- Cmentarzyska kurhanowe, położone w lesie – w Białej stan. 1, Sarcz, stan. 2, Stobno, stanowiska nr 42, 46, 57, Trzcianka, stan. 2 i 3, dobrze zachowane, nie zagraża im działalność gospodarcza człowieka.
- Grodzisko w Radolinie.

Jedno stanowisko mieści się w parku dworskim w Lubaszcu.

Teren gmin Drawsko, Krzyż Wlkp. oraz Wieleń naukowcy określają jako „archeologiczne Eldorado”. Sama śluza na Noteci jest ponad 100-letnim zabytkiem. Można tu połączyć współczesność z przeszłością, aż do mezolitu. Może być to miejsce atrakcyjne turystycznie np. dla płynących Notecią.

Środkowy region Pradoliny Noteci stanowi dla studiów nad stosunkami kulturowymi na pograniczu Pomorza i Wielkopolski niezwykle interesujący obszar. Potwierdziły to dotychczasowe wyniki prac ratowniczych prowadzonych w tym rejonie w ostatnich latach. Z grupy nowych formacji archeologicznych, odkrytych w dorzeczu środkowej Noteci, uwagę szczególną zwracają między innymi badania archeologiczne w Wapniarni, stan. 129. Badania na tym stanowisku przyniosły wyjątkowo bogate ślady osadnictwa z okresu neolitu, epoki brązu (osada i cmentarzysko kultury łużyckiej), początku epoki żelaza (osada kultury jastorfskiej), okresów wpływów rzymskich (osada kultury wielbarskiej i przeworskiej), wczesnego średniowiecza (osada z 2 poł. XI – poł. XIII w.). stanowisko to położone jest około 300 m od płaskiego kurhanowego cmentarzyska ludności przynajmniej kilka różnych kultur w Białej, datowanego na III – II w. P.n.e. Do wyjątkowych odkryć należy gromadne znalezisko przedmiotów brązowych z Roska, stan. 47 (stanowisko wpisane do rejestru zabytków w 2003 r.) łączące się z kulturą łużycką. Zespół brązów z Roska datuje się na VIII – VII wiek p.n.e. Jest to zespół narzędzi charakterystyczny głównie dla Śląska i Wielkopolski. W Europie doby epoki brązu skarby o podobnie jednolitym składzie znane są jedynie z Czech (2 skarby) oraz środkowej Łaby i Siedmiogrodu (dwa skarby). Trudno przecenić również wyniki badań w Rosku, stan. 4, prowadzone w 2003 r. na niewielkim wzniesieniu znajdującym się w pradolinie Noteci. Odkryto tam wielokulturowe stanowisko ze śladami po obozach i osadach z doby mezolitu, neolitu, wczesnej epoki brązu oraz osadę ludności kultury łużyckiej. Razem w powiecie jest 13 stanowisk archeologicznych.

V. 4. Infrastruktura

Infrastruktura to zespół podstawowych urządzeń i instytucji usługowych (w tym niektórych przedsiębiorstw) niezbędnych do należytego funkcjonowania społeczeństwa (także małych społeczności) i produkcyjnych działów gospodarki.

Infra (łac.) w złożeniach znaczy między innymi „pod – ”. Można by więc rzec, że infrastruktura to działalność podporządkowana potrzebom ludzi i gospodarki. Decyduje więc ona zarówno o poziomie i jakości życia mieszkańców danego terytorium, jak też o rozwoju gospodarczym.

Dzieli się ją często na infrastrukturę ekonomiczną, służącą bardziej gospodarce i społecznej, służącą bardziej ludziom. Podział ten jest jednak umowny i sztuczny, bo itp. infrastruktura drogowa, energetyczna, wodociągowo – sanitarna itp. Służy zarówno gospodarce jak i społeczeństwu. Nieco częstszy jest podział na infrastrukturę techniczną i społeczną, ale też niedokładny, bo wiele składników infrastruktury społecznej, jak szpitale, obiekty sportowe itp., są dziś wyposażone w wiele elementów infrastruktury technicznej. Dlatego też zarówno tutaj, jak i w dalszej części Strategii posługiwać będziemy się tymi podziałami wyjątkowo i tylko ze świadomością, że są one jedynie umowne.

Wyjaśnijmy też, że – zgodnie z założeniami opisanymi w rozdziale I i III – odnosić się będziemy głównie do infrastruktury znajdującej się w gestii powiatu, zaś do pozostałej jedynie wtedy gdy samorząd powiatowy na jej stan może mieć – przez współdziałanie partnerskie – jakiś wpływ, a także, choć fragmentarycznie, gdy są powszechnie uważane za wskaźniki komfortu życia mieszkańców powiatu, jak np. zbiorowe zaopatrzenie w wodę, odbiór ścieków, dostęp do komunikacji publicznej itp.

a) Infrastruktura komunikacyjna

Jest to głównie infrastruktura transportowa, telekomunikacyjna, teleinformatyczna i pocztowa.

Sieć drogowa na terenie powiatu obejmuje 6,5 km dróg krajowych (nr 22 na północnym skraju powiatu), 344 km dróg wojewódzkich, 331 km dróg powiatowych i ponad 1350 km dróg gminnych. Generalnie biorąc układ komunikacyjny dróg zapewnia niezbędne połączenia pomiędzy miastami i wsiami powiatu, choć wskaźnik długości dróg na 1 km jest niższy (wynosi w powiecie 0,74) od wojewódzkiego i krajowego (odpowiednio 0,82 i 0,86). Po niektórych drogach (drogi wojewódzkie nr 178, 182, 183) przejeżdża na dobę powyżej 2000 samochodów, na pozostałych drogach wojewódzkich nieco mniej, a na drogach powiatowych i gminnych nawet poniżej 1000. MAPA SIECI DRÓG WOJEWÓDZKICH I POWIATOWYCH, która obrazuje opisywany stan stanowi ZAŁĄCZNIK NR 2

Tabela: Drogi powiatu czarnkowsko – trzcianeckiego:

Gmina	Ogólna długość drogi	odcinek miejski	odcinek	Rodzaj nawierzchni					
				Bitumiczna	Beton-owa	Kostk-owa	Brukowc-owa	Tłuczni-owa	Grunt-owa
Miast Czarnków	3,922	3,922		3,922					
Gmina Czarnków	74,262			74,262					
Gmina Drawsko	13,083			13,083					
Miasto i Gmina Krzyż Wlkp.	11,731	2,623		9,172			1,116		1,443
Gmina Lubasz	34,596			30,009					4,587
Gmina Połajewo	46,098			40,320					5,778
Miasto i Gmina Trzcianka	81,401	7,071		79,464			0,274	1,663	
Miasto i Gmina Wieleń	66,009	1,180		42,783		1,045	2,717		19,464
RAZEM	331,102	14,796		293,015		1,045	4,107	1,663	31,272

Źródło: Zarząd Dróg Powiatowych w Czarnkowie

Układ komunikacji publicznej w powiecie zapewniają połączenia sieci kolejowej i autobusowej. Należy jednak poprawić ilość i jakość ich połączeń, ponieważ obecna skala natężenia ruchu nie jest wystarczająca. Dlatego też, konieczne są modernizacje i inwestycje, które pozwolą na lepsze zorganizowanie ruchu publicznego oraz zapewnią odpowiednią liczbę połączeń, a przede wszystkim przyczynią się do poprawy bezpieczeństwa na drogach.

Oprócz kolei i autobusów łączność komunikacyjna zapewniają 72 563 pojazdy samochodowe zarejestrowane w powiecie.

Tabela: Wykonane modernizacje w okresie od 2000 do 2010r

Miejscowości	Nazwa programu	Okres realizacji/ rok	Koszt inwestycji
Połajewo	Przebudowa dróg powiatowych w Połajewie ulica Szamotulska ulica Winiary	2003	Całkowita wartość inwestycji: 725798,71 zł Udział środków z Programu SAPARD: 339.158,26 zł Udział środków własnych: 386 640,45 zł
Wieleń-Mniszki	Przebudowa drogi powiatowej Wieleń – Przesieki na odcinku Wieleń - Mniszki	2003	Całkowita wartość inwestycji: 1.083.776,08 zł brutto Udział środków własnych: 565.405,99 zł Udział środków z Programu SAPARD: 518.370,09 zł
Stajkowo	Przebudowa drogi powiatowej we wsi Stajkowo	2003/2004	Całkowita wartość inwestycji: 726.025,06 zł , Udział środków własnych: 363.012,53 zł Udział środków z Programu SAPARD: 363.012,53zł
Krucz – Mężyk – Biała	Budowa drogi powiatowej nr 29242 Krucz – Mężyk w miejscowości Biała	2004/2006	Całkowita wartość inwestycji: 1 102 500,01 zł Środki EFRR: 819 235,51 zł Budżet państwa: 109 231,40 zł Środki powiatu: 174 033,10 zł
Gieczynek - Wieleń	Przebudowa drogi powiatowej nr 1322P Gieczynek – Wieleń II etap	2006	Wartość inwestycji: 2 770 020,74 zł , Środki EFRR: 1 243 739,31 zł Budżet państwa: 277 002,74 zł Środki powiatu: 1 249 279,36 zł
Krzyż Wlkp. –Drawsko	Przebudowa drogi powiatowej nr 1323P Krzyż Wlkp.–Drawsko	2008	Wartość inwestycji: 13 254 909,50 Środki EFRR: 6 627 454,75 Środki powiatu: 6 627 454,75 W trakcie realizacji.
Obszar powiatu	Poprawa bezpieczeństwa ruchu pieszych w powiecie	2006 /2014	Wartość inwestycji: 3 125 975 zł W trakcie realizacji.

W minionym okresie jak widać z powyższej tabeli powiat przeprowadził kilka inwestycji wpływających na poprawę stanu dróg. W następnych latach nacisk kładziony będzie na kontynuację działań inwestycyjnych oraz poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego, standardu robót utrzymaniowych, nadrobienie zaległości w pracach modernizacyjnych. Istotnymi przedsięwzięciami będą: budowa obwodnicy Czarnkowa, przebudowa mostu przez rz. Bukowiczka m. Herburtowo (DW 174), przebudowa wiaduktu nad linią PKP m. Herburtowo (DW 174), przebudowa DW 178 Niekursko – gr. województwa odc. dł. 5 km, przebudowa DW 123 Huta Szklana – Przesieki odc. dł. 17,60 km oraz przebudowa i

modernizacja dróg powiatowych, w tym wiaduktu Drawsko-Krzyż Włkp. (inwestycja w trakcie realizacji). Proces modernizacji i rozbudowy infrastruktury drogowej w perspektywie krótkoterminowej wpłynie ujemnie na środowisko powodując często zmiany nieodwracalne: wycinkę lasów, wyłączenie gleb, częściową degradację walorów krajobrazowych. Jednak prawidłowo przeprowadzane inwestycje (z poszanowaniem wymogów ochrony środowiska) w perspektywie długoterminowej przyniosą również skutki korzystne: poprawę bezpieczeństwa drogowego, zmniejszenie uciążliwości dla mieszkańców, poprawę płynności ruchu prowadzącą do zmniejszenia zanieczyszczeń, ograniczenie ilości nadzwyczajnych zagrożeń środowiska (NZŚ), uporządkowanie otoczenia dróg. W kontekście tendencji wzrostu motoryzacji i jakości przewozów pasażerskich, rozwój środków łączności wpłynie korzystnie na sprawność funkcjonowania sieci drogowej. Ważne będzie podniesienie jakości obsługi autobusowej regionalnej i ponad regionalnej.

Szlaki kolejowe w powiecie to linie kolejowe relacji Szczecin – Poznań i Chojnice – Piła – Gorzów, krzyżujące się w mieście Krzyż Włkp. Obydwie są dostępne zarówno dla ruchu pasażerskiego jak i towarowego. Ich przepustowość wynosi: na pierwszej linii powyżej 60 pociągów na dobę, na drugiej – powyżej tej wielkości. Obydwie linie mają znaczenie dla mieszkańców i gospodarki powiatu.

Drogi wodne i żegluga. Historyczne znaczenie żeglugowe miała Noteć. Dziś ruch towarowy na niej praktycznie nie ma miejsca i prawdopodobnie w okresie objętym strategią nie zostanie przywrócony, choć jest ona zaliczona do europejskich szlaków wodnych (E – 80). Zaczynają się natomiast coraz częściej pojawiać na tym szlaku płaskodenne stateczki turystyczne, motorówki, kajaki. Celom turystycznym służą też szlaki kajakowe na Drawie, Bukówce i innych rzekach.

Poczta, telekomunikacja, sieci informatyczne. Poczta od lat dociera wszędzie. Sieć telekomunikacyjna znacznie się w ostatnich latach rozwinęła za sprawą operatorów takich jak: TP S.A., NETIA, NOM. Powszechnie dostępna stała się też telefonia komórkowa. Dynamicznie rozwija się rynek usług informatycznych, związany z transmisją danych i dostępem do sieci internetu za pomocą stałych łączy szerokopasmowych. Prawie 100% podmiotów gospodarczych i 40 % gospodarstw domowych ma stacjonarne komputery i dostęp do internetu. Łącznie z internetem korzysta około 50% mieszkańców powiatu, nie licząc 6 – 8 % korzystających z mobilnego dostępu do tego źródła informacji.

b) Energetyka

Dostarczeniem energii odbiorcom zajmują się zakłady energetyczne. W północnej Wielkopolsce, nie wyłączając powiatu, działalność tą prowadzi „ENEA” spółka powstała w 2003 roku. **Siecią elektryczną** objętych jest 100 % firm i gospodarstw domowych. Znaczna część sieci wymaga modernizacji, a wielu odbiorców energii domaga się reelektryfikacji. Większość miejscowości nie ma dostępu do **sieci gazowej**. Niektóre z nich m. in. Czarnków mają potencjalną możliwość korzystania w przyszłości z energii cieplnej wód geotermalnych.

c) Gospodarka wodno – ściekowa

Zwodociągowanie miejscowości leżących na terenie powiatu sięga 90%. Poza większymi miastami powiatu pełnym zwodociągowaniem cieszy się gmina wiejska Połajewo,

najmniejszym - gmina Wieleń (około 60% gospodarstw domowych). Z sieci kanalizacyjnej korzysta około 40% mieszkańców powiatu, ale wskaźnik ten systematycznie rośnie.

Problemem jest niedostateczna długość sieci kanalizacyjnej (jej długość to zaledwie 31% długości sieci wodociągowej) oraz dysproporcja między ilością pobieranej wody a ilością oczyszczanych ścieków co niekorzystnie wpływa na gospodarkę ściekową i ochronę środowiska. Sytuację w zakresie gospodarki – wodno ściekowej w powiecie ilustruje poniższa tabela.

Tabela: Wodociągi i kanalizacja w Powiecie Czarnkowsko – Trzcianeckim (rok 2008 wg danych GUS)

Lp. .	Gmina	Ilość mieszkań- ców	Długość sieci [km]				Podłączenia do budynków				Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych		Ścieki odprowadzone siecią kanaliz. [dam ³]
			Wodociągowa		Kanalizacyjna		Wodociągowa		Kanalizacyjna				
			Miasto	Gmina cała	Miasto	Gmina cała	Miast o	Gmina cała	Miasto	Gmina cała	[dam ³]	m ³ na 1 mieszkańca	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	Powiat Cz – T	86 737	737,7		232,6		12431		5773		2452,5	28,3	1910,5
2	Miasto Czarnków	11 294	31,6	-	29,2	-	1196	-	690	-	435,8	38,5	574,1
3	Krzyż Wlkp.	8 870	32,2	92,3	23,7	25,0	805	1434	729	815	255,1	28,8	221,5
4	Trzcianka	23 667	64,1	147,8	34,3	72,1	1825	2927	1263	1805	684,0	28,9	664,1
5	Wieleń	12 628	51,8	78,9	5,0	5,2	753	1370	250	257	276,0	22,0	94,0
6	Czarnków	11 084	-	153,4	-	40,7	-	1904	-	435	326,1	29,5	77,0
7	Drawska	5 899	-	59,8	-	31,7	-	1035	-	806	72,5	12,2	59,8
8	Lubasz	7 159	-	71,4	-	13,5	-	1203	-	399	175,0	24,6	62,8
9	Połajewo	6 136	-	102,5	-	15,2	-	1362	-	566	228,0	37,4	157,2

Na terenie powiatu w 2009 r. zlokalizowanych było 13 oczyszczalni, z których większość to oczyszczalnie mechaniczno-biologiczne. Znaczącym problemem, są osady ściekowe powstające w oczyszczalniach ścieków. Pod względem skanalizowania powiat znajduje się w grupie powiatów średnio skanalizowanych, to jest powiatów gdzie 44,7 do 58,2% mieszkańców korzysta z kanalizacji.

d) Infrastruktura edukacyjna

Samorząd powiatowy jest organem prowadzącym dla 9 szkół ponadgimnazjalnych, dla których bazę rekrutacyjną stanowią uczniowie szkół gminnych (34podstawowe+1specjalna) oraz 169 oddziałów gimnazjalnych (w tym 6 specjalnych). Łącznie 9 szkół powiatowych (ponadgimnazjalnych) kształci 4012 uczniów. Poszczególne zespoły szkół znajdują się: w Trzciance –2, w Białej –1, w Czarnkowie – 1, w Krzyżu Wlkp. –1 oraz w Gębicach –1.

Tabela: Wykaz szkół ponadgimnazjalnych

Lp.	LO
1	Liceum Ogólnokształcące w Czarnkowie
2	Liceum Ogólnokształcące w Trzciance
3	Liceum Ogólnokształcące w Krzyżu Wlkp.
Zespoły Szkół:	
4	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Czarnkowie
5	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Trzciance
6	Zespół Szkół Technicznych w Trzciance
7	Zespół Szkół w Krzyżu Wlkp.
8	Zespół Szkół w Białej
9	Zespół Szkół Specjalnych w Gębicach

Tabela: Pozostałe Placówki Powiatowe

	poradnie psychologiczno – pedagogiczne:
10	Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Czarnkowie
11	Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Trzciance
12	Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Krzyżu Wlkp.
Pozostałe placówki:	
13	Młodzieżowy Dom Kultury w Trzciance
14	Centrum Edukacji Zawodowej w Czarnkowie
15	CEZ Ośrodek Doksztalcania i Doskonalenia Zawodowego

Tabela: Baza szkół i placówek oświatowych

Lp.	Informacja dot. bazy szkół i placówek oświatowych									
1	Nazwa szkoły/jednostki oświatowej	budynek szkolny	sala gimnastyczna	internat	warsztaty	inne	boisko	biblioteka	Pracownie komputerowe	Centra Informatyczne MCI
2	LO w Czarnkowie	2	1				1 boisko asfaltowe	1	2	
3	LO w Trzciance	1					1 boisko trawiaste	1	2	
4	LO w Krzyżu Wlkp.	1	1				1 boisko trawiaste	1	2	
5	ZSP w Czarnkowie	3	2	1			1 boisko asfaltowe + 1 boisko trawiaste	1	7	7 - każda wypos. w 4 komputery
6	ZSP w Trzciance	1	1	1			1 boisko trawiaste	1	3	
7	ZSP w Trzciance	1	1		1		1 boisko trawiaste	1	3	
8	ZS w Krzyżu Wlkp.	1	1				1 boisko asfaltowe	1	3	1 – wypos. w 4 komputery
9	ZS w Białej	1	1	1		pałac	1 boisko trawiaste	1	3	
10	ZSS w Gębicach	1	1				1 boisko trawiaste	1	2	
11	PPP w Czarnkowie	1							1	
12	PPP w Trzciance	1								
13	PPP w Krzyżu Wlkp.	1								
14	MDK w Trzciance	1				hala widowiskowo-sportowa				
15	CEZ w Czarnkowie	1			1				2	
Razem:		17	9	3	2	1	10	9	30	8

Organ prowadzący systematycznie poprawia stan bazy przeprowadzając szereg remontów i inwestycji, jednakże istnieje jeszcze szereg problemów, które ze względu na wysokie kwoty, które należałoby na nie ponieść, są odkładane na kolejne lata. Dotyczy to np. termomodernizacji budynków Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Czarnkowie, budowy sali gimnastycznej przy Liceum Ogólnokształcącym w Czarnkowie, remontu dachu na budynkach, które są objęte nadzorem konserwatorskim np. w Liceum Ogólnokształcącym w Czarnkowie i w Liceum Ogólnokształcącym w Krzyżu Wielkopolskim, w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Trzciance, na sali gimnastycznej w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Trzciance.

Odnosząc się do kwestii dostosowania bazy dydaktycznej szkół do aktualnych potrzeb i wymagań istnieje problem nowoczesności bazy w szczególności w zakresie kształcenia zawodowego. Przez ostatnie lata systematycznie poprawiano ją (patrz załącznik nr.....), jednakże w

wielu sytuacjach koszt zakupu pojedynczych urządzeń np. obrabiarki sterowanej mechanicznie przekracza możliwości finansowe szkół i organu prowadzącego. Kolejny problem to rosnące wymagania określone w programach kształcenia dla danych zawodów, które powodują, że systematycznie trzeba doposażyć już funkcjonujące pracownie.

e) Infrastruktura ochrony zdrowia i usług medycznych

Ochronę zdrowia ze strony powiatu zapewniają 2 szpitale (w Czarnkowie i Trzcieńcu), Zespół Poradni Specjalistycznych, Szpitalny Oddział Ratunkowy w Trzcieńcu.

W skład Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej w Czarnkowie wchodzi: Szpital w Czarnkowie z oddziałami i Izbą Przyjęć, Zespół Ratownictwa Medycznego oraz Zespół Poradni Specjalistycznych. Szpital zatrudnia m.in. 17 lekarzy, 116 pielęgniarek, w tym położne.

Na przełomie lat 2002/2004 zmodernizowano i rozbudowano część szpitala: oddziały chirurgiczny i położniczo - ginekologiczno – noworodkowy. W nowo wybudowanej części znalazła się Poradnia "K" ze "Szkółą Rodzenia" poradnia chirurgiczna. Urządzono pracownię mammograficzną umożliwiającą szybką diagnostykę raka sutka, punktu Krwiodawstwa i pracownię Rehabilitacji i Fizykoterapii dla chorych szpitala. Powstała centralna sterylizatornia, obsługująca przede wszystkim blok operacyjny zgodnie z obowiązującymi aktualnie standardami. Dyrekcja ZZOZ przykłada dużą wagę do poprawy zaniedbanej w poprzednich latach diagnostyki kardiologicznej w szpitalu - w związku z tym powołano do życia Pracownię Diagnostyki Kardiologicznej, umożliwiającą szybką diagnostykę choroby wieńcowej i prawidłowe postępowanie z chorymi po zawale serca. (szybka diagnostyka zawału serca). Obecnie trwa kolejna rozbudowa i modernizacja Szpitala ze środków Norweskich, która zakłada poprawę dostępności do profilaktycznych badań diagnostycznych. Obejmuje wdrażanie programów promocji zdrowia i profilaktyki, zakup odpowiedniego sprzętu oraz promocje realizowanego projektu.

W skład Zakładu w Trzcieńcu wchodzi Zakłady Opieki Zdrowotnej: Szpitala Powiatowy im J. Pawła II w Trzcieńcu z oddziałami: internistyczno – kardiologiczny, położniczo - ginekologiczno-noworodkowy, chirurgiczny z pododdziałem chirurgii urazowo-ortopedycznej, dziecięcy, rehabilitacji, intensywnej terapii i anestezjologii, blok operacyjny. Oddział Ratownictwa Medycznego w Trzcieńcu z Pododdziałem w Krzyżu Wlkp. i Wieleniu oraz Zespół Poradni Podstawowej i Specjalistycznej Opieki Zdrowotnej.

Szpital zatrudnia 6 lekarzy i 129 pielęgniarek wraz z położnymi. W latach 2001-2002 w wyniku modernizacji zostaje utworzony Oddział Rehabilitacyjny, Szpitalny Oddział Ratunkowy, budynek główny i budynek wielofunkcyjny szpitala został połączony łącznikiem naziemnym i podziemnym. W latach 2003-2004 w wyniku modernizacji budynku głównego szpitala, powstaje Oddział Anestezjologii i Intensywnej terapii, Centralna Sterylizatornia, nowoczesny blok operacyjny, wyremontowany zostaje Oddział Chirurgiczny i Położniczo - Ginekologiczno i Noworodkowy. W 2005 roku zmodernizowany został Oddział Internistyczno - Kardiologiczny. Zakupiono nowoczesny sprzęt endoskopowy z torem wizyjnym, ucyfrowienie do Pracowni Rentgenowskiej w Trzcieńcu, system monitorujący dla sali Intensywnego Nadzoru Kardiologicznego.

Ogólna liczba łóżek szpitalnych w powiecie czarnkowsko – trzcianeckim (na 10 tys. ludności) wyniosła 36,1. (GUS 2009)

Podstawowa opieka zdrowotna świadczona jest głównie przez lekarzy rodzinnych (indywidualne praktyki lekarskie oraz zespoły lekarzy rodzinnych w ramach zakładów opieki zdrowotnej), a także pielęgniarki i położne środowiskowo – rodzinne.

Podstawowa opieka zdrowotna dotyczy w głównej mierze świadczeń ambulatoryjnych (wizyty w domu, świadczenia udzielane w przychodniach), w przeciwieństwie do niej - stacjonarna opieka medyczna i ambulatoryjna opieka specjalistyczna dotyczy usług specjalistycznych i świadczonych głównie w szpitalach oraz innych placówkach medycznych.

Mieszkańcy powiatu czarnkowsko - trzcianeckiego korzystają z sieci placówek opieki zdrowotnej zlokalizowanych na terenie poszczególnych gmin. Według danych GUS z 2009r. funkcjonowało w całym powiecie: 33 podmioty praktyk lekarzy, 31 zakładów opieki zdrowotnej, 21 aptek z czego na jedną aptekę przypadało 4130 mieszkańców.

Nasycenie placówkami służby zdrowia jest na terenie powiatu wystarczające. Usprawnienia – jak w całym kraju – wymaga system finansowy, organizacja opieki zdrowotnej, praca personelu itp.

Według danych statystycznych ogólna sytuacja w powiecie w zakresie ochrony zdrowia uległa poprawie. Wynika to m.in. z rosnącej liczby lekarzy i aptek oraz liczby łóżek szpitalnych przypadających na 10 tys. ludności. Pod względem liczby lekarzy na 10 000 mieszkańców powiat nadal plasuje się w grupie powiatów o najniższej obsadzie w kraju.

f) Infrastruktura kultury

W powiecie czarnkowsko-trzcianeckim funkcjonuje 28 bibliotek i filii bibliotecznych, w tym 6 w mieście i 22 na wsi. Organem prowadzącym dla tych instytucji są gminy. Liczba mieszkańców przypadających na 1 placówkę na koniec 2008r. (na podstawie raportu o bibliotekach publicznych) wyniosła 11.048 osób, a z usług 1 biblioteki powiatu korzystało przeciętnie 541 czytelników. Księgozbiory bibliotek publicznych powiatu na koniec 2008r. wyniosły 387.431 woluminów, przeciętnie na 1 placówkę biblioteczną przypadało 13.836 książek. Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Trzcianka, pełniąc zarazem – na mocy porozumienia z powiatem – zadania Biblioteki Powiatowej, znakomicie wywiązuje się z powierzonych sobie ról. Udziela pomocy merytorycznej oraz systematycznej kontroli zbiorów, organizuje liczne konkursy, imprezy czytelnicze, spotkania autorskie, szkolenia itp. Rokrocznie również pozyskuje środki finansowe z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego na realizację różnorodnych projektów w ramach programów operacyjnych.

Oprócz bibliotek w powiecie czarnkowsko-trzcianeckim funkcjonują inne instytucje kultury, dla których organem prowadzącym jest samorząd gminy podstawowego. Zaliczają się do nich:

ośrodki kultury

- Miejskie Centrum Kultury w Czarnkowie
- Trzcianecki Dom Kultury
- Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Krzyżu Wlkp.
- Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Wieleniu

- Gminny Ośrodek Kultury w Połajewie
 - Gminny Ośrodek Kultury w Lubaszu
- muzea
- Muzeum Ziemi Nadnoteckiej w Trzciance
 - Muzeum Ziemi Czarnkowskiej w Czarnkowie

Placówką o charakterze kulturalnym funkcjonującą na terenie powiatu, choć wpisaną w ustawę o systemie oświaty jest **Młodzieżowy Dom Kultury w Trzciance**. Dotychczasowa struktura jego działalności opiera się o dwa działy: artystyczny i techniczno-sportowy.

Rejestrem objęte są 123 obiekty wg następujących kategorii:

- układy urbanistyczne - 2
- zabudowa mieszkalna - 7
- obiekty sakralne – 24
- obiekty użyteczności publicznej – 3
- obiekty przemysłowe i gospodarcze – 6
- pałace i dwory – 12
- zespoły folwarczne – 1
- parki – 24
- cmentarze – 31
- stanowiska archeologiczne – 13
- inne - stopnie wodne - 11

g) Infrastruktura sportu, rekreacji i turystyki

Głównymi filarami zaplecza sportowego są Hale Widowiskowo – Sportowe z trybunami w Trzciance, Czarnkowie i Krzyżu Wlkp. oraz 2 Ośrodki Sportu i Rekreacji w Czarnkowie i Trzciance. Hale to również centrum życia kulturalnego. To w nich odbywają się miejskie akademie okolicznościowe, występy muzyczne i kabaretowe oraz różne imprezy masowe. Do istniejących 3 obiektów dołączy wkrótce kolejna - obecnie w budowie - pełnowymiarowa hala w Lubaszu.

Do ważniejszych **obektów sportowych** zlokalizowanych w powiecie zaliczyć można również Hale Sportowe w Połajewie i Drawsku. W każdej z 8 gmin powiatu istnieje przynajmniej 1 stadion sportowy czy też boisko piłkarskie z trybunami, na których oprócz rozgrywek III czy IV ligi piłkarskiej odbywa się szereg imprez i spartakiad skierowanych do bardzo szerokiej grupy odbiorców. Ponadto, zarówno w miastach jak i na wsiach, funkcjonuje kilkadziesiąt boisk i płyt piłkarskich, na których rozgrywane są mecze drużyn A i B klasowych i ligi okręgowej. Obecnie już większość szkół posiada zaplecze sportowe w postaci sali gimnastycznej i boiska lub kompleksu boisk przyszkolnych. W roku 2009 oddano do użytku 3 boiska w Czarnkowie, Wieleniu i Lubaszu, wybudowane w ramach programu "Moje Boisko-Orlik 2012", którego głównym założeniem jest udostępnienie dzieciom i młodzieży nowoczesnej infrastruktury sportowej w celu aktywnego uprawiania sportu. Kolejny – już 4 „Orlik” wkrótce otwarty zostanie w Trzciance.

Pewien niedosyt powodować może brak krytego basenu, który byłby niewątpliwie ogromną atrakcją i doskonałą alternatywą na spędzenie wolnego czasu. W Czarnkowie w okresie od czerwca do końca sierpnia funkcjonuje kompleks basenowy otwarty. Ponadto w Trzciance, Lubaszu i Krzyżu Wlkp., których niewątpliwym atutem jest usytuowanie w pobliżu jezior, działają kąpieliska, z których latem chętnie korzystają nie tylko mieszkańcy gmin i powiatu, ale również wczasowicze chętnie odwiedzający nasze okolice.

Turystyka oprócz obiektów infrastruktury kultury, sporty i rekreacji wymienionych wyżej i poniżej, służących pośrednio lub bezpośrednio turystyce, powiat dysponuje rozbudowaną siecią szlaków turystycznych. Tereny powiatu to, aż dwanaście szlaków rowerowych, z czego dwa o znaczeniu ponad regionalnym: Euro – Rout (R-1) i Transwielkopolska Trasa Rowerowa. Pozostałe 10 szlaków ma znaczenie lokalne, a ich łączna długość wynosi 438 km. Wykaz wszystkich szlaków turystycznych znajduje się w załączniku nr 3, a ich rozmieszczenie ilustruje poniższa mapa.

Podróżując szlakami regionu można odkryć małe wiejskie kościółki, zapomniane przez czas dworki i pałace, które zachwycają każdego swoim urokiem oraz zachęcają do odwiedzin. Zwiedzenie powiatu dostarczy z pewnością wielu miłych wrażeń.

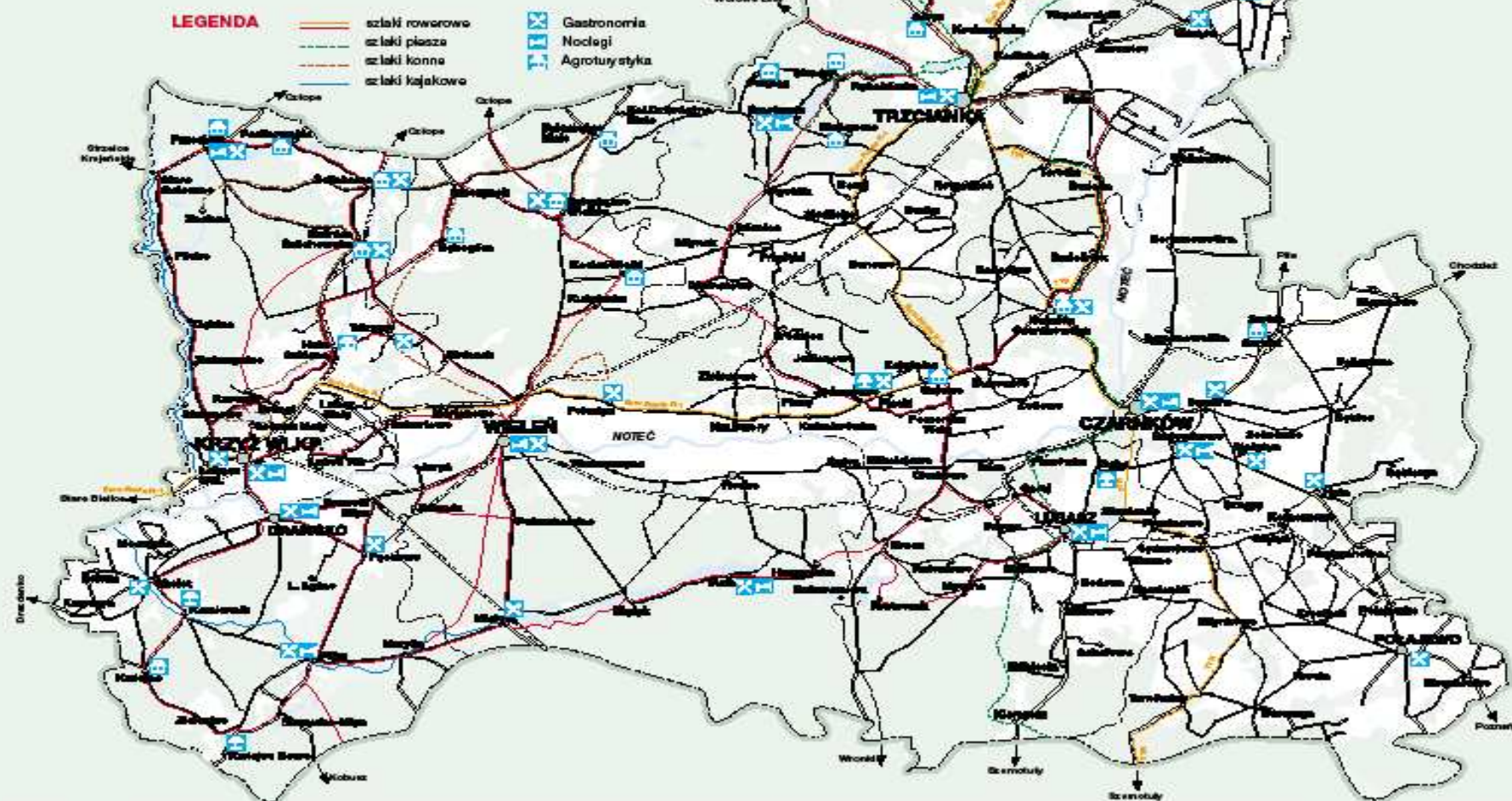
Obszar powiatu to także niezapomniane miejsce dla wędkarzy i myśliwych. Lasy obfitują w runo leśne i zwierzynę, a amatorzy turystyki pieszej i rowerowej mają tu doskonałe warunki do rekreacji na świeżym powietrzu. Sieć atrakcyjnych szlaków rowerowych, pieszych oraz konnych ułatwia zorganizowanie aktywnego wypoczynku na łonie natury. Wiele starań na rzecz umocnienia infrastruktury turystycznej czynią organizacje: Wielkopolska Organizacja Turystyczna z siedzibą w Poznaniu i Organizacja Turystyczna Północnej Wielkopolski „Dolina Noteci” w Pile.

Rekreacja. Zaplecze rekreacyjne jest bogate. Obejmuje boiska, hale sportowo-widowiskowe, baseny, skocznie narciarską, tory saneczkowe, korty tenisowe, gospodarstwa agroturystyczne, kilka ścieżek rowerowych i dydaktycznych oraz wiele innych obiektów. Najbogatszą infrastrukturę z tego zakresu ma miasto Czarnków i otaczające je tereny gminy wiejskiej Czarnków. Niemniej bogata jest infrastruktura turystyczno – sportowo - rekreacyjna na pozostałym obszarze. Z wyróżniających się obiektów tego zakresu należy wymienić:

- kompleks basenów w Czarnkowie - dwa kryte baseny w Gębicach
- kompleksy turystyczno – sportowo- - rekreacyjne
- urządzone kąpieliska nad jeziorami: Sarcz, Straduń, Duże, Królewskie, Białe, Wielkie (Miały), Małe, Księżę i innymi, z zapleczem gastronomicznym, biwakowym, sportowym (boiska), wypożyczalnią sprzętu itp.;
- korty tenisowe w Trzciance, Drawsku, Kwiejcach, Wieleniu;
- halę widowiskowo sportową w Trzciance
- 40 gospodarstw agroturystycznych rozmieszczonych w całym obszarze z bogatą ofertą turystyczno-wypoczynkową;
- 6 hoteli i 5 pensjonatów;
- 2 kampingi w Trzciance
- 2 amfiteatry;

Powiat Czarnkowsko-Trzcianecki

mapa szlaków turystycznych

02.2006r.

Projekt i realizacja: ADOON wydawnictwo, tel./fax 067 255 85 82. Foto: Przemek Nowakowski, Mariusz Łukasiak, arch. PCT. Folder wykonano na zlecenie Starostwa Powiatowego w Czarnkowie.

ISBN 85-020098-0-7

h) Infrastruktura pomocy społecznej

Na pomoc społeczną składają się osoby, instytucje i procedury służące rozwiązywaniu problemów społecznych, co wymaga zorganizowanego, grupowego wysiłku – władz, samorządów lokalnych, instytucji powołanych do pomagania (lub powstających dla pomagania), środowiska lokalnego i rodziny. Żadna bowiem pojedyncza instytucja nie rozwiąże problemu: ubóstwa, bezrobocia, bezdomności, chorób, niepełnosprawności, uzależnień. Powiat wykonuje zadania publiczne o charakterze ponadgminnym m.in. w zakresie: polityki społecznej, polityki prorodzinnej oraz wspierania osób niepełnosprawnych.

;

W gestii samorządu powiatowego znajdują się **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie**, które zgodnie ze swoim statutem zajmuje się zadaniami: Rodziny zastępcze, Placówki Opiekuńczo - Wychowawcze, Domy Pomocy Społecznej, pomocą dla osób niepełnosprawnych realizowanych ze środków PFRON.

W gestii samorządu powiatowego znajduje się Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, które zgodnie ze swoim statutem zajmuje się : rodzinami zastępczymi, placówkami opiekuńczo wychowawczymi, domami pomocy społecznej oraz pomocą dla osób niepełnosprawnych realizowaną ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Rodziny zastępcze. PCPR zapewnia opiekę dzieciom pozbawionym opieki w rodzinach naturalnych poprzez umieszczanie dzieci w rodzinach zastępczych; dzieci umieszczane są w rodzinach spokrewnionych i niespokrewnionych. Aby zapewnić opiekę w rodzinach zastępczych niespokrewnionych PCPR prowadzi szkolenia dla kandydatów na rodziców zastępczych, realizuje postanowienia Sądów dot. umieszczania dzieci w rodzinach zastępczych oraz udziela pomocy finansowej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dzieci w tych rodzinach.

Placówki opiekuńczo-wychowawcze. Na terenie powiatu czarnkowsko- trzcianieckiego istnieją dwie placówki opiekuńczo-wychowawcze: Ośrodek Dziecka i Rodziny w Krzyżu Wlkp. na 30 miejsc, przeznaczony przede wszystkim dla małych dzieci oraz „Przyjazny Dom” placówka opiekuńczo- wychowawcza przeznaczona dla 14 dzieci w wieku szkolnym, zorganizowana na zasadzie mieszkań usamodzielnienia.

W ramach zapewnienia efektywnego funkcjonowania opieki zastępczej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie współpracuje z sądami, kuratorami, ośrodkami pomocy społecznej i powiatowymi centrami pomocy rodzinie. Zarówno w ramach opieki w placówkach

opiekuńczo- wychowawczych jak i w rodzinach zastępczych pomoc znajdują także dzieci z innych powiatów.

Domy Pomocy Społecznej. Na terenie powiatu czarnkowsko- trzanieckiego funkcjonują cztery domy pomocy społecznej:

- DPS w Wieleniu dla 60 psychicznie chorych mężczyzn / prowadzony przez Powiat/,
- DPS w Gębicach dla 55 mężczyzn niepełnosprawnych intelektualnie / prowadzony przez Powiat/,
- DPS w Trzciance dla 100 psychicznie chorych kobiet / prowadzony przez Powiat/,
- DPS w Wieleniu dla 354 osób w podeszłym wieku, przewlekłe somatycznie chorych, niepełnosprawnych intelektualnie i fizycznie /prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi na podstawie umowy zawartej z Powiatem/.

Wszystkie domy pomocy społecznej na terenie powiatu spełniają standardy wyposażenia i zatrudnienia, posiadają zezwolenia Wojewody Wielkopolskiego na prowadzenie domu pomocy społecznej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w oparciu o skierowania z ośrodków pomocy społecznej, wydaje decyzje o umieszczeniu w domach pomocy społecznej. Rokrocznie Powiat ogłasza miesięczne koszty utrzymania w poszczególnych domach pomocy społecznej; w 2010 roku wynosił on od 2 594 PLN do 3 083 PLN na jednego mieszkańca. Mimo wysokich kosztów utrzymania mieszkańca , Powiat notuje wzrastające zapotrzebowanie na usługi tego typu. Na umieszczenie w domach pomocy społecznej dla psychicznie chorych osób w Trzciance i Wieleniu oczekują 23 osoby- ośrodki pomocy społecznej, kierujące swoich mieszkańców mają duże problemy z zapewnieniem opieki w miejscu zamieszkania osobom chorym psychicznie.

Kilkadziesiąt osób rocznie / w roku 2009- 51 osób/ przyjmowanych jest też do DPS prowadzonego przez Zgromadzenie Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi w Wieleniu- w większości są to mieszkańcy Poznania, który na swoim terenie ma niedostateczną sieć domów pomocy społecznej.

Pomoc dla osób niepełnosprawnych realizowana ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Środki przekazywane Powiatowi z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przeznaczone są na rehabilitację społeczną i zawodową. W ramach

rehabilitacji zawodowej środki przeznacza się na podjęcie przez osobę niepełnosprawną działalności gospodarczej, utworzenie stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych oraz szkolenia osób niepełnosprawnych.

Środki na rehabilitację społeczną przeznacza się na :

- finansowanie kosztów działania Warsztatów Terapii Zajęciowej,
- dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w turnusach rehabilitacyjnych,
- dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,
- dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
- dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych.

Oprócz kwot przekazywanych przez PFRON, powiat wydatkuje także środki własne, które przeznaczane są na finansowanie części kosztów funkcjonowania warsztatów terapii zajęciowej.

Rozwój usług dla osób niepełnosprawnych uzależniony jest jednak w znaczącym stopniu od wysokości środków przekazywanych Powiatowi przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Wysokość kwot przekazywanych na te cele z roku na rok wzrastała, dopiero w latach 2009 i 2010 obniżyła się znacząco, co spowodowało rezygnację z realizacji niektórych zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.

Stan i wyposażenie powiatowych instytucji społecznych:

- 1.Dom Pomocy Społecznej dla niepełnosprawnych intelektualnie mężczyzn na 55 miejsc w Gębicach- spełnione standardy zatrudnienia i wyposażenia,
2. Dom Pomocy Społecznej dla 100 psychicznie chorych kobiet w Trzciance- spełnione standardy wyposażenia i zatrudnienia,
3. Dom Pomocy Społecznej dla 60 psychicznie chorych mężczyzn w Wieleniu-spełnione standardy zatrudnienia i wyposażenia,
4. Dom Pomocy Społecznej w Wieleniu dla 354 osób niepełnosprawnych fizycznie, intelektualnie, somatycznie chorych i w podeszłym wieku prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi- spełnione standardy zatrudnienia i wyposażenia,
5. Placówka opiekuńczo- wychowawcza Ośrodek Dziecka i Rodziny w Krzyżu Wlkp. dla 30 dzieci – spełnione standardy wyposażenie, trwają prace nad spełnieniem standardów zatrudnienia,

6. Placówka opiekuńczo- wychowawcza „Przyjazny Dom” w Trzcieńce dla 14 dzieci- spełnione standardy wyposażenia i zatrudnienia,

7. Warsztat Terapii Zajęciowej dla 35 osób w Gębicach- 7 pracowni oraz zaplecze rehabilitacyjne,

8. Warsztat Terapii Zajęciowej dla 20 osób w Wieleniu- 6 pracowni oraz zaplecze rehabilitacyjne,

9. Warsztat Terapii Zajęciowej dla 25 osób w Trzcieńce- 6 pracowni oraz zaplecze rehabilitacyjne.

Na terenie Powiatu w sferze pomocy społecznej działa 15 organizacji pozarządowych, stanowią one ważne uzupełnienie oferty usług kierowanych do osób niepełnosprawnych i starszych oraz dzieci.

i) Infrastruktura bezpieczeństwa publicznego

Komenda Powiatowa Policji dysponuje 25 samochodami służbowymi.

Na terenie powiatu czarnkowsko- trzcieńskiego funkcjonują następujące jednostki Policji:

- Komenda Powiatowa Policji w Czarnkowie
- Komisariat Policji w Trzcieńce
- Komisariat Policji w Krzyżu Wlkp.
- Komisariat Policji w Wieleniu
- Posterunek Policji w Lubaszcu
- Punkt Przyjęć Dzielnicowych w Połajewie
- Punkt Przyjęć Dzielnicowych w Drawsku

Oprócz policji podmiotami wpływającymi na stan bezpieczeństwa i porządku publicznego jest również Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej, Ochotnicze Straże Pożarne, straże gminne i miejskie.

Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej funkcjonuje w oparciu o Krajowy System Ratowniczo – Gaśniczy i stanowi część organizacji bezpieczeństwa wewnętrznego państwa, obejmujący w celu ratowania życia, zdrowia, mienia lub środowiska:

- prognozowanie, rozpoznawanie
- walkę z pożarami lub innymi klęskami żywiołowymi,
- ratownictwo techniczne,
- ratownictwo chemiczne,
- ratownictwo ekologiczne,
- ratownictwo medyczne.

System ten skupia jednostki ochrony przeciwpożarowej, inne służby, inspekcje, straże, instytucje oraz podmioty, które dobrowolnie w drodze umowy cywilnoprawnej zgodziły się współdziałać w akcjach ratowniczych. Jego funkcjonowanie jest zapewnione na poziomach:

- powiatowym – podstawowy poziom wykonywania zadań ratowniczych na obszarze powiatu / zawierający działania szczebla gminnego?,
- wojewódzkim – poziom wspomagania i koordynacji działań ratowniczych na terenie województwa,
- centralny – poziom wspomagania i koordynacji działań ratowniczych na obszarze kraju.

Na terenie powiatu czarnkowsko – trzcieńskiego wyróżniamy następujące jednostki ochrony przeciwpożarowej:

trzcianeckiego usytuowane w KP PSP w Czarnkowie. Na stanowisku tym pracują dyspozytorzy Systemu „Państwowe Ratownictwo Medyczne” na potrzeby Zespołów Ratownictwa Medycznego Trzcianki, Czarnkowa Wielenia i Krzyża Wlkp.

Zintegrowane Stanowisko Dyspozytorskie obsługiwane jest przez dyżurnego PSP w Czarnkowie oraz pracowników ZZOZ Czarnków i Szpitala w Trzciance na mocy porozumienia zawartego pomiędzy KP PSP Czarnków, obu szpitali oraz powiatu czarnkowsko - Trzcianeckiego.

Kolejnym podmiotem wpływającym na bezpieczeństwo publiczne jest **Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego**. To instytucja, która ma samorządowa, która polega na zapobieganiu sytuacjom kryzysowym, przygotowaniu do przejmowania nad nimi kontroli w drodze zaplanowanych działań, reagowaniu w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych oraz na odtwarzaniu infrastruktury lub przywróceniu jej pierwotnego charakteru. W przypadku takich nadzwyczajnych zdarzeń starosta – poprzez Powiatowy Zespół Zarządzania Kryzysowego koordynuje pracę powiatowych służb, straży i inspekcji.

Nad poprawą bezpieczeństwa ruchu drogowego czuwa **Powiatowa Rada Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego** powołana przez Starostę.

V. 5. Potencjał gospodarczy

Kombinacja dogodnego położenia komunikacyjnego, zróżnicowanej struktury gospodarki, bogatego otoczenia instytucji okołobiznesowych oraz ludzi aktywnych i otwartych na nowe pomysły wzmagają potencjał gospodarczy powiatu nad Notecią. Powiat czarnkowsko – trzcianecki jest powiatem, który poważnie myśli o swojej przyszłości. Przyjęta w 2001 roku Strategia rozwoju społeczno – gospodarczego powiatu, za najważniejsze uznawała: podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej, wzrost poziomu życia mieszkańców, zdynamizowanie rozwoju gospodarczego, wspieranie rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości ze szczególnym uwzględnieniem podmiotów już istniejących. Zadania te, w sposób zrównoważony przez władze powiatu były i są konsekwentnie i z uporem, we współpracy z gminami i innymi podmiotami realizowane.

Przemysł powiatu zlokalizowany jest w dwóch największych miastach powiatu – Czarnkowie i Trzciance. Miasto Czarnków - siedziba władz powiatowych, stanowi lokalne centrum gospodarcze dla otaczających je gmin (Lubasza, Połajewa, gm. Czarnków). Władze miasta Czarnkowa politykę inwestycyjną ukierunkowują na modernizację i unowocześnienie istniejącej już bazy dla prowadzenia działalności gospodarczej.

Trzcianka jest bliźniaczym, dobrze rozwiniętym ośrodkiem gospodarczym. Na siedzibę dla swoich firm wielu zagranicznych inwestorów wybrało właśnie to miasto. Rozwój gminy opiera się na polityce ekorozwoju, zakładającej rozwijanie i promowanie funkcji zgodnych z predyspozycjami środowiska, kształtowanie racjonalnej struktury funkcjonalno-przestrzennej w nawiązaniu do systemów ekologicznych z rozwijaniem dziedzin najmniej uciążliwych dla środowiska.

Powiat czarnkowsko-trzcianecki ze względu na duży udział obszarów leśnych i bogate zasoby przyrodnicze, nie jest zdominowany przez przemysł uciążliwy dla środowiska.

Obszary leśne są podstawą do rozwoju zakładów meblarskich i produkcji płyt. W branżach tych specjalizują się m.in. VOX INDUSTRIE S.A. (Czarnków, Miąły), ASTER MEBEL Sp. z o.o.(Trzcianka), DENISPOL Sp. z o.o. (Lubasz), STEICO. (Czarnków), TARMONT (Trzcianka). Również duża ilość zakładów przemysłowych specjalizuje się w produkcji urządzeń ze stali nierdzewnej i systemów aluminiowych. Są to m.in. MEBLOMOR S.A. (Czarnków), LUBMOR Sp. Z o.o. (Trzcianka), SEAKING POLAND Czarnków, DORA METAL Sp. z o.o. (Czarnków), SAPA ALUMINIUM Sp. z o.o. (Trzcianka). W Drawskim Młynie, znajduje się zakład Odlewnia Żeliwa „DRAWSKI” S.A. Licznie reprezentowane są zakłady branży spożywczej. W mieście Czarnków są to OKRĘGOWA SPÓŁDZIELNIA MLECZARSKA i BROWAR CZARNKÓW, ponad to zakłady rzeźnicze i masarskie w Trzciance, Czarnkowie, Połajewie i Drawskim Młynie. Istniejące zakłady, ze względu na wzrost konkurencyjności rynku i zaostrzenie wymogów ekologicznych będą wymagały dalszych restrukturyzacji i działań zmierzających do zminimalizowania wpływu przedsiębiorstwa na środowisko jak również do zapobiegania powstawaniu negatywnych oddziaływań i szkód w środowisku.

Obok dużych firm produkcyjnych doskonale rozwijają się takie branże jak rolnictwo i leśnictwo. Do rozwoju tej drugiej branży warunki stworzyła sama natura, ponad 50 % powierzchni powiatu stanowią lasy. Rolnictwo natomiast jest priorytetowym w gminach: Połajewo, Lubasz oraz gmina Czarnków. Gminy Drawsko, Krzyż Wlkp. oraz Wieleń położone w bliskim sąsiedztwie Puszczy Noteckiej i Drawieńskiego Parku Narodowego posiadają sprzyjające warunki do rozwoju turystyki, równoległe z nią agroturystyki oraz usług związanych z tą branżą. Firmy mające tam swoją siedzibę prowadzą działalność, nie zagrażającą naturalnemu pięknu tego obszaru.

Rozwojowi powiatu sprzyja rozwój firm, które doskonale prosperują na tym terenie ale także mocno rozwinięty sektor usług bankowych, ubezpieczeniowych oraz innych instytucji okołobiznesowych.

Władze powiatu wspomagają działalność organizacji pozarządowych, które w swoich w swoich celach priorytetowych mają zapisane wspieranie działalności małych i średnich przedsiębiorstw na terenie powiatu - Forum Gospodarczego Powiatu Czarnkowsko – Trzcianieckiego, Izby Gospodarczej w Trzciance.

Ponadto w Starostwie Powiatowym w Wydziale Promocji i Rozwoju Gospodarczego funkcjonował przez kilka lat Ośrodek Wspierania Przedsiębiorczości, odpowiedzialny za udzielanie informacji przedsiębiorcom nt. możliwości finansowania działalności ze źródeł unijnych i krajowych, informacji dotyczących zakładania własnej firmy w Polsce oraz w krajach Unii Europejskiej itp. W 2009 r. tą rolę przejął Punkt Konsultacyjny w Czarnkowie prowadzony przez Wielkopolską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości Sp. z o.o. Świadczy bezpłatne usługi informacyjne skierowane dla przedsiębiorców i osób zamierzających rozpocząć działalność gospodarczą. Różnorakie działania podejmowane przez samorząd zmierzają do coraz lepszego rozwoju wszystkich dziedzin życia gospodarczego oraz poprawy bytu mieszkańców. Powiat czarnkowsko – trzcianiecki otwarty na różne inicjatywy, atrakcyjny gospodarczo, uzbrojony w tereny pod inwestycje handlowo – usługowe i przemysłowe, a także mający chłonny rynek pracy i wykwalifikowaną młodą kadrę zaprasza do współpracy inwestorów. O potencjale powiatu świadczyła w minionych latach wysoka wartość eksportu na 1 mieszkańca, wynosząca powyżej 4000 USD (2007rok).

Poniższe tabele obrazują inne wskaźniki ilustrujące potencjał gospodarczy powiatu.

Tabela: Podmioty gospodarki narodowej powiatu cz - t w latach 2000 – 2009 według wybranych sekcji

Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	314	316	345	371	390	339	339	335	334	316
Przemysł	778	755	757	777	789	787	790	782	802	778
Budownictwo	634	649	694	699	703	681	688	717	755	814
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	393	398	410	408	425	423	399	385	402	408
Handel i naprawy	1897	1928	1995	2071	2081	2044	2030	1993	1988	1918
Hotele, restauracje	161	159	178	187	199	195	194	189	187	179
Pośrednictwo finansowe	142	173	186	209	208	207	212	220	219	224
Obsługa nieruchomości i firm	372	439	572	632	668	678	726	879	875	843

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Dane statystyczne z 2009 roku przedstawiają liczbę zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. Na 10 000 osób przypada 721 jednostek gospodarczych, a nowo zarejestrowanych - 75. Liczba ta utrzymywała się przez ostatnie lata na zbliżonym poziomie, ale firmy się coraz bardziej umacniały i konsolidowały.

W sektorze prywatnym wzrasta liczba spółek prawa handlowego, przybywa również spółek kapitału zagranicznego. (Patrz tabela poniżej). Liczba zarejestrowanych podmiotów na 10 000 mieszkańców była jednak niższa niż w kraju i województwie.

Tabela: Podmioty gospodarki narodowej powiatu czarnkowsko - trzcianeckim zarejestrowanych w rejestrze regon w sektorze prywatnym.

Wyszczególnienie sektora prywatnego	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Zakład osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą	4543	4666	4974	5189	5284	5161	5135	5137	5193	5973
Spółki prawa handlowych	173	180	190	205	212	230	238	249	256	272
Spółki prawa handlowego z udziałem kapitału zagranicznego	42	46	46	46	46	53	61	65	68	68
Spółdzielnie	53	53	53	53	54	52	51	52	51	50
Fundacje	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	38	49	88	100	109	118	134	142	148	163

Źródło: Bank Danych Regionalnych

Tabela: Liczba podmiotów gospodarki narodowej w gminach powiatu cz-t w latach 2000 - 2009

Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Czarnków Miasto	1156	1202	1230	1287	1324	1305	1287	1276	1262	1258
Krzyż Wlkp.	472	501	559	606	612	595	612	636	681	660
Trzcianka	1628	1671	1755	1804	1825	1793	1787	1914	1914	1943
Wieleń	690	703	726	739	743	740	777	781	804	821
Czarnków Gmina	483	497	595	622	627	600	597	590	617	650
Drawsko	276	281	305	313	318	314	319	334	330	341
Lubasz	430	459	496	533	554	570	589	587	591	490
Połajewo	311	313	337	346	351	342	346	355	359	329
Ogółem	5446	5627	6003	6250	6354	6259	6314	6473	6558	6492

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Potencjał rolniczy

W powiecie czarnkowsko - trzcianeckim 41% całej powierzchni stanowią użytki rolne, z tego grunty orne 26,6%, zaś użytki zielone ponad 14 % (udział tych ostatnich w strukturze użytkowania gruntów jest jednym z największych w Wielkopolsce). Tylko gmina Połajewo i Lubasz mają mały odsetek gleb w klasach VI (najniższych). Wynosi on odpowiednio 15 i 23% ogółu gruntów orných. W pozostałych gminach dominują gleby tych najniższych klas tj. V i VI. Najwięcej łąk i pastwisk mają gminy Czarnków i Trzcianka. W powiecie jest 381 ha sadów. Stanowi to 0,5% użytków rolnych, w województwie wskaźnik ten wynosi 0,6%. Wymienione grunty użytkuje około 4000 gospodarstw rolnych.

W latach 2001 – 2010 realizowano w zakresie rolnictwa działania zawarte w strategii dotyczące tego okresu. Wymagają one dalszej kontynuacji w latach 2010 - 20. Są to :

- Promowanie zintegrowanej i proekologicznej produkcji rolnej oraz Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej.
- Przystosowanie producentów żywności do norm UE (ISO 9000) poprzez takie działania jak: identyfikacja producentów żywności wysoko przetworzonej i ich możliwości eksportowych, organizacja szkoleń dla właścicieli zakładów przetwórczych i produkcji żywności.
- Promocja zdrowej żywności poprzez: udział w targach, szkolenia wyjazdowe, wymianę doświadczeń.
- Budowa bazy przetwórstwa rolno-spożywczego poprzez m.in. budowę małych zakładów przetwórstwa rolno - spożywczego na bazie, miejscowych produktów rolnych.

Konsumenci poszukują artykułów spożywczych o wysokich walorach zdrowotnych, gwarantowanych odpowiednimi warunkami i metodami produkcji. Polskie i czarnkowsko – trzcianeckie rolnictwo, niezbyt intensywne, zintegrowane, taką produkcję zapewnia. Duży udział obszarów chronionych w powiecie będzie sprzyjać wprowadzaniu i popularyzacji proekologicznych technologii produkcji roślinnej, ukierunkowanych na dalszą poprawę jakości produkcji i ochronę środowiska.

V. 6. Kapitał ludzki i społeczny – jego kondycja, rozwój i działania.

a) Informacje ogólne. Termin „kapitał ludzki” oznacza zasób potencjału zawartego w każdym człowieku i całych społecznościach, wyrażającego się w wiedzy, umiejętnościach, zdolności do pracy, adaptacji do zmian w otoczeniu, a także do tworzenia nowych, innowacyjnych rozwiązań. W bezpośrednim związku z kapitałem ludzkim pozostaje „kapitał społeczny”, oznaczający nie tylko sumę kapitałów jednostek ludzkich, ale dodatkowo zasób społecznych informacji, wiedzy, kultury oraz związków pomiędzy ludźmi i organizacjami. Kapitał społeczny jest w znacznym stopniu kreowany przez instytucje i pomnażany poprzez ich zdolność do współdziałania.

W niniejszym podrozdziale przeanalizujemy demografię, stan zatrudnienia i bezrobocia, rozwój wykształcenia i kwalifikacji zawodowych, stan opieki zdrowotnej; społecznej i bezpieczeństwa publicznego, rozwój życia kulturalnego, sportowo – rekreacyjnego, turystyki, a także aktywności społecznej mieszkańców.

b) Demografia

Tabela: Ludność powiatu czarnkowsko – trzcianeckiego w 2009 r.

Wyszczególnieni	Powierzchnia w km ²	Ludność			
		ogółem	mężczyźni	kobiety	na 1 km ²
Powiat cz - t	1806	86737	42860	4377	48
Czarnków miasto	10	11294	5450	5844	1125
Krzyż Wlkp.	174	8870	4356	4514	51
Trzcianka	374	23667	11602	12065	63
Wieleń	430	12628	6174	6454	29
Czarnków	346	11084	5588	5496	32
Drawsko	163	5899	2997	2902	36
Lubasz	167	7159	3613	3546	43
Połajewo	141	6136	3080	3056	473

Źródło: Urząd Statystyczny w Poznaniu

Tabela: Ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym, poprodukcyjnym w latach 2000 i 2009.

Wyszczególnienie		Ludność ogółem		Ludność w wieku					
				Przedprodukcyjnym (poniżej 15 lat)		Produkcyjnym 15-59 Kobiety 15-64 Mężczyźni		Poprodukcyjnym Kobiety 60 lat i więcej Mężczyźni 65 lat i więcej	
Rok		2000	2009	2000	2009	2000	2009	2000	2009
	Liczba ludności	38.253.955	38.167.329	7.294.451	5.782.777	25.299.457	26.072.937	5.660.047	6.311.615

Polska	%	100	100	19,07	15,15	66,14	68,31	14,80	16,54
Województwo Wielkopolskie	Liczba ludności	3.345.316	3.408.281	667.800	549.049	2.224.698	2.347.785	452.818	511.447
	%	100	100	19,96	16,11	66,50	68,88	13,53	15,00
Powiat Czarnkowsko-Trzcianecki	Liczba ludności	85.927	86.989	18.463	15.136	56.531	59.561	10.933	12.242
	%	100	100	21,48	17,39	65,78	68,46	12,72	14,15

Źródło: Bank Danych Regionalnych

Jak wynika z tabeli procentowy udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w całej populacji był w 2000 r. i jest obecnie (2009) w powiecie czarnkowsko trzcianeckim przeciętnie wyższy niż w kraju i województwie. Natomiast w grupie ludności w wieku produkcyjnym udział ten nie różni się od przeciętnego udziału w kraju i województwie. Niższy był i jest udział ludności w wieku poprodukcyjnym. Społeczność powiatu jest społecznością młodą, co dobrze rokuje rozwojowi powiatu na przyszłość. Jest to też społeczność ustabilizowana, o czym świadczy zmniejszona w 2009 roku w stosunku do roku 2000 migracja z powiatu (patrz tabela poniżej), przy wzroście, w tym czasie liczby jego ludności. Wysoka jest też dynamika urodzeń w powiecie wynosząca między rokiem 2000 a 2009 114,44 % podczas gdy w kraju jedynie 110,37 % przy jednoczesnej ujemnej dynamice zgonów (patrz tabela poniżej). Wszystko to razem potwierdza tezę zawartą w Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, że powiatowi nie grozi depopulacja w najbliższych 10 latach.

Tabela: Demografia tj. urodzenia żywe, zgony ogółem oraz zgony niemowląt w powiecie czarnkowsko- trzcianeckim, w województwie wielkopolskim i całym kraju.

	Powiat Czarnkowsko - Trzcianecki		Województwo Wielkopolskie		Cały Kraj	
	2000	2009	2000	2009	2000	2009
Urodzenia żywe	983	1 125	35 125	40 882	378 348	417 589
Zgony ogółem	845	832	31 811	31 668	368 028	384 940

Źródło: Bank Danych Regionalnych

Tabela: Migracje z powiatu

	Powiat Czarnkowsko-Trzcianecki		Województwo Wielkopolskie		Cały Kraj	
	2000	2009	2000	2009	2000	2009
Migracje na pobyt stały międzypowiatowe	465	401	24 486	27 711	284 456	290 084

Źródło: Bank Danych Regionalnych

c) **Rozwój kapitału ludzkiego przez edukację**

Zespoły szkół prowadzone przez **powiat kształcą w liceach profilowanych - w 4 profilach:** socjalnym, ekonomiczno-administracyjnym, zarządzania informacją i kształtowania środowiska.

W technikach dla młodzieży, technikach uzupełniających dla dorosłych i szkołach policealnych dla dorosłych oferta szkół opiera się na **33 zawodach** tj. technik ekonomista, technik elektryk, technik handlowiec, technik informatyk, technik mechanik, technik rachunkowości, technik żywienia i gospodarstwa domowego, technik organizacji usług gastronomicznych, technik ochrony środowiska, technik administracji, technik opieki środowiskowej, technik agrobiznesu, technik rolnik, technik hodowca koni, technik architektury krajobrazu, technik elektronik, technik BHP, technik geodeta, technik usług kosmetycznych, technik farmaceuta, technik logistyk, technik spedytor, technik prac biurowych, technik ochrony fizycznej i mienia, technik organizacji reklamy **oraz w ponad 30 zawodach w szkołach wielozawodowych.**

Oferta edukacyjna corocznie jest uatrakcyjniana. **Nowe kierunki kształcenia w powiecie w ostatnich latach:**

ZS w Krzyżu Wlkp.: technik handlowiec z rozszerzonym językiem niemieckim,

- ZSZ – zawód elektryk

ZSP w Czarnkowie: technik logistyk, technik usług pocztowych i finansowych, technik organizacji reklamy, zasadnicza szkoła zawodowa dla dorosłych,

ZSP w Trzciance: technik obsługi turystycznej, technik hotelarstwa, zasadnicza szkoła zawodowa dla dorosłych,

ZST w Trzciance: technik inżynierii środowiska i melioracji, technik teleinformatyk,

ZS w Białej:

- w technikum : technik geodeta, technik spedytor, technik prac biurowych,

- w szkole policealnej: technik farmaceuta, technik kosmetolog, technik ochrony osób fizycznych,

- w szkole zawodowej – wielozawodowej, w zawodzie: fryzjer , malarz- tapeciarz, murarz, posadzkarz, rolnik

Proponowane przez szkoły zawody i profile były konsultowane ze środowiskami i instytucjami. W celu dostosowania oferty edukacyjnej do rynku pracy w szkołach i przedsiębiorstwach organizowane są spotkania, konsultacje, szkoły współpracują ze środowiskiem lokalnych przedsiębiorców, co ma na celu jak najlepsze dostosowanie oferty szkół do potrzeb i oczekiwań przedsiębiorców. Współpracują z przedstawicielami Powiatowego Urzędu Pracy, szkół wyższych. Organizują szereg kół zainteresowań poszerzających wiedzę uczniów wybitnie zdolnych, co bez wątpienia zaowocuje na przyszłość oraz przeprowadzają kursy i szkolenia dla osób chcących zdobyć nowe kwalifikacje. W celu jak najszerzego i jak najlepszego dostosowania bazy do wymogów danego profilu, czy zawodu kształcenia jednostki oświatowe systematycznie poprawiają jakość i stan bazy dydaktycznej, zakupują pomoce dydaktyczne i poprawiają poziom przygotowania kadry pedagogicznej.

Szkołą średnią jest w powiecie Zespół Szkół Leśnych w Goraju, którego organem prowadzącym jest Ministerstwo Ochrony Środowiska kształcący młodzież pod potrzeby leśnictwa w całym kraju.

W ostatnich latach systematycznie spada liczba uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych.

Tabela: Liczba uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych w Powiecie Czarnkowsko Trzcianeckim

Rok szkolny	Technikum	Zasadnicza szkoła zawodowa	Liceum ogólnokształcące	Liceum profilowane	Szkoła policealna	Technikum uzupełniające	Liceum ogólnokształcące uzupełniające	Szkoła specjalna przysposabiająca do pracy	Gimnazjum	Ogólna liczba uczniów
2006/2007	1492	826	1119	435	599	329	174	26	157	5157
2007/2008	1414	832	1105	271	446	264	149	27	156	4664
2008/2009	1332	841	1087	186	497	251	170	22	148	4534
2009/2010	1309	812	1052	108	282	160	141	23	125	4012

Związane jest to ze spadającą demografią w kolejnych rocznikach oraz wyjazdami młodzieży do większych ośrodków np. Gorzów Wielkopolski, Poznań, Piła, w celu podjęcia dalszej edukacji. W związku z powyższym konieczna jest zmiana w sieci szkół i placówek prowadzonych przez Powiat Czarnkowsko – Trzcianecki. Dotyczy to między innymi zasadności funkcjonowania Zespołu Szkół w Białej, samodzielnego Liceum Ogólnokształcącego w Krzyżu Wielkopolskim, Centrum Edukacji Zawodowej w Czarnkowie w takim kształcie jak dotychczas, czy trzech poradni psychologiczno-pedagogicznych. W ostatnich latach były podjęte kroki związane ze zmianą kształtu organizacyjnego Zespołu Szkół w Białej, jednakże inicjatywy te ostatecznie nie znalazły odzwierciedlenia w decyzjach Rady Powiatu.

W diagnozowanym okresie nastąpiła zmiana w systemie kształcenia w kraju. Pojawiły się nowe typy szkół: gimnazjum (będące w kompetencjach gminy) oraz liceum profilowane (będące w kompetencjach powiatu). W szkołach prowadzonych przez powiat czarnkowsko – trzcianecki szkoły tego typu pojawiły się w ofercie i w początkowym okresie znalazły duże zainteresowanie wśród absolwentów szkół gimnazjalnych w szczególności w: Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Czarnkowie, Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Trzciance i Zespole Szkół Technicznych w Trzciance. Jednakże, obecnie zainteresowanie tego typu szkołami systematycznie zaczęło spadać do tego stopnia, że dziś w ramach naboru na rok szkolny 2010/2011 mogą pojawić się tylko 2 oddziały łączone, każdy złożony z dwóch profili kształcenia na poziomie około 20-24 osób. W perspektywie szkoły te ulegną likwidacji w roku 2012. W przypadku techników funkcjonujących w szkołach dyrektorzy szkół starali się dostosować do potrzeb zarówno rynku pracy, jak i absolwentów gimnazjum. Spowodowało to, że w realizowanych w szkołach ofertach pojawiają się nowe zawody np. technik logistyk, technik spedytor, technik geodeta, technik architektury krajobrazu, technik ochrony środowiska, technik organizacji reklamy. Jednocześnie zaczęły ze szkół znikać zawody, które mimo teoretycznej potrzeby rynku nie znalazły zainteresowania wśród absolwentów gimnazjum. Dotyczyło to między innymi takich zawodów jak: technik technologii drewna, krawiec.

Mimo, iż ostatnie lata to szereg istotnych działań dostosowujących jednostki do obecnych wymogów i potrzeb rynku oraz oczekiwań uczniów, to istnieje szereg elementów, które z wielu powodów nie mogły być realizowane we właściwym zakresie. Możliwości finansowe powiatu powodują, iż elementy te nie były równomiernie realizowane w odniesieniu do potrzeb, w szczególności w zakresie kształcenia zawodowego. Brak decyzji strategicznych i strukturalnych w zakresie sieci szkół i placówek pogłębił zjawisko zwiększania nakładów finansowych na bieżące funkcjonowanie szkół, w których jednocześnie nie rośnie, a wręcz spada liczba uczniów, głównego podmiotu na który powiat otrzymuje środki finansowe przeznaczone na ich funkcjonowanie.

d) **Zatrudnienie i bezrobocie**

Tabela: Stan zatrudnienia w powiecie czarnkowsko – trzcianeckim i województwie wielkopolskim

L.p.	wyszczególnienie		powiat	województwo
1.	osoby w wieku produkcyjnym		59. 520	2. 347.785
2a.	pracujących ogółem w gospodarce narodowej		17. 215	840. 085
2b.	+ rolnicy (1,5 etatu na gospodarstwo)		+ 7.000 (szacunek)	225.000 (szacunek)
			24. 215	1. 065 0085
3a.	w tym rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo		564	20. 922
3b.	+ rolnictwo indywidualne		+ 7.000 (szacunek)	225.000(szacunek)
			7. 546	245. 922
4.	przemysł i budownictwo		9. 216	353. 073
5.	usługi	rynkowe	3. 302	283. 165
6.		nierynkowe	4. 133	182. 855

Źródło : Bank Danych Regionalnych, uzupełnienie o szacunki autora

Stan zatrudnienia w powiecie jest nieco niższy niż np. w gospodarce narodowej województwa wielkopolskiego i wynosi 40,68 % populacji w wieku produkcyjnym (w województwie ponad 45%). Ma to związek z bardziej rolniczym charakterem powiatu w stosunku do całej Wielkopolski – w rodzinnym gospodarstwie rolnym pracuje najwyżej 1,5 członka rodziny, a rodziny rolnicze liczą najczęściej więcej niż 2 osoby w wieku produkcyjnym. Pod względem zatrudnienia w przemyśle i budownictwie powiat nie różni się od całej Wielkopolski. Wynosi ono po równo 15% ludności w wieku produkcyjnym. Wyraźna różnica ma miejsce w odniesieniu do usług. W usługach rynkowych pracuje w powiecie 5,55 % ludności w wieku produkcyjnym, a w województwie 12,06 %. Wiele mniejszy dystans dzieli powiat od całej Wielkopolski pod względem zatrudnienia w usługach nierynkowych. Odpowiednie wielkości wynoszą 6,94 % i 7,79 %

Struktura bezrobocia

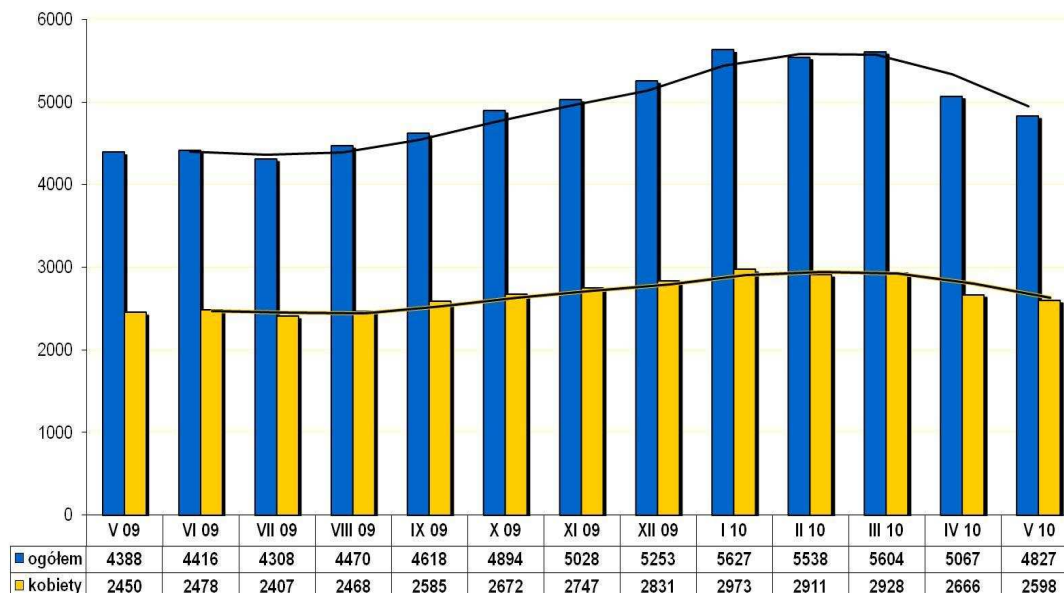
Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w urzędzie pracy powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego na koniec **maja 2010r.** wynosiła **4 827 osób** i była niższa o **240 osób** tj. o **4,7%** w stosunku do kwietnia 2010 roku. W porównaniu do maja 2009r. nastąpił wzrost liczby bezrobotnych o **439 osób** tj. o **10,0%**.

Bezrobotni i oferty pracy według gmin - stan na 31.05.2010r.

	Liczba bezrobotnych		Wzrost/spadek liczby bezrobotnych w porównaniu do kwietnia 2010				Oferty pracy zgłoszone w maju 2010	Wskaźnik bezrobocia rejestrowanego ¹⁾ na koniec V 2010	Wzrost/spadek liczby bezrobotnych w porównaniu do maja 2009	
			w liczbach bezwzględnych		w procentach					
	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety			w liczbach	w %
Powiat	4827	2598	-240	-68	-4,7%	-2,6%	228	8,4%	439	10,0%
m. Czarnków	553	269	-2	-5	-0,4%	-1,8%	31	7,1%	125	29,2%
g. Czarnków	519	278	-24	-10	-4,4%	-3,5%	18	7,1%	40	8,4%
g. Połajewo	233	117	-4	1	-1,7%	0,9%	10	5,9%	45	23,9%
g. Lubasz	299	180	9	17	3,1%	10,4%	12	6,4%	57	23,6%
g. Drawsko	357	185	-27	-9	-7,0%	-4,6%	33	8,9%	39	12,3%
mg. Trzcianka	1576	887	-47	-7	-2,9%	-0,8%	62	10,0%	125	8,6%
mg. Wieleń	709	365	-70	-17	-9,0%	-4,5%	44	8,4%	-35	-4,7%
mg. Krzyż	581	317	-75	-38	-11,4%	-10,7%	18	10,1%	43	8,0%

Wskaźnik bezrobocia rejestrowanego - liczba bezrobotnych do liczby ludności w wieku produkcyjnym (wg stanu na 31.12.2009 r.)

Liczba bezrobotnych (maj 2009 – maj 2010

W powiecie czarnkowsko-trzcianeckim stopa bezrobocia wyniosła w końcu kwietnia 2010 r. **15,1%**. W porównaniu z kwietniem 2009r. wzrosła o 1,5 punktu, a w stosunku do marca spadła o 1,4 punktu.

W województwie stopa bezrobocia wyniosła w końcu kwietnia 2010r. **9,5%**. W porównaniu z kwietniem 2009r. wzrosła o 1,4 punktu, a w stosunku do marca spadła o 0,6 punktu.

W badanym okresie od 2000 r. do II kwartału 2010r bezrobocie w powiecie jest ciągłym problemem i charakteryzuje się następującymi tendencjami. Większość bezrobotnych to osoby o stosunkowo niskim poziomie wykształcenia. Dysponowali oni kwalifikacjami na poziomie zawodowym, bądź nie posiadali w ogóle ani kwalifikacji, ani doświadczenia zawodowego. Najliczniejszą kategorię stanowiły osoby posiadające zawody z grupy „robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy” oraz osoby bez zawodu, które podzielić można na osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej oraz wykształceniem ogólnokształcącym. Założyć można jednak, iż osoby z drugiej grupy będą kontynuować naukę i w rezultacie nabędą uprawnienia i kwalifikacje do wykonywania określonego zawodu. Poniższe tabele przedstawiają problem bezrobocia w podziale grupy.

Pozytywnym zjawiskiem, które można zauważyć był spadek poziomu bezrobocia na przełomie 2005 i 2006r. Wśród bezrobotnych w powiecie większą grupę stanowiły kobiety. Odsetek bezrobotnych kobiet w ostatnich latach stopniowo spadał, co może świadczyć o poprawiającej się sytuacji kobiet na rynku pracy. Co trzecia osoba bezrobotna w powiecie miała poniżej 25 lat, wskaźnik ten wzrósł w 2006 roku i do tej pory utrzymuje się na podobnym poziomie.

Tabela: Bezrobotni zarejestrowani w powiecie kobiety i mężczyźni

Rok	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Z prawem do zasiłku (w % ogółu bezrobotnych)
2000	7272	2969	4303	29,6%
2001	9099	4260	4839	29,9%
2002	9609	4645	4964	23,6%
2003	9238	4327	4911	21,1%
2004	7983	3519	4464	18,4%
2005	7162	3026	4136	19,4%
2006	5732	2090	3642	22,7%
2007	3715	1155	2560	13,0%
2008	3778	1477	2301	19,0%
2009	5253	2422	2831	19,4%
2010 II kw.	4827	2229	2598	19,3%

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Czarnkowie(strona internetowa)

Największe bezrobocie miało miejsce w latach 2001, 2002 i 2003 przyczyny należy doszukiwać się w zgłoszeniu upadłości kilku zakładów oraz dokonaniu kilkunastu zwolnień grupowych, dodatkowo zarejestrowane były osoby uprawnione do zasiłku przedemerytalnego co zwiększyło stopę bezrobocia w powiecie. Na poprawę sytuacji na rynku pracy złożyły się m.in. takie czynniki jak:

- wzrost liczby aktywizowanych bezrobotnych w ramach środków Funduszu Pracy oraz Europejskiego Funduszu Społecznego,
- zwiększenie napływu ofert pracy zgłaszanych do PUP,
- wyjazdy do pracy do krajów Unii Europejskiej

Tabela: Bezrobotni zarejestrowani w powiecie według wieku

Rok	Ogółem	Poniżej 25 lat	25 – 34	35 – 44	45 – 54	55- 59	60- 64
2000	7272	2300	1898	1775	1228	60	11
2001	9099	2804	2485	2041	1644	109	16
2002	9609	2840	2733	2087	1780	151	18
2003	9238	2454	2692	2024	1860	189	19
2004	7983	2019	2293	1658	1755	235	23
	Ogółem	18- 24	25 – 34	35 - 44	45 – 54	55- 59	60 – 64
2005	7162	1901	1968	1423	1583	256	31
2006	5732	1289	1637	1097	1401	276	32
2007	3715	812	1028	725	888	231	31
2008	3778	929	1067	660	867	223	32
2009	5253	1321	1521	941	1112	300	58
2010 II kw.	5604	1369	1586	1031	1210	342	66

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Czarnkowie

Tabela: Bezrobotni zarejestrowani w powiecie czarnkowsko - trzcianeckim według wykształcenia

Rok	Ogółem	Wykształcenie wyższe	Policealne, Średnie zawodowe	Średnie ogólnokształcące	Zasadnicze zawodowe	Gimnazjalne, podstawowe i niższe
2000	7272	111	1748	321	2691	2401
2001	9099	153	2203	391	3589	2763
2002	9609	184	2281	402	3801	2941
2003	9238	206	2118	343	3753	2818
2004	7983	229	1854	362	3011	2527
2005	7162	240	1737	441	2485	2259
2006	5732	207	1407	374	1900	1844
2007	3715	163	920	284	1151	1197
2008	3778	178	934	339	1130	1197
2009	5253	307	1240	418	1679	1609

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Czarnkowie

Szczegółowa analiza danych bezrobocia przedstawia istotny problem, dotyczy on znaczących braków kwalifikacji zawodowych i wykształcenia. Grupa bezrobotnych z zawodowym wykształceniem jest szczególnie zagrożona bezrobociem i dominuje w niej najwyższa liczba bezrobotnych w analizowanym okresie. Brak wystarczającej liczby ofert pracy dla osób najlepiej wykształconych powoduje, że aby uzyskać zatrudnienie muszą one wykonywać prace na stanowiskach nie satysfakcjonujących zarówno pod względem finansowym jak i kompetencyjnym. Osoby te mają jednakże większe szanse na zdobycie pracy i jest wśród nich najniższy wskaźnik bezrobotnych.

Tabela: Bezrobotni zarejestrowani w powiecie czarnkowsko - trzcianeckim według stażu pracy

Rok	Ogółem	1 rok i mniej	1 – 5	5 – 10	10 – 20	20 – 30	30 i więcej	Bez stażu
2000	7272	841	1664	1035	1527	942	75	1188
2001	9099	1044	2106	1434	1865	1151	93	1406
2002	9609	1111	2256	1582	1889	1215	109	1447
2003	9238	956	2178	1544	1930	1157	129	1344
2004	7983	879	1913	1295	1660	1000	112	1124
2005	7162	770	1699	1125	1419	851	107	1191
2006	5732	612	1331	935	1202	689	107	856
2007	3715	440	878	580	759	384	78	596
2008	3778	474	953	577	704	424	69	577
2009	5253	622	1385	786	932	593	171	764

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Czarnkowie

Osoby bezrobotne i poszukujące pracy zamieszkałe w Powiecie Czarnkowsko - Trzcianeckim mogą korzystać z bezpłatnej pomocy udzielanej przez Powiatowy Urząd Pracy, Kluby Pracy oraz doradztwa zawodowego i pośrednictwa w poszukiwaniu pracy, szkoleń. Nadrzędnym celem tych jednostek jest przekazywanie najważniejszych informacji na temat aktualnej sytuacji na lokalnym rynku pracy, a także nauczanie metod i technik skutecznego poszukiwania pracy, co wpływa korzystnie na stan zatrudnienia w powiecie

e) Promocja Zdrowia poprawianie kondycji zdrowia lokalnej społeczności.

Niemal od początku istnienia samorządu powiatowego, w powiecie czarnkowsko – trzcianeckim dużą wagę przywiązuje się do kwestii związanych z szeroko pojętą promocją zdrowia. Na przestrzeni lat 2000 – 2010 na terenie powiatu realizowane były różne programy, początkowo profilaktyczno – lecznicze, z czasem nakierunkowane raczej na zagadnienie promocji zdrowia. **W latach 2000 – 2002** funkcjonował „**Powiatowy program promocji zdrowia**”, który swym zasięgiem obejmował takie zagadnienia jak poprawa stylu odżywiania społeczeństwa, zwiększenie aktywności ruchowej społeczeństwa, zwalczanie nałogów, walka ze stresem, a także profilaktyka nowotworów złośliwych. Organizowano wyjazdy do Piły na badania profilaktyczne – mammografia oraz badanie prostaty. W roku 2001 na terenie powiatu rozpoczęto „Program identyfikacji osób z grupy podwyższonego ryzyka zachorowania na nowotwory złośliwe”, który z powodzeniem funkcjonował jeszcze przez wiele lat, przynosząc bardzo wymierne efekty. W latach 2000 – 2003 nie brakowało również różnego rodzaju imprez i akcji rekreacyjno – wypoczynkowych, mających na celu zachęcenie,

zwłaszcza najmłodszych mieszkańców powiatu do udziału w prozdrowotnych formach spędzania wolnego czasu, poprzez sport i zabawę. Już wówczas w zakresie promocji zdrowia powiat współpracował z różnymi instytucjami, m. in. Komendą Powiatową Policji („Prewencja na wesoło”) czy też z gminnymi i miejskimi Komisjami Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W roku 2003 na terenie powiatu realizowano aż siedem programów profilaktyczno – leczniczych. Wynikało to z rozbicia funkcjonującego wcześniej „Powiatowego programu promocji zdrowia” na poszczególne zagadnienia tematyczne. W późniejszych latach jednak treści te ponownie zostały skondensowane, najpierw do pięciu, a następnie do dwóch, obszerniejszych programów.

Lata 2004 – 2007 to okres, w którym realizowano pięć programów profilaktyczno – leczniczych, formuła ta doskonale spełniała swoją rolę i trafiała w potrzeby mieszkańców powiatu czarnkowsko – trzcianeckiego. W marcu 2005 roku „Program identyfikacji osób z grupy podwyższonego ryzyka zachorowania na nowotwory złośliwe” został doceniony przez kapitułę konkursu, organizowanego przez Ligę Inicjatyw Powiatowych i został zakwalifikowany do półfinału krajowego. Na uwagę zasługuje fakt, że na konkurs wpłynęło 227 zgłoszeń, a „Program identyfikacji.....” znalazł się półfinalistów. Uroczyste wręczenie dyplomów odbyło się 12 lipca 2005r. W imieniu Powiatu Czarnkowsko – Trzcianeckiego dyplom z rąk prof. Jerzego Regulskiego odebrał Starosta Wiesław Maszewski.

Poza tematyką onkologiczną, programy profilaktyczno – lecznicze obejmowały swym zakresem także kwestie poprawy żywienia ludności czy skutecznej walki z uzależnieniami. Nie brakowało zatem wszelkiego rodzaju pogadanek, prelekcji oraz wykładów prowadzonych zarówno w szkołach, jak i podczas tzw. Mitingów, podczas których mieszkańcy mieli możliwość bezpłatnego pomiaru cholesterolu oraz cukru we krwi. Każdego roku w lokalnych gazetach pojawiał się dodatek w formie poradnika, opracowany przez pracowników Biura Promocji i Ochrony Zdrowia Starostwa Powiatowego, na potrzeby realizacji programów.

Dzięki współpracy z Komendą Powiatową Policji na terenie powiatu czarnkowsko – trzcianeckiego realizowano także „Program zmniejszenia liczby i skutków wypadków drogowych”, w ramach którego organizowano liczne konkursy i turnieje, związane z bezpieczeństwem w ruchu drogowym.

W zakresie przeciwdziałania narkomanii, na terenie powiatu czarnkowsko – trzcianeckiego, podejmowano szereg działań . W latach 2003 – 2004 program realizowany był w szkołach głównie w formie konkursów i akcji.

W roku 2005 zorganizowano dużą kampanię antynarkotykową pod hasłem „Blżej sportu – dalej od narkotyków” Dzięki współpracy z Krajowym Biurem ds. Przeciwdziałania Narkomanii w Warszawie pozyskano materiały edukacyjne, które zostały wykorzystane w spotkaniach z rodzicami. W szkołach z terenu powiatu ogłoszono konkurs plastyczny hołdujący idei całej kampanii. Ponadto odbyły się dwa turnieje sportowe, a także podsumowująca konferencja.

W kolejnych latach kontynuowana była idea propagowania sportu jako alternatywnego sposobu spędzania wolnego czasu i walki z używkami i co roku organizowane były turnieje sportowe.

W roku 2006 uruchomione zostały dwa punkty konsultacyjno – informacyjne (w Czarnkowie i Trzciance), w których osoby borykające się z problemem uzależnienia od substancji psychoaktywnych mogą nieodpłatnie uzyskać pomoc czy poradę.

W **roku 2008** nastąpiła kolejna zmiana formuły realizacji programów profilaktyczno – leczniczych. Działania z poprzednich lat zostały skondensowane w dwa programy: „Program profilaktyki zdrowotnej w powiecie czarnkowsko – trzcianeckim” oraz „Program przeciwdziałania narkomanii w powiecie czarnkowsko – trzcianeckim”. Mimo zmiany formy nadal realizowane były przedsięwzięcia zapoczątkowane w latach poprzednich. Nowością w roku 2008 było włączenie się powiatu w organizację Powiatowego Turnieju Szkół Promujących Zdrowie.

W ramach propagowania właściwych zachowań zdrowotnych w zakresie rezygnacji z wszelkiego rodzaju używek, w tym papierosów, zorganizowano zajęcia dla przyszłych mam. Zajęcia prowadzone były w Poradniach K i miały na celu uświadomienie kobietom destrukcyjnego wpływu dymu papierosowego na ich nienarodzone dzieci. W roku 2008 przeprowadzono akcję „Ratujemy i uczymy ratować”, w ramach której instruktorzy przeszkolili 30 nauczycieli ze szkół podstawowych. Zorganizowano szkolenia dla wszystkich pracowników Starostwa Powiatowego. W ramach promowania właściwych postaw i sposobów walki z nowotworami w roku 2008 zorganizowano szkolenia z zakresu profilaktyki raka piersi i raka szyjki macicy.

W **roku 2009** programy realizowane były w formie z roku poprzedniego. Nowością w roku 2009 było ogłoszenie konkursu ofert na realizację szkolnego programu promocji zdrowia, dzięki któremu powiat sfinansował pięć najciekawszych inicjatyw, które napłynęły ze szkół. Kontynuowane były działania z lat poprzednich olimpiady wiedzy o HIV/AIDS, i obchody Światowego Dnia Walki z AIDS.

W **roku 2010** zadania przewidziane do realizacji zarówno w zakresie ogólnie pojętej promocji zdrowia, jak i przeciwdziałania narkomanii, ujęte zostały w jednym „Programie promocji zdrowia w powiecie czarnkowsko – trzcianeckim”. W I półroczu br. zrealizowano wiele przedsięwzięć, będących kontynuacją działań z lat poprzednich ale pojawiły się elementy zupełnie nowe. Nowością w tym roku było zorganizowanie konkursu na fraszki, aforyzmy, rymowanki dotyczące zdrowia dla uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Ciekawą i cieszącą się dużym zainteresowaniem wśród szkół inicjatywą było zorganizowanie tygodnia walki ze stresem pod nazwą „Wolni od stresu” dla szkół ponadgimnazjalnych.

f) Rozwój kapitału ludzkiego poprzez działalność kulturalną i sportowo – rekreacyjną.

Utworzenie powiatów przyniosło skutek w postaci powierzenia temu szczeblowi samorządu terytorialnego wielu zadań prowadzonych wcześniej najczęściej przez administrację rządową. Proces ten objął również sferę kultury i ochrony dóbr kultury, kultury fizycznej i turystyki. W sferze kultury miało to odniesienie zwłaszcza do miast na prawach powiatu, gdzie funkcjonowały liczne teatry, filharmonie, opery, operetki, galerie, muzea, biura wystaw artystycznych itp. Instytucje kultury pod opieką powiatów znalazły się więc wyłącznie w dużych, byłych i obecnych miastach wojewódzkich.

Powstanie powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego nie wiązało się z przejęciem żadnej instytucji kultury, co znalazło wyraz w dochodach powiatu na tę sferę życia publicznego. Na mocy odrębnych przepisów (*Ustawa o bibliotekach*) powiat został zobowiązany do powołania i prowadzenia biblioteki powiatowej. Wymieniona ustawa umożliwiła jednocześnie realizację tego zadania na podstawie porozumienia zawartego pomiędzy Powiatem a Gminą. W powiecie czarnkowsko-trzcianeckim zadania biblioteki powiatowej powierzono Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy Trzcianka. Dnia 1 września 2000r. pomiędzy Zarządem Powiatu a Zarządem Miejskim Trzcianki zostało zawarte porozumienie w powyższej sprawie. W ramach corocznie określanych kwot w budżecie powiatu powiat przekazuje Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy Trzcianka zadania określone w *Ustawie o bibliotekach* oraz zobowiązuje bibliotekę do składania rocznych sprawozdań rzeczowych i finansowych z realizacji powierzonych zadań.

Placówką o charakterze kulturalnym funkcjonującą na terenie powiatu, choć wpisaną w ustawę o systemie oświaty jest Młodzieżowy Dom Kultury w Trzciance. Dotychczasowa struktura jego działalności opiera się o dwa działy: artystyczny i techniczno-sportowy. Pierwszy z nich w szczególny sposób wpisuje się w mapę placówek kultury w powiecie. Prowadzi następujące pracownie:

- wokально-instrumentalną
- edukacyjną
- plastyczną i sztuki użytkowej
- artystyczną

zorganizowane w stałych formach takich jak: koła, sekcje, zespoły, kluby. Zajęcia z dziećmi i młodzieżą pełnią rolę przygotowania ich do uczestnictwa w kulturze, rozwijają indywidualne talenty, pasje, zainteresowania. Ponadto stanowią istotne uzupełnienie pozalekcyjnej oferty edukacyjnej.

Młodzieżowy Dom Kultury organizuje ponadto imprezy o charakterze ponadlokalnym. Najważniejsze z nich to: Konkurs Plastyczny „Piękno Ziemi Czarnkowsko-Trzcianeckiej”, Powiatowy Konkurs Piosenki Przedszkolnej, Powiatowy przegląd Kolęd i Pastorałek. Oczywiście to tylko część listy, która zawiera ponadto szereg przedsięwzięć o charakterze sportowym i turystycznym.

Organizowanie działalności kulturalnej, sportowej i turystycznej w powiecie czarnkowsko – trzcianeckim odbywa się między innymi w oparciu o Powiatowy Kalendarz Imprez Kulturalnych, Sportowych i Turystycznych, obejmujący rokrocznie szereg ciekawych zdarzeń o zasięgu ponadlokalnym, współfinansowanych przez powiat. Imprezy zawarte w kalendarzu to owoc współpracy powiatu m.in. z samorządami szczebla podstawowego, ośrodkami kultury i muzeami wymienionymi powyżej oraz szkołami prowadzonymi przez gminy, jak i przez powiat. Powiat koordynuje szereg spraw związanych z tworzeniem kalendarza imprez, zawieraniem porozumień i przepływem środków finansowych przekazywanych w formie dotacji. Rokrocznie z samorządami gminnymi zawierane są porozumienia w sprawie powierzenia gminom realizacji zadań własnych powiatu z zakresu kultury, sportu i turystyki. Zadania te realizowane są przez gminy i gminne jednostki organizacyjne.

W kolejnych latach funkcjonowania powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego liczba zdarzeń w kalendarzu imprez ulegała wzrostowi, począwszy od 36 w roku 2000, przez 75, 89, 91, aż do ponad 100 zdarzeń w ostatnich latach.

W Powiatowym Kalendarzu Imprez Kulturalnych, Sportowych i Turystycznych zawartych jest wiele imprez sztandarowych, które mogą się już poszczycić wieloletnią tradycją. Są wśród nich np.:

z zakresu kultury:

- Powiatowy Przegląd Widowisk Jasełkowych (Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Krzyżu Wlkp.),
- Młodzieżowy Sejmik Samorządowy (Gimnazjum w Drawsku),
- Turniej Małych Form Scenicznych „Język niemiecki na scenie” (Liceum Ogólnokształcące w Trzciance),
- Regionalny Przegląd Talentów Wokalnych „Talent” (Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Wieleniu)
- Ogólnopolski Konkurs Fotograficzny „PORTRET” (Trzcianecki Dom Kultury)
- „Dzień Spieczonego Bliźniaka” (Miejskie Centrum Kultury w Czarnkowie),
- Salon Wielkopolski (Miejskie Centrum Kultury w Czarnkowie),
- „Piknik Muzealny” pod patronatem Starosty Powiatu Czarnkowsko-Trzcianeckiego i Burmistrza Trzcianki (Muzeum Ziemi Nadnoteckiej w Trzciance),
- Powiatowy Przegląd Muzyki i Pieśni Chóralnej (Gminny Ośrodek Kultury w Lubaszcu)
- Spotkanie Kołędników „Do szopy, hej pasterze dudziarze” (Gminny Ośrodek Kultury w Połajewie),

z zakresu sportu:

- Powiatowy Konkurs Wiedzy Olimpijskiej (Liceum Ogólnokształcące w Trzciance),
- Międzywojewódzki Turniej Karate Shotokan (Gimnazjum w Krzyżu Wlkp.),
- Nadnotecki Turniej Piłki Nożnej Dziewcząt GULCZ CUP (Szkoła Podstawowa w Gulczu),
- Bieg Niepodległości (Ośrodek Sportu i Rekreacji w Czarnkowie),
- Mistrzostwa Polski Modeli Pływających klasy FSR VHO (Młodzieżowy Dom Kultury w Trzciance),
- Powiatowy Bieg Przelajowy im.T.Zielińskiego (Urząd Miejski Trzcianki),
- Mistrzostwa Powiatu w Strzelectwie „Wawrzyn” Stajkowo-Boruszyn-Trzcianka (powiat),

z zakresu turystyki:

- Rajd Turystyczny „Same góry nie wystarczą” (Miejskie Centrum Kultury w Czarnkowie),
- Odlotowy Festyn Grzybowy „Grzyby, las wokół nas” (Urząd Gminy w Drawsku),
- Drużynowe Mistrzostwa Powiatu Kół Wędkarskich o Puchar Starosty (powiat),
- Flis Notecki (Miejskie Centrum Kultury w Czarnkowie),
- Spotkanie w Puszczy Noteckiej - Miały (Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Wieleniu).

Troska o obiekty **kultury materialnej** to również zadanie priorytetowe powiatu określonych w Ustawie o samorządzie powiatowym.. Ustawa z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568 ze zm.), umożliwiła organom samorządowym udzielanie dotacji celowych na ochronę zabytków.

Od czasu wprowadzenia w powiecie czarnkowsko-trzcianeckim „zasad udzielania dotacji celowych na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków położonych na obszarze Powiatu Czarnkowsko-Trzcianeckiego” tj. od dnia 30 stycznia 2007r. (*Uchwała Rady Powiatu Nr IV/22/2007 z dnia 30 stycznia 2007r. zm. Uchwałą Rady Powiatu Nr XVI/132008 z dnia 26 lutego 2008 r.*), Rada Powiatu w uchwalanym przez siebie budżecie planuje środki na tego typu dotacje. Powiat udziela dotacji celowych na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków położonych na obszarze powiatu, jeżeli łącznie spełnione są następujące przesłanki: obiekt znajduje się w złym stanie technicznym oraz posiada istotne znaczenie historyczne, artystyczne lub naukowe dla powiatu. Dotacja może być udzielana w wysokości do 30% nakładów koniecznych na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku, a z wnioskiem o udzielenie dotacji na dofinansowanie prac mogą występować osoby prawne, jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej lub osoby fizyczne posiadające tytuł prawny do zabytku.

Niezmiernie ważnym elementem realizacji zadań z zakresu opieki nad zabytkami było uchwalenie przez Radę Powiatu w dniu 16 grudnia 2008r. (*Uchwała Nr XXVI/180/2008*) „**Powiatowego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2009-2012**”. Jest to obowiązek ustawowy samorządów wszystkich szczebli, jak również ważny czynnik rewitalizacji obiektów zabytkowych. Głównym celem sformułowania Programu było dążenie do znaczącej poprawy stanu zasobów regionalnego dziedzictwa kulturowego oraz zachowania krajobrazu kulturowego powiatu.

Formułując Program opieki nad zabytkami przyjęto zadania należące z mocy ustawy do obowiązków powiatu, między innymi opieki nad zabytkami, do których powiat czarnkowsko-trzcianecki posiada tytuł prawny oraz zarysowano ogólną politykę powiatu w dziedzinie opieki nad zabytkami, nie naruszając przy tym kompetencji poszczególnych gmin i praw właścicieli. Warto zaznaczyć, że powiat charakteryzuje się dużą zasobnością pod względem bogactwa dóbr kultury.

Sport

Powiat wykonuje określone ustawami zadania publiczne o charakterze ponadgminnym również w zakresie **kultury fizycznej**. Ustawa Prawo o stowarzyszeniach, dająca obywatelom polskim możliwość zrzeszania się w stowarzyszeniach, zobowiązała starostów właściwych ze względu na siedzibę stowarzyszeń do sprawowania nadzoru nad ich działalnością. Powiat czarnkowsko-trzcianecki z dniem 1 stycznia 1999r. przejął 13 stowarzyszeń kultury fizycznej, dla których uprzednio organem nadzorującym był Wojewoda Piłski. Obecnie Starosta Czarnkowsko-Trzcianecki sprawuje nadzór nad działalnością 38 stowarzyszeń sportowych, z których 12 zarejestrowanych jest w Krajowym Rejestrze Sądowym. Prowadzi ewidencję Uczniowskich Klubów Sportowych, których członkami mogą być w szczególności uczniowie, rodzice i nauczyciele. Obecnie do ewidencji wpisane jest 31 UKS-ów działających przy szkołach podstawowych, gimnazjach oraz szkołach ponadgimnazjalnych, z czego 3 zawiesiły swoją działalność.

Z inicjatywy powiatu powołano do życia 2 stowarzyszenia sportowe o zasięgu powiatowym, działające w strukturach SZS i LZS. Na podstawie postanowień Sądu Okręgowego w

Poznaniu zostały zarejestrowane w Czarnkowie: 17 stycznia 2000r. - Powiatowy Szkolny Związek Sportowy, 14 czerwca 2000r. - **Powiatowe Zrzeszenie Ludowe Zespoły Sportowe.**

Powiat dbając o rozwój sportu oraz sprawność ruchową młodzieży i dorosłych wspiera działalność stowarzyszeń sportowych, w tym również Powiatowego Szkolnego Związku Sportowego oraz Powiatowego Zrzeszenia Ludowe Zespoły Sportowe. W oparciu o Ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na początku każdego roku ogłaszany jest konkurs ofert dla organizacji pozarządowych, w ramach którego stowarzyszenia i fundacje mogą ubiegać się o środki finansowe. Uzyskana w ten sposób dotacja pozwala na realizację wielu wartościowych przedsięwzięć.

Ważnym wydarzeniem sportowym organizowanym rokrocznie już od początku funkcjonowania samorządu powiatowego jest **Podsumowanie Roku Sportowego**. Na tą uroczystość czekają wszyscy propagatorzy sportu i zdrowego stylu życia. Jest ono doskonałym momentem do złożenia podziękowań sportowcom i władzom samorządowym za wkład pracy, zaangażowanie w rozwój kultury fizycznej, promowanie zdrowego stylu życia oraz promocję Powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego na forum Wielkopolski, kraju a także Europy. Zorganizowanie rocznego podsumowania wymaga sporego wysiłku i precyzyjności w typowaniu tych naprawdę najlepszych. Ilość osób, które otrzymują nagrody jest imponująca. Świadczy to tylko o jednym - sport jest jedną z najważniejszych części życia społecznego powiatu. Pomimo braku satysfakcjonującego zaplecza, sprzętu oraz często funduszy, wielu zawodników odnosi krajowe i międzynarodowe sukcesy. W gronie najlepszych są mistrzowie Polski oraz Europy - kilku z nich to reprezentanci kraju. Znakomicie rozwijają się kluby szkolące szachistów, warcabistów, karateków i judoków oraz tenisistów stołowych. Olbrzymie osiągnięcia mają zawodnicy startujący w biegach przełajowych oraz na orientację. Wielu lekkoatletów zasilą znane w kraju kluby. Pomimo trudności, sport w powiecie czarnkowsko-trzcianeckim, ciągle się rozwija. Jest to z pewnością zasługa wielu oddanych sportowi osób, działaczy oraz sponsorów. Bez ich zaangażowania oraz pracy, takie osiągnięcia nie byłyby możliwe.

Pewien niedosyt powodować może brak krytego basenu, który byłby niewątpliwie ogromną atrakcją i doskonałą alternatywą na spędzenie wolnego czasu. W Czarnkowie w okresie od czerwca do końca sierpnia funkcjonuje kompleks basenowy otwarty. Ponadto w Trzciance, Lubaszu i Krzyżu Wlkp., których niewątpliwym atutem jest usytuowanie w pobliżu jezior, działają kąpieliska, z których latem chętnie korzystają nie tylko mieszkańcy gmin i powiatu, ale również wczasowicze chętnie odwiedzający nasze okolice.

g) **Rozwijanie aktywności mieszkańców i budowa społeczeństwa obywatelskiego.** W powiecie jest ponad 200 organizacji pozarządowych. Obejmują one wszystkie sfery życia społeczno gospodarczego. Współpraca powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie odbywa się w oparciu o Program współpracy uchwalany corocznie przez Radę Powiatu po wcześniej przeprowadzonej konsultacji z organizacjami z terenu powiatu i określa strategię współpracy na dany okres, ujmując szeroki zakres ustawowych zadań powiatu dla obustronnej współpracy. Program w szczególności sprzyja kontynuowaniu i rozwijaniu partnerskiej współpracy pomiędzy powiatem a organizacjami i podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. Ponadto stwarza mieszkańcom

powiatu szansę poszerzania aktywności społecznej, a także umożliwia zlecanie realizacji zadań powiatu na rzecz organizacji pozarządowych i podmiotów.

Zainteresowanie organizacji pozarządowych ogłaszanymi otwartymi konkursami na realizację zadań publicznych z każdym rokiem jest większe. W ogłaszanych przez Zarząd Powiatu konkursach uczestniczy każdorazowo od 25 do 30 organizacji. Dotychczas w ramach programów współpracy realizowano zadania m.in. z zakresu:

- pomocy społecznej oraz działania na rzecz osób niepełnosprawnych,
- ochrony i promocji zdrowia,
- nauki, edukacji, oświaty i wychowania,
- upowszechniania kultury fizycznej, sportu i turystyki,
- porządku i bezpieczeństwa publicznego oraz przeciwdziałania patologiom społecznym.

Celem programu jest określenie zasad w zakresie wspierania przez Powiat działań organizacji pozarządowych poprzez powierzenie tym organizacjom ustawowych zadań powiatu, służącym poprawie jakości życia jego mieszkańców, a w szczególności:

- wspieranie i umacnianie działań lokalnych
- wykorzystywanie potencjału merytorycznego organizacji pozarządowych w zakresie rozpoznawania potrzeb społeczności lokalnej,
- stworzenia warunków do zwiększenia aktywności społecznej mieszkańców,
- zaspokojenie potrzeb społecznych poprzez pełniejszą realizację zadań powiatu określonych w ustawach.

W ten sposób powiat stwarza mieszkańcom szansę poszerzenia aktywności społecznej. Historycznie biorąc, aktywność społeczną kształtowały i kształtują trudne warunki egzystencji na terenie powiatu. Wskaźnik jakości życia jest tu nadal niższy niż średni wojewódzki. Wynosi 0,141 wobec 0,305 w województwie (za Strategią rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich w Wielkopolsce). Na przekór przeciwnościom, a zwłaszcza dużemu rozproszeniu ludności (zaledwie 43 osoby/1km²) miejscowa ludność od wieków zdobywała się na wspólne działania i organizowała imprezy przy okazji sianokosów, żniw, darcia pierza, świniobicia itp. Zbierała się dla wspólnego uprawiania koronkarstwa, organizowała w ochotniczych strażach pożarnych, bractwach kurkowych, kołach łowieckich itd. I tak pozostało do dziś.

h) Działania na rzecz bezpieczeństwa ludzi i zapewnienia pomocy społecznej

Począwszy od roku 2005 systematycznie spada liczba przestępstw stwierdzonych. Obecnie notuje się średnio 4 przestępstwa na dobę, jest to najlepsza sytuacja na przestrzeni okresu 2000- 2009. Systematycznie wzrasta skuteczność pracy powiatowej policji, co oznacza, że większość przestępstw jest wykrytych. W 2009 r. wykrywalność w całym powiecie wyniosła 86,7 %, jest to najwyższy wskaźnik na przestrzeni ostatnich 10 lat. Ważną sprawą jest spadek liczby przestępstw o charakterze kryminalnym. 2009 rok był pod tym względem wyjątkowy (odnotowano 918 przestępstw). W roku 2000 r. -1833, w 2001 r.- 1891, w 2002 r. - 1948, w 2003 r.- 1948, w 2004 r.- 1863, w 2005 r. -1817, w 2006 r.- 1322, w 2007 r.- 1260, w 2008 r.- 1313. Ciągły wzrost wykrytych przestępstw kryminalnych oznacza, że wykrywano aż 8 na 10 przestępstw w 2009 roku. Systematycznie następuje spadek przestępstw przeciwko mieniu (m. in. kradzieże, kradzieże z włamaniem, rozbój, kradzież rozbójnicza, wymuszenie rozbójnicze). W 2000 r.- 1414, w 2001 r.- 1265, w 2002 r. - 1358, w 2003 r.- 1380, w 2004 r.-

1216, w 2005 r.- 1072, w 2006 r.- 969, w 2007 r.- 763, w 2008 r.- 682, w 2009 r.- 578). Jednocześnie ciągle rośnie wskaźnik wykrywalności przestępstw przeciwko mieniu, w 2009 r. wyniósł on 70 %, dla porównania w 2000 r. wskaźnik ten wynosił 43 %. Ogólnie nastąpił bardzo duży spadek ilości kradzieży z włamaniem. W 2009 odnotowano ich tylko 149, w roku 2000 liczba ta wynosiła 673. Podobne trendy występują w kradzieży cudzej rzeczy, w roku 2009 odnotowano 186 tego typu przestępstw. W kategorii kradzieże samochodów od 2002 roku systematycznie spada ilość kradzionych pojazdów. W 2009 r. na terenie powiatu skradziono 11 samochodów, dla porównania w 2000 r.- 57. Sytuacji jaka wystąpiła w 2009 r. nie notowano nigdy wcześniej. Wykrywalność w tej kategorii jest jedną z najlepszych i też wzrasta. W 2009 r. wyniosła 621 %.

W 2009 r. na terenie powiatu czarnkowsko- trzcianeckiego nastąpił spadek ilości wypadków drogowych (odnotowano 82 wypadki). Największe zagrożenie występowało w latach 1999 – 2002. Od 2002 roku odnotowano wysoki stosunkowo wskaźnik ofiar śmiertelnych (zginęło 12 osób). Jeśli chodzi o liczbę osób rannych występowały różne tendencje, ale do 2002 zagrożenie było wysokie (w 2002 r.- 196 osób rannych, dla porównania w 2009 r.- 97 osób rannych). W przypadku kolizji drogowych systematycznie wzrasta liczba zgłaszanych zdarzeń, przede wszystkim pod potrzebę firm ubezpieczeniowych. W 2009 r. odnotowano na terenie powiatu 768 kolizji, w roku 2000 było ich 533.

Tabela: Liczba wypadków drogowych na terenie powiatu czarnkowsko – trzcianeckiego w latach 2000 – 2009r.

Rok	Wypadki drogowe ogółem	kolizje drogowe	potrącenia	śmiertelne	Ranni
2000	134	533	29	26	154
2001	151	555	36	8	185
2002	141	497	27	15	196
2003	93	493	28	12	126
2004	81	699	15	10	104
2005	77	725	16	15	90
2006	104	830	22	14	123
2007	118	880	29	16	153
2008	117	739	22	11	148
2009	82	768	17	12	98
do 31.05. 10r.	20	318	2	2	28

Źródło: KPP Czarnków

Tabela: Liczba przestępstw zgłoszonych na terenie powiatu czarnkowsko – trzcianeckiego w latach 2000 – 2009r.

Rok	Przestępstwa ogółem	Kradzieże	w tym kradzieże samochodów	Włamania
2000	2041	398	57	673
2001	2352	457	46	555
2002	2582	458	61	588
2003	2926	474	49	538
2004	3143	433	29	318
2005	2971	364	21	315
2006	2401	312	27	206
2007	1873	266	19	158
2008	1935	266	18	188
2009	1541	186	11	149

Źródło: KPP w Czarnkowie

W 2006 roku powstała pierwsza część Powiatowego Programu Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego „Gambit czarnkowsko – trzcianecki 2006-2010-2013” – Diagnoza. W diagnozie zawarto działania różnych jednostek na tle całej infrastruktury drogowej i innych problemów związanych z bezpieczeństwem ruchu na terenie Powiatu. Podjęto próbę analizy potrzeb w drogownictwie, stanu dróg, skali wypadków i kolizji drogowych, dotychczasowych działań w zakresie podnoszenia wiedzy i świadomości uczestników ruchu oraz wypracowania wniosków na przyszłość. Wnioski zawarte w Diagnozie pozwoliły nakreślić zasadnicze obszary interwencji oraz pożądane kierunki zmian określone w drugiej części Programu – Strategii. Dokument odnoszą się do pięciu obszarów: system bezpieczeństwa ruchu drogowego, infrastruktura drogowa, edukacja komunikacyjna, nadzór i kontrola ruchu drogowego oraz ratownictwo drogowe. Ponadto powstał "Program zminimalizowania skutków wypadków drogowych". Jest on dokumentem bardziej szczegółowym, zawierającym rozwiązania dotyczące ratownictwa drogowego, które mają wpłynąć na zwiększenie szans przeżycia i uratowania zdrowia ofiar wypadków.

Za wdrażanie Strategii odpowiedzialna jest Powiatowa Rada Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego, samorząd powiatowy, samorządy gminne, Komenda Powiatowa Policji, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej, Zarząd Dróg Powiatowych, ZZOZ Czarnków, Szpital Powiatowy w Trzciance, Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego w Pile, placówki oświatowe oraz organizacje pozarządowe.

Część zadań ujętych w Strategii głównie tych, które wpisują się w ustawowe lub statutowe kompetencje poszczególnych instytucji realizowana jest przez nie bezpośrednio. Pewna część zadań natomiast realizowana jest wspólnie przez członków Powiatowej Rady BRD. Do tej pory najwięcej wspólnie realizowanych działań skierowanych zostało w obszar edukacji komunikacyjnej. Corocznie prowadzona jest akcja wręczania światełek odblaskowych pierwszoklasistom szkół podstawowych oraz akcja wręczania certyfikatów bezpiecznego poruszania się dla dzieci. Powstają również tzw. Kąci Wychowania Komunikacyjnego w przedszkolach powiatu oraz Gambity Wychowania Komunikacyjnego w szkołach podstawowych oraz gimnazjalnych. Placówki oświatowe otrzymują sprzęt i pomoce

dydaktyczny niezbędne do realizacji lekcji wychowania komunikacyjnego. Doposażenie Kącików Wychowania Komunikacyjnego realizowane jest dwu etapowo. Obecnie rozpoczął się już drugi etap. Każdego roku powstają również Gambit Wychowania Komunikacyjnego. Jedenaście szkół posiada taki Gambit: Szkoła Podstawowa

w Czarnkowie, Szkoła Podstawowa nr w Trzciance, Szkoła Podstawowa w Połajewie, Szkoła Podstawowa w Wieleniu, Szkoła Podstawowa w Drawskim Młynie, Szkoła Podstawowa

w Krzyżu Wlkp., Zespół Szkół w Kuźnicy Czarnkowskiej, Zespół Szkół w Jędrzejewie, Szkoła Podstawowa w Lubasz, Zespół Szkół Specjalnych w Gębicach oraz Gimnazjum

w Czarnkowie. Ponadto przeprowadzone zostały, przez specjalistów brd z WORD w Pile, szkolenia w zakresie wychowania komunikacyjnego dla nauczycieli szkół podstawowych i gimnazjalnych.

Cześć prowadzonych działań ma na celu również wspieranie jednostek odpowiadających za kontrolę ruchu drogowego oraz ratownictwo drogowe i medyczne poprzez doposażenie ich w m.in. w sprzęt wpływający na usprawnienie form kontroli kierowców oraz sprzęt ratowniczy.

Rozwiązywanie problemów społecznych ma charakter długofalowy, dlatego też przygotowano Powiatową Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych. Zawarto w niej konstrukcje celów i zadań przeznaczonych do realizacji na lata 2009-2013. Zdiagnozowania i wybu priorytetów nie należy traktować statycznie. Zmieniające się uwarunkowania zarówno w skali kraju, jak też środowiska lokalnego mogą wymagać sformułowania nowych celów. Pozwolą one bowiem, w istniejących uwarunkowaniach społeczno-gospodarczych powiatu czarnkowsko-trzcianieckiego na stopniowe minimalizowanie źródeł wykluczenia społecznego, zagrożenia bezpieczeństwa socjalnego, a w przyszłości na wyeliminowanie tych zagrożeń. Strategię należy traktować jako proces otwarty, poddawany okresowym weryfikacjom i aktualizacjom, dlatego też niezbędne jest monitorowanie przebiegu strategii.

Cele strategiczne wyłonione do realizacji to:

- WYRÓWNANIE SZANS ŻYCIOWYCH OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I STARSZYCH
- WSPARCIE RODZINY, W TYM RODZIN ZASTĘPCZYCH, WSPIERANIE WYCHOWANKÓW RODZIN ZASTĘPCZYCH I PLACÓWEK OPIEKUŃCZO WYCHOWAWCZYCH W INTEGRACJI ZE ŚRODOWISKIEM
- PRZECIWDZIAŁANIE UZALEŻNIENIOM
- ZMIEJSZENIE ZJAWISKA BEZROBOCIA ORAZ WSPARCIE OSÓB BEZROBOTNYCH

W latach 2000 - 2010 nastąpił rozwój wszystkich form pomocy społecznej:

- zmieniły się domy pomocy społecznej zyskując nowe wyposażenie i zwiększając zatrudnienie. Zmniejszyła się wprowadzie ilość miejsc w tych dps ale było to spowodowane koniecznością modernizacji. Zmiana zasad finansowania pobytu mieszkańców / w 2004 roku/ spowodowała przez krótki czas zmniejszenie się liczby mieszkańców, jednak obecnie znowu notujemy kolejki osób oczekujących na przyjęcie. W zasadach funkcjonowania dps konieczna jest radykalna zmiana dotycząca naliczania wyższych miesięcznych kosztów utrzymania oraz zwiększenie dotacji Wojewody na mieszkańców przebywających w dps przed 2004 rokiem.

W latach 2000 -2010 nastąpił rozwój opieki zastępczej, łącznie z wprowadzeniem rodzin niespokrewnionych i zawodowych. Ta sfera wymaga zmian- przeniesienia obowiązku finansowania rodzin zastępczych spokrewnionych na gminy, zwiększenia pomocy wobec rodzin niespokrewnionych.

W sferze placówek opiekuńczo-wychowawczych zmiany powinny zmierzać do stopniowej likwidacji placówek dużych na rzecz małych „mieszkań usamodzielnienia”. W naszym powiecie taka zmiana nastąpiła w 2008 roku, gdy dużą placówkę opiekuńczo-wychowawczą przekształcono w placówkę dla 14 dzieci i jej prowadzenie powierzono Stowarzyszeniu „Pomagajmy Dzieciom”.

Należałoby także wspomagać rozwój organizacji pozarządowych, bo ich działalność pomaga definiować potrzeby i wspomaga funkcjonowanie pomocy społecznej. Na terenie Powiatu w sferze pomocy społecznej działa 15 organizacji pozarządowych i 4 z nich Powiat powierzył realizację zadań z zakresu pomocy społecznej.

Opracowana strategia to dokument bazowy, w którym zdiagnozowano do realizacji cele strategiczne oraz cele operacyjne, a następnie konkretne programy działania w wymienionych dziedzinach.

Dane zaczerpnięto z „STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA POWIATU CZARNKOWSKO – TRZCIANECKIEGO NA LATA 2009-2013”

Tabela: Liczba osób objętych pomocą PCPR w latach 2000-2009

Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Liczba osób	980	1012	1300	1428	1609	1534	1822	1784	1809	1919

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Trzciance

V. 7. Zarządzanie i finanse

Zarządzanie powiatem, dla wykonania powierzonych ustawami i uchwałami Rady Powiatu zadań publicznych, przynależy Zarządowi Powiatu, mającemu do pomocy Starostwo i jednostki organizacyjne powiatu. Pracę Zarządu i Starostwa organizuje Starosta, który jednocześnie kieruje bieżącymi sprawami powiatu i reprezentuje go na zewnątrz.

Zarząd i Starosta, szanując system wieloszczeblowości zarządzania w powiecie i zasadę autonomiczności gmin, subsydiarności, partnerstwa i współpracy z różnymi podmiotami, posługuje się, nie bezpośrednimi instrumentami zarządzania, a pośrednimi takimi jak: stymulowanie i koordynowanie poczynań różnych podmiotów mających znaczenie dla powiatu, wzajemne informowanie się o własnych planach i zamierzonych przedsięwzięciach, udzielanie wzajemnej pomocy, w tym inwestycyjnej (nie wyłączając koofinansowania inwestycji), monitorowania i ewaluacji ważniejszych zdarzeń w powiecie, wspólnej jego promocji itd.

Kluczowym instrumentem zarządzania powiatem jest budżet. **Budżet** w latach 2001-2010 powiększył się po stronie dochodowej z 59.109.861 zł. Do 80.057.563, czyli osiągnął dynamikę 135,44%. Wzrosły w tym czasie dochody własne powiatu i udziały we wpływach z podatków dochodowych wpłacanych przez podatników do budżetu państwa. Pojawił się też nowy składnik dochodów – środki unijne. Ten składnik zdecydował o tym, iż dynamika dochodów budżetu była większa po wstąpieniu Polski do UE w 2004 r. Między latami 2002 – 2003 a 2009 – 2010 wyniosła ona 140 %, a średni przyrost dochodów w tym czasie wyniósł 3.210.3902 zł./ rok podczas gdy między latami 2001 – 2010 zaledwie 2.327.522 zł./ rok.

Budżet wzrastał także po stronie wydatków i to szybciej niż po stronie dochodów (dynamika między 2001 a 2010 rokiem wyniosła 139,07 %), co było przyczyną niemal permanentnego deficytu. Wydatki po akcesji do UE również wzrastały, ale nieco wolniej (dynamika wyniosła 135,43 %), a ich relacja w stosunku do dochodów się poprawiała. Inaczej mówiąc – przyrastały wolniej niż dochody. Średni przyrost wydatków w tym czasie wynosił 3.058.455 zł. Zmiany tu opisane prezentuje w szczegółach tabela V.7.1.

Tabela: V.7.1. Analiza dochodów i wydatków w latach 2001 - 2010, z uwzględnieniem ich zmian jakie nastąpiły po akcesji Polski do UE w 2004r.

Wyszczególnienie	2001r.	2002r.	2003r.	Średnio w ciągu 2 lat przed akcesją Polski do UE <u>kol3+kol.4</u> 2 zł	2009r.	2010r.	Średnia w latach 2009-2010 <u>kol.6+kol.7</u> 2 zł.	Średni roczny przyrost dochodów i wydatków po akcesji do UE <u>kol.8-kol.5</u> 7lat zł.	Dynamika dochodów i wydatków	
									Po akcesji do UE (kol.8:kol.5) %	W całym analizowanym okresie, tj. w latach 2001- 2010 (kol.7:kol.2)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
I Dochody ogółem zł.	59.109.861	58.536.594	53.956.298	56.246.446	77.380.785	80.057.563	78.719.174	3.210.390	140,00	135,44
II Wydatki ogółem zł	61.416.707	62.512.718	58.325.497	60.419.107	78.243.932	85.412.650	81.828.291	3.058.455	135,43	139,07
III Nadwyżka(+) / deficyt(-) zł%	-2.306.846	-3.976.124	-4.369.199	-4.172.661	-863.147	-5.355.087	-3.109.117	x	x	x
----- %	-3,90	-6,79	-8,10	-7,42	-1,12	-6,69	-3,95	x	x	x

Dodatkową analizę przeprowadzono dla środków finansowych dysponowanych przez powiat na inwestycję, które - obok efektywnej edukacji i innowacji- są motorem każdego, rozwoju,. Poza tym są najbardziej oczekiwanymi przez lokalną społeczność zdarzeniami gospodarczo – społecznymi, zwłaszcza jeśli odnoszą się do szeroko rozumianej infrastruktury. Analizę w zakresie środków i możliwości inwestycyjnych zawiera tabela V.7.2.

Tabela: V.7.2. Analiza środków dysponowanych na inwestycje w latach 2001- 2010, z uwzględnieniem zmian jakie nastąpiły po akcesji Polski do UE.

Wyszczególnienie	2001r.	2002r.	2003r.	Średnio w ciągu z ostatnich lat przy akcesją do UE (Kol.3+kol.4) 2 Zł.	2009r.	2010r.	Średnio w ciągu 2 ostatnich analizowanych lat (Kol.6+kol.7) 2	Średni roczny przyrost dochodów i wydatków przed i po akcesji do UE (Kol.8 – kol.5) 7lat zł	Dynamika dochodów i wydatków %	
									Przed i po akcesji do UE kol.8 kol.5	W całym analizowanym okresie kol.8 kol.5
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
I Dochody ogółem zł	59.109.861	58.536.594	53.956.298	56.246.446	77.380.785	80.057.563	78.719.174	3.210.390	140,0	135,44
II Wydatki bieżące zł	58.024.872	56.844.119	54.020.549	55.432.334	75.281.239	77.990.119	76.635.679	3,029.049	138,2	134,4
III Wolne środki brutto(I-II) zł	1.084.989	1.692.475	-64.251	814.112	2.099.546	2.067.444	2.083.495	x	x	x
IV Wydatki na obsługę długu zł	31.178	70.074	426.130	248.102	386.966	1.000.000	693.483	x	x	x
V Wolne środki netto (III-IV) w zł	1.053.811	1.622.401	-361.879	630.261	1.712.580	1.067.444	1.390.012	x	x	x
VI z tego: na spłatę kredytu (raty) zł	227.160	1.461.270	2.307.794	1884.532	2.945.447	6.545.447	4.745.447	x	x	x
VII Pozostaje na inwestycje(V-VI) zł	826.651	161.131	-2.669.673	-1.254.271	-1.232.867	-5.478.003	-3.355.435	x	x	x

Przeprowadzone analizy dają podstawę do prognozowania budżetu i środków na inwestycje w latach 2010 -2020.

Rekomendacje dla projekcji budżetu i środków na inwestycje dla lat 2011 – 2020 jest następująca: dochody planować realnie, wydatki bardzo oszczędnie. Zatem:

- planować roczne przyrosty dochodów ogółem w kwocie zbliżonej do tej, jaka wystąpiła po akcesji Polski do UE, tj. 3210.390 zł. (proponuje się przyjąć dla celów planistycznych 3.200.000 zł./rok)
- przyrost roczny wydatków ogółem planować na poziomie osiągniętym po akcesji Polski do UE, zredukowanym o 10 % ; zatem $3.058.455 \text{ zł} \times 0,90 = 2.752.609 \text{ zł}$. (proponuje się przyjąć 2.750.000 zł/rok)
- przyrost wydatków bieżących planować na poziomie osiągniętym po akcesji Polski do UE, zredukowanym o 11 %, z uwagi na to, że miały one po 2004 roku dynamikę większą niż wydatki ogółem; zatem $3.029.049 \text{ zł} \times 0,89 = 2.695.853 \text{ zł}$. (proponuje się przyjąć 2.7000.000).
- samorząd powiatowy powinien pilnie rozważyć zasadności istnienia niektórych szkół, zwłaszcza o małym naborze uczniów i aż 3 poradni psychologiczno – pedagogicznych. Wydatki na oświatę bowiem rosły, podczas gdy liczba uczniów spadła w ostatnim pięcioleciu, aż o 23 %. Rekomenduje się też dokonanie analizy i podjęcie decyzji oszczędnościowych w innych jednostkach organizacyjnych powiatu.

V. 8. Analiza SWOT

V.8.1. Istota analizy SWOT

Analiza SWOT jest w odniesieniu do dokumentów planistycznych o charakterze społeczno – gospodarczym najlepszym narzędziem zidentyfikowania i zdiagnozowania czynników rozwoju. Jest zwieńczeniem całej diagnozy, poprzez syntetyczne zbilansowanie mocnych i słabych stron powiatu, jego endogenicznych cech i uwarunkowań oraz szans i zagrożeń rozwoju płynących z zewnątrz. Inaczej mówiąc analiza SWOT wskazuje możliwości rozwojowe i stojące na ich drodze przeszkody. Ujawnia te cechy i właściwości powiatu, które decydują o jego przewagach konkurencyjnych oraz te zjawiska i problemy, które wymagają rozwiązania w ramach Strategii.

Jakość rozwoju i jego tempo zależy przede wszystkim od silnych stron i szans. Są to motory rozwoju i budowania kapitału społecznego. Na nich przeto, jako głównych potencjałach rozwojowych, SRP koncentruje swoją uwagę i wykorzystuje je do formułowania celów i sposobów ich osiągnięcia.

Analiza SWOT uwzględnia zasoby i uwarunkowania zidentyfikowane podczas prac studialnych, ale uzupełnia je o treści dodatkowo pozyskane od mieszkańców powiatu w trybie konsultacji społecznych i ankietyzacji. W ten sposób analiza SWOT nabrała cech narzędzia zespołowej analizy i oceny problemów, wspierając wybór najlepszych rozwiązań strategicznych.

V.8.2. Bilans wewnętrznych czynników rozwoju powiatu (mocnych i słabych stron).

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none">• korzystne położenie geograficzne : na styku dwóch krain (dzielnic) Niziny Wielkopolskiej i Pomorza, przedzielonych doliną Noteci; na skrzyżowaniu starych szlaków komunikacyjnych płn. - pld. i w-z;• stabilnie związani z terytorium i aktywni ludzie, dążący do rozwoju powiatu i poprawy własnego losu;• dobrze funkcjonujące i prosperujące samorządy (gminne i powiatowy) zaangażowane w rozwój terytorium powiatowego, wysoka ocena usług administracji powiatowej i pomocy dla NGO• zapewnione warunki do dalszego rozwoju kapitału ludzkiego: rozbudowana sieć szkół i szpitali, rozwijająca się infrastruktura kultury, sportu i rekreacji, dobra ocena usług edukacyjnych i medycznych, nieco niższa usług kulturalnych, sportu i rekreacji oraz pomocy społecznej;• różnorodność i bogactwo walorów przyrodniczo-krajobrazowych, niski poziom urbanizacji i degradacji środowiska naturalnego;• bogate dziedzictwo kulturowe;• wyższy niż w kraju i województwie stopień uprzemysłowienia liczony liczbą zatrudnionych w przemyśle i budownictwie na 1000 mieszkańców i korzystna struktura gospodarki opartej na lokalnych zasobach (przyjazny ludziom i środowisku przemysł i usługi, niezbyt intensywne rolnictwo, zmierzające w znacznej części w stronę proekologicznego, przedsiębiorczy ludzie);• duży zasób lasów i łąk obfitujących w grzyby i zwierzyne łowną, stwarzający- wraz z istniejącą infrastrukturą- warunki do uprawiania łowiectwa i zbieractwa;• korzystne warunki do wypoczynku i uprawiania turystyki wodnej (Noteć, Drawa, Pętla Wielkopolska, jeziora), konnej, pieszej, rowerowej oraz agro i eko-turystyki;• bliskość granicy zachodniej i płynące stamtąd impulsy rozwojowe (transfer	<ul style="list-style-type: none">• niewykorzystane w pełni walory obszaru wskutek niedostatku infrastruktury turystycznej o średnim i wyższym standardzie i niedostatecznej promocji;• niewystarczająca spójność powiatu wskutek:<ul style="list-style-type: none">- złej jakości dróg i komplementarności z infrastrukturą towarzyszącą (brak ścieżek pieszo-rowerowych, mało przydrożnych parkingów itp.),- zróżnicowania gospodarczego subterytoriów powiatu,- niższego poziomu dochodów, usług i życia na wsi,- zróżnicowania poziomu estetyzacji poszczególnych miejscowości,- zaszłości historycznych• mała urodzajność gleb na większości obszaru powiatu;• niski stopień powiązań kooperacyjnych w ramach partnerstw, np. publiczno-publicznych, publiczno-prywatnych, wielosektorowych, itd.;• niskie dochody gmin i ludności- brak kapitału inwestycyjnego;• niedoposażenie bazy techniczno-edukacyjnej szkół ponadgimnazjalnych, zwłaszcza do kształcenia zawodowego;• brak Centrum Ustawicznego Kształcenia Zawodowego pod potrzeby rynku pracy;• nierozwiązany problem dojazdu młodzieży do szkół• mało miejsc pracy i wyjazdy znacznej części ludności aktywnej zawodowo na zachód, źle funkcjonujący system przeciwdziałania bezrobociu;• narastający problem zapewnienia godziwych warunków życia ludziom „Trzeciego wieku”;• mała liczba pojemników na odpady

<p>wiedzy, pracy ludzkiej, pieniądza):</p> <ul style="list-style-type: none"> • potencjalne zasoby wód geotermalnych wokół Czarnkowa i możliwość ich różnorodnego zagospodarowania; • racjonalnie kształtowane przez samorządy przestrzenie z uwzględnieniem potrzeb inwestycyjnych, ochrony krajobrazów i przyrody, w tym dobrych gleb, użytków ekologicznych itp.; • stoliczne dla powiatu miasta Czarnków i Trzcianka- silnymi centrami wsparcia jego rozwoju; • stosunkowo wysoki stopień bezpieczeństwa publicznego; • przydatność terenów do rozwoju energetyki jądrowej (Klempicz) i wiatrowej (Trzcianka-Biała) oraz do pozyskiwania kruszyw. 	<p>komunalne i niesprawny system ich opróżniania, czego ujemną konsekwencją jest zaśmiecanie otoczenia, w tym lasów;</p> <ul style="list-style-type: none"> • peryferyjność powiatu.
--	---

Komentarz do listy wewnętrznych czynników rozwoju - trendy i rekomendacje.

Mocne i słabe strony powiatu pozostają we względnej równowadze. Sugeruje to wybór zrównoważonego, harmonijnego rozwoju powiatu, z akcentem na wykorzystanie mocnych stron, co zdynamizuje rozwój i ograniczy oddziaływanie na jego tempo słabych stron. Pomiędzy silnymi i słabymi stronami istnieje bowiem najczęściej zależność przyczynowo-skutkowa np. wykorzystanie walorów krajobrazowych powiatu (silna strona) przez gospodarstwa rolne do celów agroturystycznych może zwiększyć ich dotychczasowe niskie dochody osiągane z mało urodzajnych gleb (słaba strona). Inny przykład: wyjazdy za pracę za granicę ludzi aktywnych zawodowo osłabiają potencjał produkcyjny kraju i powiatu (słaba strona), ale przesłane stamtąd rodzinie środki finansowe, gromadzone i inwestowane w kraju, z wykorzystaniem nabytej za granicą wiedzy, są korzystne dla kraju i powiatu (mocna strona). Tak więc słabe strony mogą być przewyżczone i równoważone mocnymi stronami stanowiącymi motory rozwoju.

Powiat - z uwagi na walory geograficzno-przyrodnicze, dużą lesistość i wysoki udział obszarów prawnie chronionych, posiadane szlaki komunikacyjne (drogowe, kolejowe, wodne), bogatą historię i dziedzictwo kulturowe - jest predestynowany do prowadzenia przyjaznej środowisku naturalnemu gospodarki oraz do pełnienia funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej i sportowej, a także do uprawiania myślistwa i zbieractwa runa leśnego.

Walory te niosą ze sobą korzyści społeczno-gospodarcze, ale też szczególne wymagania w sferze inwestowania, prowadzenia działalności rolniczej i biznesowej oraz zachowań społecznych w czasie przebywania w środowisku objętym ochroną, bądź korzystania z niego.

Peryferyjność powiatu w stosunku do dużych miast, będących centrami rozwoju i zamożności oraz ograniczona dostępność do owoców tego rozwoju i wynikający stąd

niedostatek zamożności tutejszej ludności sprawia, że jego zdolność inwestycyjna, a więc rozwojowa, jest niewielka. Z drugiej strony powiat skazany jest na wykorzystywanie wszystkich wewnętrznych czynników wzrostu, co wymaga najczęściej kapitału na ich uruchomienie. To, że powiat ma nienajgorsze wyniki gospodarcze i jeszcze do niedawna charakteryzował się bardzo wysokim na tle kraju eksportem w przeliczeniu na mieszkańca zawdzięcza głównie ambitnym i zaradnym ludziom oraz firmom, które znalazły tu swoje miejsce i potrafiły zachować konsens produkcji i ochrony środowiska. Tą aktywność gospodarczą mieszkańców i firm podmioty realizujące Strategię powinny podtrzymywać dostępnymi sobie metodami i środkami wsparcia. Wydaje się przy tym zasadna intensyfikacja rozwoju najbardziej aktywnych gospodarczo obszarów, z miastami Czarnków, Trzcianka na czele, z równoczesnym wyrównywaniem szans obszarów najmniej rozwiniętych.

Rokowania na ożywienie transportu towarowego na Noteci są znikome. Stopniowo będzie się natomiast zwiększał ruch małych, płaskodennych statków wycieczkowych, motorówek i kajaków, co wraz z turystycznymi szlakami wodnymi na innych rzekach (np. Drawie, Bukówce) i jeziorach czynić będzie powiat atrakcyjnym obszarem turystyki wodnej, zwłaszcza, iż turystyce tej w sukurs przychodzi budowa przystani wodnych, m.in. w Czarnkowie i Drawsku. Trend rozwojowy wykazuje też turystyka rowerowa, piesza i konna, a także agroturystyka. Ta ostatnia związana jest coraz częściej z rolnictwem zrównoważonym, o niskim stopniu intensywności nawożenia, bądź proekologicznym albo w pełni ekologicznym (certyfikowanym). Dotychczasowy trend rozwoju agroturystyki będzie się nadal utrzymywał. Przemawiają za tym następujące przesłanki:

- Słaba jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej na większości powierzchni powiatu i niska naturalna ich wartość plonotwórcza, połączona z prawnym ograniczeniem nawożenia, wymuszonym wymogami ochrony środowiska. Skłaniać to będzie rolników do przekwalifikowywania dotychczasowego rolnictwa konwencjonalnego na wspierane finansowo rolnictwo zrównoważone i ekologiczne, łączone z działalnością agroturystyczną i zdrowym żywieniem gości. Zwiększać się będą tym samym dochody właścicieli tych gospodarstw;
- Moda w miastach na „folk” (wieś) i zrozumienie potrzeby detoksykacji organizmów przez naturalne żywienie i choć krótkotrwały pobyt w naturalnym wiejskim środowisku. Pobyt taki stanowi atrakcję dla całej rodziny, a dzieci w szczególności;
- Rozwój działalności agroturystycznej będzie wspierany finansowo przez Unię najprawdopodobniej także po 2013 roku.

Opisane tu trendy rozwoju turystyki wiejskiej, w tym agroturystyki i towarzyszące temu przemiany sposobu produkcji rolnej na rzecz zapewnienia zdrowej żywności będą miały miejsce na większości obszaru powiatu. Jedynie we wschodniej i południowo – wschodniej części powiatu, gdzie występują lepsze gleby, rolnictwo będzie miało nadal charakter intensywny, co nie znaczy, że nie będzie ono uwzględniać interesu ochrony środowiska. Interes ten zabezpieczą bowiem zasady dofinansowywania gospodarstw rolnych w ramach tzw. cross compliance (wymogów wzajemnej zgodności produkcji i środowiska).

Przywiązanie mieszkańców do środowiska, w którym zamieszkują powoduje, że nie obserwuje się wyludniania powiatu. GUS prognozuje, iż do 2020 roku liczba mieszkańców

wzrośnie o 1,8 %. Instytut Geografii i Zagospodarowania Przestrzennego (A. Gawryszewski) szacuje, że depopulacja na terytorium powiatu nie będzie miała także miejsca w perspektywie do 2033r. I to właśnie, w połączeniu z aktywnością mieszkańców, jest najsilniejszą stroną obszaru i największym potencjałem rozwoju powiatu.

Powiat musi jednak tworzyć warunki do kształcenia tej ludności, rozwijania jej zainteresowań i umiejętności. Zapewnić bezpieczeństwo zdrowotne, socjalne i porządkowo-publiczne, warunki rekreacji i wypoczynku, dostęp do imprez kulturalnych oraz poprawić jakość infrastruktury komunikacyjnej. Wszystkie te czynniki decydują o stabilności zamieszkania danego terytorium i rozwijania na nim działalności gospodarczej.

Jest to ważny postulat kierowany pod adresem samorządu i Strategii. Celowe byłoby też, np. w partnerstwie z LGD, organizowanie corocznych konkursów na najbardziej zadbaną wieś i zagrodę. Zwiększyłyby to atrakcyjność turystyczną powiatu.

V.8.3. Bilans zewnętrznych czynników rozwoju - szans i zagrożeń.

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost popytu na usługi turystyczne i rekreacyjne w dużych miastach; • powiększenie rynków zbytu o kraje UE; • wzrost popytu na żywność o dużych walorach smakowych, co zwiększy dochody wsi i jej aktywność inwestycyjną; • dokonująca się, choć powoli, poprawa infrastruktury dzięki unijnemu wsparciu finansowemu; • zmieniająca się jakość życia i usług w makroskali; • wsparcie finansowe UE dla przedsięwzięć turystycznych i priorytetowe traktowanie turystyki w planach zagospodarowania przestrzennego województwa; • dostępność środków unijnych wspierających komplementarność rozwoju przez samorządy i wielosektorowe partnerstwa (np. program LEADER, nowe kontrakty terytorialne itd.); • starania władz wojewódzkich o wpisanie Doliny Noteci jako przestrzeni przyrodniczej o znaczeniu europejskim do rejestru zabytków UNESCO, szansą na promocję turystyczną obszaru; • stworzone prawne warunki samorządom do współpracy z 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niebezpieczeństwo marginalizacji obszarów peryferyjnych, do których zaliczany jest powiat, w związku ze zmianą polityki państwa zmierzającą do polaryzacji terytorialnej, w miejsce dotychczasowej – wyrównywania szans; ▪ możliwość zmniejszenia się popytu na usługi turystyczne na rzecz słonecznych wczasów zagranicznych w miarę ograniczenia zagrożeń terrorystycznych; ▪ zwiększający się drenaż wykwalifikowanych kadr przez duże miasta i zagranicę; ▪ niestabilność prawa i rynków oraz niepewność jutra dla nowotworzonych firm produkcyjnych i usługowych; ▪ pogłębiająca się niedrożność rzeki Noteć może utrudnić rozwój transportu wodnego i turystyki wodniackiej; ▪ kryzysy wywoływane na globalnych rynkach finansowych i towarowych przy słabej integracji państw w zakresie przeciwstawiania się im;

partnerami gospodarczymi i społecznymi w kraju i za granicą; <ul style="list-style-type: none"> • powszechne zrozumienie potrzeby ochrony środowiska (w skali makro) i prowadzenia zrównoważonej polityki rozwoju społeczno – gospodarczego; • przewidywane przez rząd zwiększenie udziału j.s.t. w strukturze dochodów i wydatków państwa; • przewidywane przez rząd zlokalizowanie, w drugiej kolejności, elektrowni atomowej w Klempiczu. 	
--	--

Komentarz do listy zewnętrznych czynników rozwoju, trendy i rekomendacje.

W podsumowaniu listy szans i zagrożeń, w przeciwieństwie do listy silnych i słabych stron powiatu, można dorozumiewać, że szanse górują nad zagrożeniami. Ale zarówno tu jaki i tam nie ma pewności, co do trafności takiej oceny. Nie są znane bowiem adekwatne miary „wag” mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń. Ponieważ jednak analiza SWOT jest oparta w znacznej mierze na społecznych odczuciach, a podczas konsultacji społecznych nie zgłoszono innych poza prezentowaną listą szans i zagrożeń (podobnie jak poza listą mocnych i słabych stron) uznać należy obydwie listy za pełne i wnioskować, jak to uczyniono dalej.

Przewaga szans nad zagrożeniami zachęca do jej wykorzystania dla wzmocnienia mocnych stron, co może wnieść nową wartość dodaną do Strategii.

Podobnie jak w przypadku słabych i mocnych stron tak i tu szanse równoważą się niekiedy z niektórymi zagrożeniami. I tak. Globalizacja rynków i integracja europejska jest dla Polski (i powiatu) zarówno źródłem szans jak i zagrożeń. Szansą są powstałe możliwości swobodnego przepływu towarów, kapitałów, ludzi i idei, a zagrożeniem coraz większa podatność naszej gospodarki na światowe kryzysy rynków towarowych i finansowych. W sumie szanse są jednak większe niż zagrożenia.

Szansą rozwojową jest coraz powszechniejsze na świecie, nie mówiąc już o Europie, zrozumienie potrzeby ochrony środowiska przed nadmierną eksploatacją i dewastacją oraz konieczności prowadzenia polityki trwałego, zgodnego z prawami natury zrównoważonego rozwoju, uwzględniającego aspiracje i ekonomiczne interesy obecnego pokolenia i zaspokajającego te same aspiracje i interesy przyszłych pokoleń.

Powiat, dysponując unikalnymi na skalę europejską zasobami i służbami ochrony środowiska, może odegrać dużą rolę w realizacji tej polityki.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego, daje szanse szerokiemu spektrum dopuszczalnej działalności, także na obszarach prawnie chronionych. Wystarczy mądrze tą działalność ukierunkować i do niej zachęcić.

Zagrożeniem dla powiatu jest zakładana w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego na lata 2010 –2020 polaryzacja terytorialna kraju. Nieskuteczność, zdaniem ekspertów i rządu, dotychczasowej polityki wyrównywania szans między regionami (nierówności się pogłębiły) spowodowała, że odstępuje się od niej i koncentruje na umocnieniu tzw. biegunów wzrostu, którymi są duże miasta wraz z przyległymi strefami powiązanymi z nimi funkcjonalnie. Może odbić się to ujemnie na rozwoju terytoriów bardziej oddalonych od tych miast (za takie uważa się terytoria oddalone o ponad 60 minut czasu dojazdu do centrów tych miast) albo wręcz na ich zmarginalizowaniu.

Szansą dla kraju i powiatu jest to, iż Polska jest i prawdopodobnie pozostanie po 2013 roku największym beneficjentem polityk wspólnotowych:

- polityki spójności
- polityki wsparcia dla obszarów wiejskich.

Środki unijnego wsparcia kierowane będą według następujących zasad:

- koncentracja na przedsięwzięciach najbardziej pożądanym, w tym wynikającym ze Strategii Lizbońskiej,
- z uwzględnieniem stopnia opłacalności ekonomicznej planowanych inwestycji,
- wyrównania dostępu do zewnętrznego finansowania przedsięwzięć rozwojowych podmiotom publicznym, mającym ograniczoną możliwość finansowania inwestycji z pomocą kredytu.

Nastąpi terytorializacja dysponowania środkami. W wysokości ponad dwukrotnie większej, niż dotąd będą one kierowane do województw, z przeznaczeniem także do niższych stopni samorządów. Województwa w ramach zintegrowanych programów operacyjnych grupować będą środki z EFRR, EFS i EFRROW. Ten ostatni fundusz był dotychczas prawie w całości w gestii Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Województwa zawierają z rządem 3 letnie Nowe Kontrakty Terytorialne współfinansujące ważne dla województwa i partnerów z niższych szczebli samorządów przedsięwzięcia.

Jak z tego widać, zwiększy się ilość źródeł finansowania polityk terytorialnych i subterytorialnych.

Terytorializacja funduszy jest z założenia szansą dla powiatów i gmin, ale przy założeniach rozwoju polityki metropolizacyjnej i aspiracji Poznania, by jak najszybciej stać się metropolią, jest zagrożeniem dla subterytoriów takich jak powiat czarnkowsko – trzecieński, oddalonych więcej niż 60 minut jazdy do centrum województwa.

Dla zachowania spójności finansowania polityki terytorialnej również programy sektorowe mają być uzgadniane z samorządami i lepiej koordynowane dla osiągnięcia celów Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego.

Dla samorządu powiatowego rysuje się potrzeba podejmowania, w ramach realizacji SRP, takich przedsięwzięć, zwłaszcza inwestycyjnych, aby wkomponować się w przedsięwzięcia realizowane w ramach Strategii Województwa, WRPO i Nowych Kontraktów Terytorialnych, a także potrzeba ubiegania się o wpisanie własnych planów inwestycyjnych w programy sektorowe (resortowe).

Wykonując zobowiązania Polski dotyczące realizacji Strategii Lizbońskiej – i chcąc skorzystać z większej dostępności do środków – powiat zmuszony będzie do dodatkowego zaangażowania w sprawy jemu powierzone, a dotyczące: poprawy jakości kapitału ludzkiego, pomocy społecznej dla starzejącego się społeczeństwa, zmiany źródeł energii, np. jądrową.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020 zakłada zwiększenie udziału samorządów w strukturze dochodów i wydatków publicznych. Zwiększyło by to ich możliwości inwestycyjne, zatem i możliwości rozwoju. Wzrosnąć ma też rola i dostępność funduszy pożyczkowych, gwarancyjnych i poręczeniowych. Stwarza to kolejną szansę na rozwój powiatu.

Z innych uwarunkowań zewnętrznych – poza wyżej wymienionymi znaczenie mają zapisy dokumentów zagospodarowania przestrzennego kraju i województwa. Opisano je w rozdziale IV „Planistyczne uwarunkowania SRP”. Tu nadmieniamy jedynie, iż dokumenty te określają rolę powiatu jako przestrzeni przyrodniczej o największej różnorodności biologicznej, którą należy chronić przed dewastacją.

V.8.4. Konkluzje z diagnozy i analizy SWOT

Uwarunkowania zewnętrzne, w powiązaniu z uwarunkowaniami wewnętrznymi wskazują, iż w działalności samorządu powiatowego i w Strategii należy:

- opierać przyszłość powiatu na endogenicznych czynnikach rozwoju, a dla efektywnego ich wykorzystania pozyskiwać środki zewnętrznego wsparcia, głównie unijnego pochodzenia. W ten sposób użyte potencjały przyczynią się do rozwoju przedsiębiorczości, w tym turystycznej, kreowania wzrostu zatrudnienia i poprawy jakości życia mieszkańców;
- wyznaczyć cele SRP, w miarę spójne z celami strategii rozwoju województwa wielkopolskiego, aby zwiększyć szansę powiatu na wsparcie finansowe inwestycji i różnych innych przedsięwzięć preferowanych przez samorząd wojewódzki;
- tworzyć partnerstwa do realizacji przedsięwzięć wspólnych zarówno „twardych” jak i „miękkich”, w tym opartych na priorytetach Strategii Lizbońskiej. To ułatwi partnerom pozyskanie środków na zapewnienie spójności społecznej, gospodarczej, kulturowej i środowiskowej powiatu;
- wykorzystać szanse stworzone przez dostępność do środków unijnych na :
 - a) rozwój i poprawę infrastruktury służącej ludziom i gospodarce, a stanowiącej dźwignię każdego rozwoju;
 - b) umocnienie tożsamości kulturowej poprzez poszerzenie zasięgu i promocję imprez kulturalnych, organizowanych dotąd lokalnie, na obszar całego powiatu;
 - c) podniesienie jakości kapitału ludzkiego poprzez:
 - edukację i wzrost kwalifikacji odpowiadających potrzebom społecznym i gospodarczym ;
 - poprawę dostępności do usług medycznych.
- w Dolinie Noteci :
 - a) zapewnić dostosowanie intensywności gospodarowania do kryteriów wynikających z walorów przyrodniczych,
 - b) preferować formy działalności gospodarczej minimalizujące sytuacje konfliktowe wobec innych funkcji, a zwłaszcza funkcji ekologicznej, kulturowej i turystycznej.

Rozdział VI

Wizja rozwoju powiatu i misja jego samorządu

Wizja i misja to osie przewodnie każdej strategii. Z nich wywodzą się cele strategii i sposób ich osiągania.

WIZJA to nadrzędny, można rzec główny, a zarazem najbardziej ogólny i dalekosiężny cel każdego rozwoju. W tej Strategii jest nim pożądaný i oczekiwany stan powiatu do jakiego dąży samorząd i społeczność lokalna w ramach spełnionej misji w nieokreślonej bliżej perspektywie czasowej.

Brzmi ona następująco:

„Powiat z przestrzenią dostosowaną do oczekiwań społecznych, wyposażony w niezbędną infrastrukturę, charakteryzujący się zrównoważonym rozwojem społeczno – ekonomicznym, osiągniętym dzięki optymalnemu wykorzystaniu zasobów społecznych, gospodarczych, kulturowych i przyrodniczo – krajobrazowych, a przez to zapewniający pracę oraz wzrost poziomu i jakości życia mieszkańcom”

Tak sformułowana wizja jest uogólnieniem oczekiwań społecznych zgłaszanych podczas konsultacji i wniosków z diagnozy. W opinii społecznej powiat przyszłości jawi się obszarem spójnym i zintegrowanym, charakteryzującym się trwałym, zrównoważonym rozwojem chroniącym czyste i zdrowe środowisko. Mającym coraz lepszą i bogatszą infrastrukturę drogową, techniczną i społeczną. Wykorzystującym w sposób racjonalny i innowacyjny zasoby krajobrazowo - przyrodnicze, kulturowe, finansowe i kapitał społeczny, a zwłaszcza ludzkie umiejętności dla rozwoju wszelkich form dopuszczalnej na jego terytorium działalności społeczno - ekonomicznej, zaś turystycznej w szczególności. Przyczyni się to do wzrostu, a co najmniej zachowania obecnego poziomu zatrudnienia, poprawy usług

społecznych i poziomu życia lokalnej społeczności. Społeczność ta będzie coraz zamożniejsza, zdrowsza, lepiej wykształcona i wyposażona w nowe umiejętności, a ceniąc i zachowując własne przekonania i hierarchię wartości stanie się bardziej tolerancyjna, otwarta na innych i gotowa do wzajemnej pomocy i współpracy. Wyrażać się to będzie w bardziej przyjaznym nastawieniu do sąsiadów i turystów oraz w tworzeniu partnerstw, nie wyłączając partnerstw wielosektorowych i publiczno - prywatnych. Nabędzie też ona doświadczenia i umiejętności w absorpcji zewnętrznych środków finansowych dla realizacji własnych i wspólnych z powiatem celów.

Wszystko to razem uczyni warunki życia lepszymi, bezpieczniejszymi i w znacznym stopniu zaspokoi aspiracje lokalnej wspólnoty wzmacniając jednocześnie spójność terytorialną, i tożsamość społeczno - kulturową.

Wizja stanowi punkt wyjścia do sformułowania celów rozwojowych, czyli strategicznych, a potem przyporządkowanych im celów operacyjnych (szczegółowych) oraz działań i przedsięwzięć rozwojowych (strategicznych).

MISJA to posłannictwo powiatu. To skondensowany plan działania jego samorządu, kwintesencja podejmowanych przezeń działań i czynności na rzecz realizacji wizji rozwoju i celów strategicznych. Misją każdego samorządu powiatowego jest zaspokojenie zbiorowych potrzeb wspólnoty powiatu. W przypadku samorządu powiatu czarnkowsko – trzcianieckiego

brzmi ona następująco:

„Misją samorządu powiatowego jest współtworzenie z udziałem mieszkańców i strategicznych partnerów, systemu kreowania i wdrażania, na podstawie niniejszej Strategii, polityki zrównoważonego rozwoju społeczno – ekonomicznego, z optymalnym wykorzystaniem lokalnych potencjałów wzrostowych oraz inicjowanie przedsięwzięć przyczyniających się do zaspokojenia potrzeb i oczekiwań społecznych wyrażonych w wizji, a w szczególności poprawienia infrastruktury drogowej”.

Pełne rozwinięcie misji następuje w „Systemie realizacji Strategii” (rozdział VIII) i w dokumencie wdrożeniowym Strategii - Programie Rozwoju.

Rozdział VII

Cele i działania strategiczne.

VII.1. Informacje ogólne.

Każdej ludzkiej aktywności, indywidualnej, bądź zbiorowej, przyświecają określone cele. Ludzie działają bowiem na jakiś użytek, dla zaspokojenia różnorodnych potrzeb. Cele wskazują i opisują spodziewane zmiany jakie nastąpią, bądź powinny nastąpić, wskutek podjęcia określonych działań i przedsięwzięć. Cele Strategii wywodzą się z rozpoznania zasobów i analizy potencjałów rozwojowych powiatu dokonanych w Diagnozie, (rozdział V), w połączeniu z analizą SWOT. Można więc rzec, że cele są wynikiem dekompozycji wizji, rozłożenia jej na czynniki pierwsze, z uwzględnieniem możliwości i sposobów wykorzystania zasobów oraz innych potencjałów powiatu. Mówimy tu o celach rozwojowych ogólnych - strategicznych i szczegółowych - operacyjnych, mając jednocześnie na uwadze, iż celem najbardziej ogólnym, perspektywicznym, najodleglejszym w czasie pozostają zapisy wizji rozwoju powiatu. W dalszej części Strategia posługuje się nazwami celów: strategiczne i szczegółowe.

Cele strategiczne powinny być osiągnięte w czasie objętym Strategią, tj. w ciągu 10 lat, przyczyniając się do spełnienia, w możliwie największym stopniu postulatów wizji.

Cele strategiczne powinny być i są ograniczone do zaledwie kilku. Ich nadmiar rozpraszałby wysiłki i wskazywał, że powiat nie ma zhierarchizowanych priorytetów rozwoju, a tak przecież nie jest. W niniejszej Strategii wyznaczono 4 cele strategiczne, mające charakter priorytetów.

Cele strategiczne będą osiąganę poprzez realizację celów szczegółowych, cząstkowych wobec strategicznych.

Cele szczegółowe z kolei będą realizowane poprzez różnego rodzaju działania i przedsięwzięcia zwane rozwojowymi lub strategicznymi. Działania (w nomenklaturze unijnej), to projekty lub grupy projektów (zadań, przedsięwzięć) realizowane przez jednego lub więcej beneficjantów, przyczyniające się do osiągnięcia celów szczegółowych, do których się odnoszą.

Cele szczegółowe przewidziane są na krótszy horyzont czasowy niż cele strategiczne. Zakłada się, że skutki realizacji niektórych z nich widoczne będą już po 5 latach.

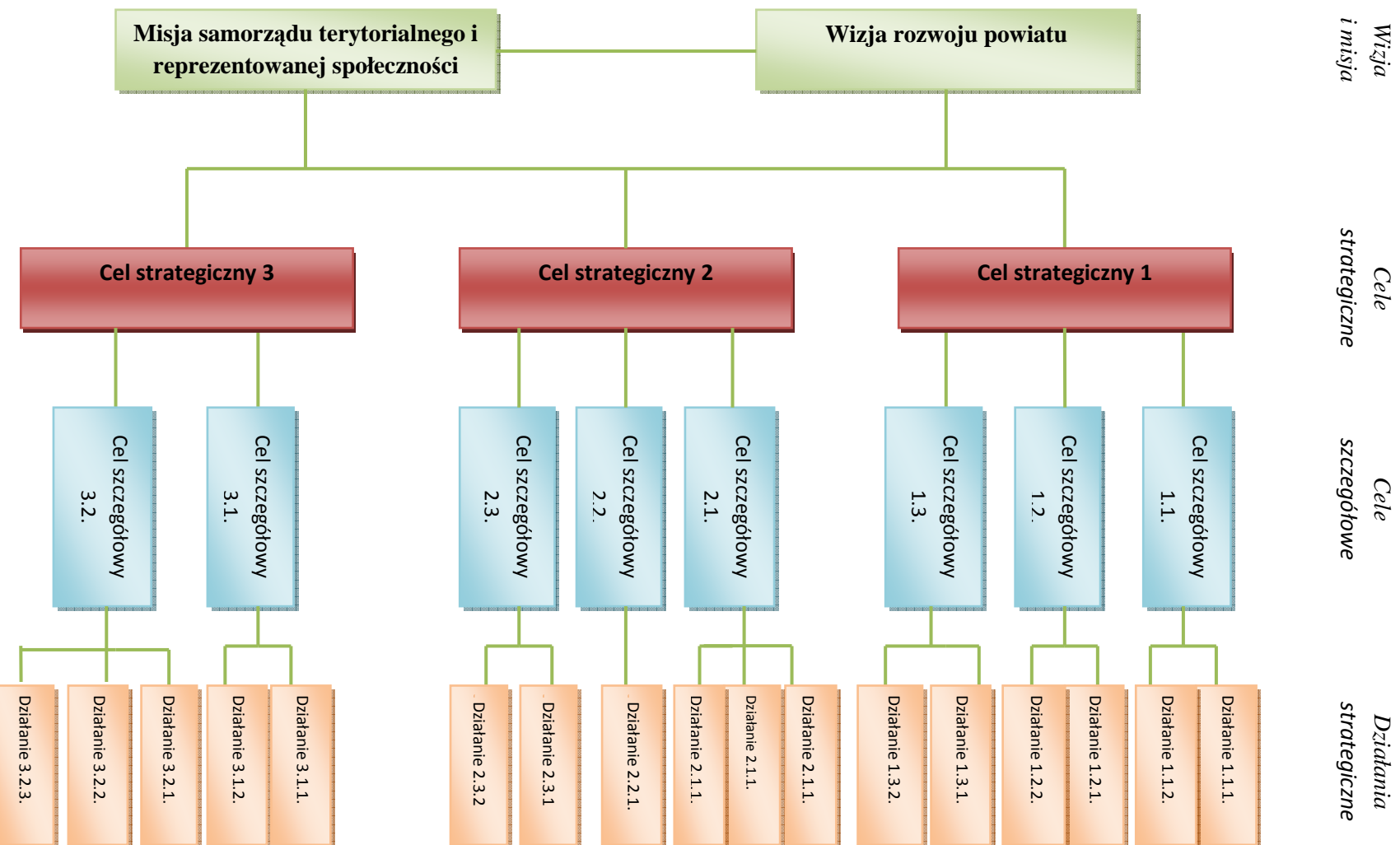
W trakcie realizacji Strategii do 2020 roku, zostaną sporządzone dwa pięcioletnie programy wdrożeniowe. Będą to programy rozwoju powiatu (operacyjne).

Ich zadaniem jest wskazać priorytety i zhierarchizować działania, zadania inwestycyjne, bądź inne przedsięwzięcia rozwojowe, ustalić harmonogram ich realizacji tak, aby w pięcioletniej perspektywie czasowej zapewnić osiągnięcie celów szczegółowych.

System powiązań celów z wizją, misją oraz działaniami strategicznymi ilustruje poniższy schemat (Schemat2).

Schemat 2

Schemat powiązań celów z wizją, misją oraz działaniami strategicznymi

Miarami stopnia osiągnięcia celów Strategii będą odpowiednie wskaźniki. Zestawy tych wskaźników znajdują się dalej, w podrozdziale VII.3. Tu scharakteryzujemy je tylko w sposób ogólny.

Dla oceny realizacji wizji i celów strategicznych, wykraczających z reguły poza natychmiastowe i bezpośrednie efekty realizacji działań i przedsięwzięć rozwojowych, adekwatne są **wskaźniki oddziaływania** na powiat i jego rozwój w dłuższych odstępach czasu. Wskaźnikami tymi będą m.in.: przyrost lub brak spadku zatrudnienia, wzrost zadowolenia z życia w powiecie przejawiający się ujemną migracją ludności z jego granic itd. Strategia zakłada ocenę wskaźników oddziaływania po 10 latach, tj. po zakończeniu realizacji celów strategicznych. Nie ogranicza to oceny trendów oddziaływania tych celów na powiat w krótszych okresach. Do pomiaru realizacji celów szczegółowych stosowane będą **wskaźniki rezultatu**, pokazujące bezpośredni efekt osiągnięty z realizacji przedsięwzięć, które podejmuje się dla osiągnięcia tych celów. Będzie to np. skrócenie czasu podróży lub zmniejszenie liczby wypadków wskutek modernizacji drogi itd.

Miernikami zaś odnoszącymi się do działań strategicznych i przedsięwzięć rozwojowych będą **wskaźniki produktu** (materialne np. ilość km zmodernizowanej drogi lub finansowe np. kwota wydana na stypendia dla uczniów itp.). Wskaźniki produktu będą sprecyzowane w dokumencie wdrażającym Strategię – w programie rozwoju.

Cel Strategiczny 1

Dostosowanie przestrzeni powiatu do potrzeb społecznych i rozwijającej się gospodarki

W trakcie konsultacji nad Strategią rozwoju powiatu najwięcej wniosków dotyczyło przebudowy i remontów dróg. Społeczne odczucia w tym zakresie są zbieżne z oceną zawartą w „Diagnozie stanu powiatu” (rozdział V). Co więcej – mają tego pełną świadomość władze powiatu, czyniące wiele aby ten stan rzeczy zmienić. Społeczność lokalna oczekuje przede wszystkim zmiany parametrów technicznych dróg, poprawienia ich nawierzchni, dobudowy przydrożnych ścieżek pieszo – rowerowych i parkingów, a w jednostkach osadniczych – chodników.

Kolejnym, co do częstotliwości zgłaszania, postulatem jest zachowanie unikalnego środowiska naturalnego i materialnych zabytków kultury oraz racjonalne wykorzystywanie tych zasobów dla potrzeb społecznych, turystycznych i gospodarczych. Naprzeciw tym postulatом wychodzą przepisy prawne obowiązujące w obszarze powiatu, dotyczące ochrony dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego.

Drogi, sieć informatyczna i inne elementy infrastruktury komunikacyjnej, w tym transport publiczny czynić będą przestrzeń powiatu coraz bardziej dostępną i przyjazną ludziom. Przyczynią się też do rozwoju powiatu, jego gospodarki, turystyki i wszelkiej innej działalności, a nade wszystko zapewnią bezpieczeństwo użytkownikom dróg. Z kolei zachowanie i ulepszanie dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, wyrażającego się w bogactwie krajobrazów, ma zapewnić atrakcyjność warunków życia i wspomagać rozwój turystyki.

Cel strategiczny osiągany będzie poprzez realizację celów szczegółowych 1.1., 1.2. i 1.3. Z kolei te ostatnie – poprzez realizację przypisanych im działań strategicznych.

Cele szczegółowe przyczyniające się do osiągnięcia pierwszego celu strategicznego	Działania strategiczne przy pomocy których zamierza się realizować cele szczegółowe
1	2
<p>1.1.</p> <p>Poprawianie stanu infrastruktury transportowej i teleinformatycznej oraz całego systemu komunikacyjnego</p> <p>Infrastruktura komunikacyjna jest głównym elementem zapewniającym spójność terytorialną. Ułatwia życie ludziom i usprawnia prowadzenie każdej działalności społecznie użytecznej.</p>	<p>1.1.1. Modernizowanie dróg, budowanie obwodnic, parkingów przydrożnych zatok autobusowych, ścieżek pieszo - rowerowych i chodników.</p> <p>1.1.2. Zabieganie o poprawę stanu dróg wodnych i żeglugi oraz przyrzecznej infrastruktury.</p> <p>1.1.3. Poprawianie rozwiązań komunikacyjnych i inżynierii ruchu w większych ośrodkach osadniczych.</p> <p>1.1.4. Zapewnienie poprzez uzgodnienia z przewoźnikami, niezbędnego transportu zbiorowego, w tym umożliwiającego dojazd młodzieży ponadgimnazjalnej do szkół, a pracownikom do oddalonych miejsc pracy.</p> <p>1.1.5. Przyspieszanie budowy sieci szerokopasmowej dostępu do Internetu.</p> <p>1.1.6. Wspieranie rozbudowy pełnej infrastruktury komunikacyjnej, w tym drogowej, w rejonie Klempicza, jeśli zostanie tam zlokalizowana elektrownia jądrowa;</p> <p>1.1.7. Wspieranie rozbudowy infrastruktury w gminach położonych w północno - zachodniej części powiatu, gdzie w większym niż gdzie indziej stopniu skoncentrowały się problemy społeczno - gospodarcze.</p> <p>1.1.8. Podejmowanie skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji z innymi podmiotami przedsięwzięć drogowych i innych, szczególnie na obszarze subterytoriów, o których mowa w działaniu 1.1.6., 1.1.7. z wykorzystaniem środków w ramach kontraktów terytorialnych.</p>

1	2
<p>1.2.</p> <p>Zachowanie i ulepszenie dziedzictwa natury i kultury.</p> <p>Dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe jest świadectwem narodowej historii i lokalnej tożsamości i powinno być zachowane dla przyszłych pokoleń, co nie znaczy, iż nie może i nie powinno być mądrze wykorzystywane zarówno dziś, jak i w przyszłości. Zachowanie tej spuścizny poprzez ochronę, ulepszanie a w przypadku krajobrazów będących sumą cech przyrodniczych i kulturowych także ich kształtowanie, jest obowiązkiem państwa, wszystkich samorządów i całych społeczności.</p>	<p>1.2.1 Intensyfikowanie przedsięwzięć edukacyjno - promocyjnych na rzecz społecznej akceptacji przepisów ochrony środowiska i egzekwowanie dostępnymi środkami prawnymi postrzegania tych przepisów.</p> <p>1.2.2. Kształtowanie świadomości społecznej w zakresie racjonalnego użytkowania dóbr kultury.</p> <p>1.2.3. Opiekowanie się zabytkami kultury ich rewitalizowanie, nie wykluczając udziału w tym działaniu partnerstw.</p> <p>1.2.4. Promowanie miejsc, gdzie zlokalizowane są obiekty zabytkowego budownictwa i dziedzictwa kulturowego.</p> <p>1.2.5. Ochrona i kształtowanie krajobrazów.</p> <p>1.2.6. Promowanie i wspieranie wymiany eternitu na budynkach.</p> <p>1.2.7. Podejmowanie przedsięwzięć na rzecz ograniczania emisji do środowiska substancji szkodliwych.</p> <p>1.2.8. Koordynowanie i upowszechnianie wiedzy ekologicznej, wspieranie finansowe NGO w tym zakresie.</p> <p>1.2.9. Podejmowanie, w partnerstwie z oddziałami Inspektoratu Ochrony Roślin, ODR i ARiMR, przedsięwzięć na rzecz zachęcania rolników do stosowania Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej' szczególnie w strefach przyrodniczo wrażliwych.</p> <p>1.2.10. Promowanie dla Doliny Noteci alternatywnych kierunków gospodarowania, zgodnie z zasadami ekorozwoju i wskazaniem Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego (turystyka, przyjazne środowisko, rolnictwo i przemysł)</p> <p>1.2.11. Wspieranie wykorzystania wysypiska w Trzciance jako elementu systemu segregacji odpadów w Północno Zachodniej Wielkopolsce.</p>

1	2
<p>1.3.</p> <p>Rozwijanie infrastruktury i działalności turystycznej.</p> <p>Atrakcyjne walory przyrodnicze i kulturowe powiatu skłaniają do ich wykorzystywania na cele turystyczne. Turystyka jest działalnością interdyscyplinarną, pobudzającą rozwój wielu towarzyszących jej dziedzin, a zwłaszcza usług. Może to być z wielką korzyścią dla powiatu i jego rozwoju. Najpierw wynikające z ożywienia gospodarczego i wzrostu zatrudnienia, a końcowo także dla beneficjentów powiatu mającego udział w dochodach od osób fizycznych i prawnych.</p>	<p>1.3.1. Przebudowywanie i remontowanie dróg i ścieżek zwiększających dostępność do miejsc atrakcyjnych turystycznie.</p> <p>1.3.2. Wyznaczanie i znakowanie szlaków turystycznych, ekologiczno - dydaktycznych, w tym szlaku wzdłuż doliny Noteci, promującego jej przyrodę i wielokulturową historię.</p> <p>1.3.3. Doskonalenie systemu informacji turystycznej, w tym poprzez system GIS.</p> <p>1.3.4. Aktywne wspieranie, w tym finansowe, związków j.s.t. i organizacji pozarządowych w realizacji programów turystycznych obejmujących obszar nadnotecki; m.in. Program Rozwoju Produktu Turystycznego oraz Kreacji Marki Gmin Nadnoteckich (Związek Miast i Gmin Nadnoteckich), przedsięwzięcia „Najpierw Turystyka” (LGD, w ramach LEADERA), Miedzypowiatowego Klastra Turystycznego i „Pętli Wielkopolskiej” itd.</p> <p>1.3.5. Udzielanie pomocy organizacyjnej i wsparcia rozwojowi agroturystyki mającej w powiecie dogodne warunki przyrodnicze do jej uprawiania i promowania w tym, w ramach partnerstwa z Administracją Lasów Państwowych, udostępnienie i oznakowanie ścieżek konnych.</p> <p>1.3.6. Wprowadzenie wspólnie z gminami zasad udostępnienia publicznej infrastruktury kultury, sportu i rekreacji na potrzeby turystyki.</p> <p>1.3.7. Promowanie znajdującej się w powiecie infrastruktury turystycznej i zachęcanie potencjalnych i czynnych turystów do przyjazdu i korzystania z tej infrastruktury oraz ze wszystkich innych walorów powiatu.</p>

Cel strategiczny 2

Zapewnienie rozwoju kapitału ludzkiego, jego bezpieczeństwa i jakości.

Efektywna edukacja i kwalifikacje, leczenie i ochrona zdrowia, pomoc ludziom starszym i poszkodowanym przez los, a także stworzenie warunków do rozwoju życia kulturalnego, sportowo-rekreacyjnego i szerokiej aktywności społecznej oraz zagwarantowanie bezpieczeństwa i porządku publicznego (wszystko w zakresie kompetencji powiatu) - są kluczowymi wyznacznikami rozwoju lokalnej społeczności, jej potencjału i jakości. Uznaje je za pierwszorzędne Strategia Lizbońska i społeczność lokalna. Wyniki konsultacji społecznych wyartykułowane syntetycznie w analizie SWOT, a potem w konkluzjach z tej analizy i w wizji powiatu, wskazują na potrzebę uznania wymienionych wyznaczników za strategiczne dla obszaru objętego SRP. Znajduje to wyraz w nazwie niniejszego, drugiego z kolei, celu strategicznego, a także w nazwie i treści pięciu celów szczegółowych (2.1., 2.2., 2.3., 2.4., 2.5.,) i w działaniach im przypisanych.

Cele szczegółowe przyczyniające się do osiągnięcia drugiego celu strategicznego.	Działania strategiczne za pomocą których zamierza się realizować cele szczegółowe.
1	2
<p>2.1.</p> <p>Poprawienie infrastruktury edukacyjnej i systemu kształcenia dla lepszego powiązania z rynkiem pracy.</p> <p>Edukacja jest czynnikiem, bodajże czy nie najbardziej, przyczyniającym się do rozwoju kapitału ludzkiego. Dla rozwoju zaś społeczno - gospodarczego ma równorzędne znaczenie z inwestycjami materialnymi i innowacjami. Z drugiej strony poziom wykształcenia i kwalifikacji lokalnej społeczności- jakkolwiek przeciętnie nie niższy niż w krajach unijnych - jest wielce zróżnicowany. Przywiązywanie więc w Strategii wagi do edukacji szkolnej i ustawicznej jest celowe i społecznie uzasadnione.</p>	<p>2.1.1. Doposażenie szkół kształcących co najmniej w jednym wiodącym zawodzie w nowoczesne pracownie i przekształcanie systemu kształcenia pod potrzeby rynku pracy.</p> <p>2.1.2. Stopniowe udostępnianie szkołom ponadgimnazjalnym szerokopasmowego dostępu do Internetu.</p> <p>2.1.3. Udzielanie wsparcia dla rozwoju kompetencji kluczowych i wyznaczenie kierunków specjalizacji szkołom ponadgimnazjalnym.</p> <p>2.1.4. Rozwijania doradztwa dla uczniów w zakresie wyboru dalszego kształcenia bądź rodzaju pracy.</p> <p>2.1.5. Budowanie infrastruktury sportowo - rekreacyjnej przy szkołach.</p> <p>2.1.6. Wspieranie najlepszych uczniów stypendiami.</p> <p>2.1.7. Termomodernizacja budynków szkolnych.</p> <p>2.1.8. Budowa i przebudowywanie dróg dojazdowych i wewnętrznych przy szkołach.</p> <p>2.1.9. Upowszechnianie średniego (maturalnego) wykształcenia wśród młodzieży i dorosłych dla umożliwiania dalszego kształcenia lub zdobycia kwalifikacji zawodowych zwiększających skłonności do indywidualnej przedsiębiorczości.</p>
1	2

2.2.

Promocja zdrowia oraz zapewnienie lepszych warunków leczenia i opieki zdrowotnej.

Zdrowie jest największą wartością człowieka. Wpływa na nie - wyłączając cechy wrodzone - prozdrowotny tryb życia i jakość świadczonych usług medycznych. Jedno i drugie pozostaje w centrum uwagi Samorządu Powiatowego i Strategii.

2.2.1. Promowanie zdrowia, prozdrowotnego stylu życia, odżywiania się i zachowań oraz utrzymania czystości w otoczeniu.

2.2.2. Opracowywanie, w zależności od zmieniających się potrzeb, programów profilaktyczno - leczniczych adresowanych do określonych grup społecznych, bądź koncentrowanych na określonych zagrożeniach zdrowotnych.

2.2.3. Dostosowanie obiektów szpitalnych do obowiązujących standardów, doposażenie ich w nowoczesny sprzęt do kompleksowej diagnozy, leczenia i rehabilitacji.

2.2.4. Tworzenie ośrodków terapeutycznych, leczniczo - pielęgnacyjnych dla osób starszych i leczenia uzależnień.

1	2
<p>2.3.</p> <p>Stworzenie warunków do rozwoju aktywnego życia społecznego, kulturalnego i sportowo - rekreacyjnego.</p> <p>Aktywność życiowa wynika z ludzkiej potrzeby samorealizowania się. Jest też sposobem na kształtowanie indywidualnych i zbiorowych postaw, a także na tworzenie społecznych wartości, w tym tożsamości. Korzystanie zaś z dobrodziejstw kultury jest duchową potrzebą człowieka, a uprawianie sportu i czynnej rekreacji - jego potrzebą psychoruchową, wzmacniającą przy okazji zdrowie. Wszystko to razem przyczynia się do rozwoju kapitału ludzkiego.</p> <p>Rozwojowi tego kapitału towarzyszyć musi rozwój infrastruktury, kultury, sportu i rekreacji będącej częścią - poza infrastrukturą edukacyjną i zdrowotną - infrastruktury społecznej. Posiadanie tej infrastruktury i uprawianie w oparciu o nią szerokiej i bogatej działalności, poprawia nie tylko jakość życia mieszkańców, ale czyni tereny nią dysponujące i aktywnie wykorzystujące, atrakcyjnymi dla inwestorów i turystów, na czym powiatowi bardzo zależy.</p>	<p>2.3.1. Prowadzenie edukacji obywatelskiej i wspieranie aktywności społecznej wśród mieszkańców i zachęcanie do uprawiania wolontariatu.</p> <p>2.3.2. Wspieranie organizacyjne i finansowe organizacji pozarządowych oraz promowanie ich dorobku i sukcesów.</p> <p>2.3.3. Wzmacnianie systemu komunikacji społecznej.</p> <p>2.3.4. Budowanie potencjału społecznego dla pozyskiwania środków unijnych na wszelkiego rodzaju działalność.</p> <p>2.3.5. Animowanie lokalnych inicjatyw społeczno - kulturalnych, sportowych i innych dla zdynamizowania działalności Miejskiego Domu Kultury w Trzciance.</p> <p>2.3.6. Zwiększenia liczby i różnorodności usług kulturalnych, zwłaszcza w terenie</p> <p>2.3.7. Rozważenie budowy w partnerstwie z innymi podmiotami nie wyłączając prywatnych, krytej pływalni, sali sportowo - widowiskowej i rozbudowa pozostałej infrastruktury sportowo - rekreacyjnej.</p> <p>2.3.8. Inspirowanie i tworzenie partnerstw dla realizacji wspólnych przedsięwzięć w sferze życia społeczno - kulturalnego, i sportowo-rekreacyjnego, w tym dla realizacji kontraktu terytorialnego zwłaszcza, jeśli dojdzie do lokalizacji elektrowni jądrowej w Klempiczu. Osiedlenie się w powiecie wysoko wykwalifikowanej kadry jest bowiem uzależnione od oferowanej infrastruktury sportowej i usług publicznych.</p> <p>2.3.9. Wspieranie działań w kierunku funkcjonowania pływalni na terenie powiatu.</p>

1	2
<p>2.4.</p> <p>Przewyciężenie trudnych sytuacji życiowych ludzi i rodzin poszkodowanych przez los.</p> <p>Wiele osób i rodzin z przyczyn od siebie niezależnych - bo głównie takich osób i rodzin dotyczy cel- znalazło się w sytuacji krytycznej i wymaga pomocy i wsparcia ze strony samorządów. Samorząd powiatowy ma ustawowy obowiązek prowadzenia polityki prorodzinnej i udzielania instytucjonalnej pomocy społecznej. Cel zmierza do przewyciężenia trudnych sytuacji życiowych osób i rodzin dotkniętych prze los i wskazuje niektóre działania, jakie powinny być zastosowane.</p>	<p>2.4.1. Rzetelne i systematyczne rozpoznawanie potrzeb socjalnych.</p> <p>2.4.2. Udzielanie pomocy i wsparcia rodzinom znajdującym się w trudnych sytuacjach życiowych.</p> <p>2.4.3. Stwarzanie warunków do życia i rozwoju dzieciom pozbawionym opieki naturalnych rodzin, m.in. poprzez wspieranie organizacyjne i materialne rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo - wychowawczych.</p> <p>2.4.4. Wyrównywanie szans życiowych osób niepełnosprawnych i starszych przez stwarzanie możliwości aktywnego udziału w życiu społecznym, a młodzieży dodatkowo w szkolnym grupach integracyjnych.</p> <p>2.4.5. Wspieranie osób długotrwale bezrobotnych nie z własnej winy.</p> <p>2.4.6. Przeciwdziałanie uzależnieniom poprzez publiczną edukację i realizację programów profilaktyczno- wychowawczych dla dzieci i młodzieży.</p> <p>2.4.7. Konsekwentne realizowanie wieloletnich programów socjalnych uchwalonych bądź akceptowanych przez samorząd powiatowy.</p> <p>2.4.8. Rozbudowa DPS pod aktualne potrzeby wyrażające się liczbą oczekujących na przyjęcie od DPS.</p> <p>2.4.9. Likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej znajdujących się w gestii powiatu dla ułatwienia poruszania się osobom niepełnosprawnym.</p>

1	2
<p>2.5.</p> <p>Zapewnienie porządku i bezpieczeństwa publicznego.</p> <p>Państwo i jego agendy powoływane są m.in. po to, aby zapewnić porządek społeczny i bezpieczeństwo obywateli; aby zapobiegać klęskom i zdarzeniom dotyczącym ludzkie zbiorowości i pojedyncze osoby. Zapobiegać, a gdy to nie wystarczy - służyć im pomocą. Podejmujące się tej pomocy służby publiczne dysponować muszą odpowiednimi środkami oddziaływania. Samorządy mogą i powinny wspomagać i uzupełniać działania tych służb. Realizacja celu ma temu służyć.</p>	<p>2.5.1. Monitorowanie miejsc i skupisk ludzkich podatnych na przestępstwa.</p> <p>2.5.2. Opracowywanie i realizowanie programów prewencyjnych dla poprawy bezpieczeństwa i porządku publicznego.</p> <p>2.5.3. Optymalizowanie działań ratowniczych.</p> <p>2.5.4. Doposażanie policji, straży pożarnej i ratownictwa medycznego w tabor samochodowy i sprzęt specjalistyczny.</p> <p>2.5.5. Udzielanie policji, straży pożarnej i jednostkom ratownictwa pomocy w utrzymaniu i remontach budynków, a jednostkom OSP- dodatkowo wsparcia organizacyjnego.</p> <p>2.5.6. Budowanie i utrzymywanie bezpiecznej infrastruktury drogowej i okołodrogowej, w tym właściwego profilowania jezdni, montowania świateł i oznakowań, budowy ścieżek rowerowych i chodników.</p> <p>2.5.7. Upowszechnianie i promowanie bezpiecznych zachowań użytkowników dróg.</p>

Cel strategiczny 3

Przeciwdziałanie bezrobociu, promowanie przedsiębiorczości

i aktywizowanie lokalnego rynku pracy.

Lokalne rynki pracy wykraczają poza granicę pojedynczych gmin i zawierają się głównie - poprzez układy komunikacyjne i inną infrastrukturę - w granicach powiatu. Stąd też Samorząd Powiatowy i Powiatowy Urząd Pracy muszą poszukiwać równowagi między popytem na pracę a jej podażą, korzystając z różnych sposobów osiągania tej równowagi.

Jest to jedno z głównych zadań samorządu powiatowego, realizowane w ramach polityki rozwiązywania problemów społecznych. Uzasadnione jest zatem wprowadzenie do SRP jednego z celów strategicznych poświęconych tej problematyce. Dróg wiodących do poprawy na rynku pracy jest wiele. Dotyczą one kształtowania materialnego otoczenia, tj. rozbudowy wszelkiego rodzaju infrastruktury, zwłaszcza drogowej i usprawnienia komunikacji zbiorowej. Z jednej strony sprzyja to rozwojowi przedsiębiorczości, zarówno w miastach jak i we wsiach (dywersyfikacja działalności wiejskiej) i zwiększaniu ilości miejsc pracy, a z drugiej - poprawia mobilność społeczną i dostępność, do oddalonych niekiedy, miejsc pracy.

Niniejszy, trzeci z kolei, cel strategiczny będzie osiąganym skutkiem realizacji celów szczegółowych 3.1., 3.2., 3.3. i przewidzianych dla nich działań strategicznych.

Cele szczegółowe przyczyniające się do osiągnięcia trzeciego celu strategicznego	Działania strategiczne przy pomocy których zamierza się realizować cele szczegółowe.
1	2
<p>3.1.</p> <p>Tworzenie miejsc pracy poprzez promowanie i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości.</p> <p>Podstawowym warunkiem rozwoju przedsiębiorczości i tworzenia miejsc pracy jest rozbudzenie skłonności oraz tworzenie warunków do zakładania firm i samozatrudniania się. Potrzebne jest zatem nauczanie podstaw przedsiębiorczości w szkołach ponadgimnazjalnych i w systemie edukacji pozaszkolnej. Potrzebne jest ułatwianie działalności gospodarczej. Potrzebna jest wreszcie dalsza rozbudowa infrastruktury w powiecie. Dziś nie wystarczy oferować przedsiębiorcom i inwestorom uzbrojonych terenów inwestycyjnych i ludzi do pracy. Trzeba zapewnić im ponadto dobrą dostępność komunikacyjną do tych terenów, infrastrukturę społeczną i okołobiznesową z usługami medycznymi, kulturalnymi, sportowymi, handlowymi, bankowymi i innymi. Tu otwiera się pole do współdziałania samorządów terytorialnych różnych poziomów i powoływanych przez nie partnerstw publiczno prywatnych. Realizacja celu ma przyczynić się do zwiększenia zatrudnienia i wykorzystania umiejętności ludzi odchodzących z sektorów tracących znaczenie gospodarcze i z rolnictwa.</p>	<p>3.1.1. Zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej powiatu dla wywołania ekspansji inwestorów lokalnych i pozyskania nowych z zewnątrz, poprzez kształtowanie struktury przestrzennej, tj. rozwój infrastruktury transportowej, technicznej i społecznej, stwarzanie przyjaznego klimatu, wskazywanie szans rozwoju, promowanie firm i ich produktów oraz dobrych praktyk, które doprowadziły do sukcesów gospodarczych.</p> <p>3.1.2. Promowanie i utrwalanie zróżnicowanego gospodarczo modelu wsi oraz wielofunkcyjnych gospodarstw rolnych prowadzących dodatkową działalność pozarolniczą (we współdziałaniu z O/ODR i O/ Izby Rolniczej).</p> <p>3.1.3. Podniesienie poziomu wyposażenia i usług instytucji obsługi biznesu zwłaszcza w zakresie pozyskiwania unijnych środków na rozwój.</p> <p>3.1.4. Wspieranie, dostępnymi środkami, zatrudnienia, samozatrudnienia, e - pracy oraz tworzenia spółdzielni socjalnych.</p> <p>3.1.5. Promowanie ochrony środowiska i stosowanie zachęt do segregowania i recyklingu odpadów, dla zwiększenia zatrudnienia osób o niskich kwalifikacjach zawodowych.</p> <p>3.1.6. Uczenie podstaw przedsiębiorczości i szacunku dla przedsiębiorców w szkołach ponadgimnazjalnych oraz rozpowszechnianie tych wartości wśród całej społeczności lokalnej.</p> <p>3.1.7. Wspieranie rządowej inicjatywy lokalizacji elektrowni jądrowej w Klempiczu, dającej perspektywę na rozwój powiatu i zwiększenie ilości miejsc pracy.</p>

1	2
<p>3.2. Równoważenie rynku pracy.</p> <p>Powyższy cel ma prowadzić do utrzymywania w równowadze popytu na pracę z jej podażą. Zważywszy na zmienność podaży i popytu na rynku dóbr konsumpcyjnych i inwestycyjnych oraz dostosowanie się do tej zmienności firm i wytwarzanych w nich produktów- jest to niezwykle trudne. Zachowanie równowagi utrudniają też wprowadzane do firm innowacje organizacyjne i technologiczne, wywołujące zmienność zapotrzebowania na pracę. Niemniej możliwe są działania mogące wspomagać zachowanie tej równowagi.</p>	<p>3.2.1. Ustalenie trendów popytu na określoną pracę i dostosowanie kształcenia w szkołach ponadgimnazjalnych i centrach edukacji pod zapotrzebowanie rynku w dłuższym okresie czasu.</p> <p>3.2.2. Zapewnienie lepszego dostępu do publicznego systemu informacji i poradnictwa zawodowego.</p> <p>3.2.3. Ułatwianie pracodawcom zatrudnienia pracowników poprzez organizowanie giełd i targów pracy, oferowanie pośrednictwa, bieżące diagnozowanie potrzeb rynku itd.</p> <p>3.2.4. Aktywizowanie osób pozostających bez pracy, zagrożonych i wykluczonych, ułatwianie wejścia na rynek pracy i utrzymania zatrudnienia.</p> <p>3.2.5. Upowszechnianie dobrych praktyk dotyczących zwiększania i doskonalenia sposobów zatrudnienia.</p> <p>3.2.6. Inicjowanie podejmowania prac interwencyjnych i robot publicznych, zwłaszcza w zakresie prostych technik realizacyjnych oraz prac społecznie użytecznych, stażów i przygotowania zawodowego bezrobotnych.</p> <p>3.2.7. Wykorzystywanie miast: Czarinkowa i Trzcianki - mających większy niż inne ośrodki osadnicze potencjał gospodarczy i chłonność na pracę oraz ewentualną budowę elektrowni jądrowej - do kreowania wzrostu zatrudnienia i stymulowania rozwoju całego, bądź znacznej części powiatu.</p> <p>3.2.8. Zachęcanie do stosowania wolontariatu, ułatwiającego nabycie wymaganych kwalifikacji, a potem zatrudnienie.</p> <p>3.2.9. Promowanie i stymulowanie zmian struktury gospodarczej w kierunku nierolniczym dla redukcji ukrytego bezrobocia w gospodarstwach rolnych.</p> <p>3.2.10. Opracowanie i wdrożenie, w porozumieniu ze szkołami i ODR, pakietu kursów zawodowych dla ludności rolniczej zamierzającej podjąć pracę poza rolnictwem.</p>

1	2
<p>3.3.</p> <p>Doskonalenie działalności służb publicznych obsługujących rynek pracy dla podniesienia efektywności instytucjonalnej tej obsługi.</p> <p>Praca służb publicznych obsługujących rynek pracy jest - zważywszy na rangę społeczną i zmienność tego rynku niezwykle trudna. Muszą więc one doskonalić własne umiejętności oraz instrumenty oddziaływania na rynek pracy. Powinny też podejmować się współpracy z podmiotami komercyjnymi i społecznymi obsługującymi rynek pracy np. w zakresie wymiany oferty pracy, wspólnej bazy danych i innym. Cel ten i jego realizacja temu ma służyć.</p>	<p>3.3.1. Podnoszenie kwalifikacji pracowników obsługujących rynek pracy.</p> <p>3.3.2. Trafne diagnozowanie potrzeb rynku pracy, standaryzowanie usług świadczonych przez służby zatrudnienia oraz skuteczne realizowanie programów dotyczących zatrudnienia i promocji przedsiębiorczości.</p> <p>3.3.3. Rozszerzanie współpracy z partnerami rynku pracy, a głównie z pracodawcami, szkołami i innymi placówkami kształcenia zawodowego, a także podmiotami komercyjnymi obsługującymi rynek pracy.</p> <p>3.3.4. Inicjowanie powstawania partnerstw na rzecz zatrudnienia i rozwoju oraz ułatwianie pozyskiwania na to środków.</p>

Cel strategiczny 4

Promocja powiatu i jego potencjałów.

Powiat mając z jednej strony bogate zasoby i atrakcyjne walory przyrodniczo - krajobrazowe, a z drugiej - szczupłe możliwości ich wykorzystywania, uznaje promocję swego obszaru i jego potencjałów za jeden z celów strategicznych.

Promocja to propagowanie wszystkich dóbr materialnych i niematerialnych powiatu, to upowszechnianie, reklamowanie czegoś co powinno być znane. W tym przypadku ma ona sprawić, by powiat stał się rozpoznawalny i wyróżniający się spośród innych poprzez swoje przewagi konkurencyjne: unikalną przyrodę, szlaki turystyczne (wodne, piesze, rowerowe, konne itd.), wielokulturową historię i tradycję, dobre położenie wobec dróg, przyjazne nastawienie samorządów: powiatowego i gminnych oraz otoczenia społecznego dla wszelkiej działalności, a działalności gospodarczej w szczególności, docenianie tej działalności i jej produktów.

Samorząd powiatowy jest i pozostanie motorem sprawczym rozwoju na obszarze swego działania. Przy ograniczonych środkach finansowych i możliwościach zarządczych wobec innych podmiotów, promowanie powiatu, jego zasobów, przyjaznych dla środowiska inwestycji, produktów i usług oraz społecznych wartości jest - obok koordynacji działań i transferu informacji - jednym z narzędzi wspomagania tego rozwoju.

Cel będzie osiągany poprzez realizację celów szczegółowych 4.1. i 4.2. i przypisanych do nich działań strategicznych.

Cele szczegółowe przyczyniające się do realizacji czwartego celu strategicznego.	Działania strategiczne, za pomocą których zamierza się realizować cele szczegółowe 4.1., 4.2.
1	2
<p>4.1.</p> <p>Budowanie wizerunku i marki powiatu - czynienie go rozpoznawalnym.</p> <p>Realizacja celu powinna się przyczynić do tego aby powiat, poprzez eksponowanie jego cech różniących go od innych terytoriów, stał się rozpoznawalnym. Aby przejezdni i przyjezdni dostrzegali jego endogeniczne cechy. Żeby chcieli się tu zatrzymać, a potem przyjechać na dłużej, lub zainwestować swoje środki pieniężne.</p>	<p>4.1.1. Umieszczanie tablic informacyjnych i znaków rozpoznawczych powiatu przy jego granicach, na poboczach dróg, przy parkingach, szlakach turystycznych i innych węzłowych punktach.</p> <p>4.1.2. Umieszczanie, w miejscach kluczowych, tablic reklamujących powiat, np. w sposób następujący: „Jesteś w powiecie czarnkowsko – trzcianieckim, krainie unikalnej natury i bogatej przeszłości. Czekamy na Ciebie”.</p> <p>4.1.3. Korzystanie ze zróżnicowanych form promocji powiatu: bardziej lub mniej aktywnych. Organizowanie kampanii prasowych, telewizyjnych, radiowych, konferencji i wykorzystywanie w promocji wszystkich technik (np. reklama, public relation, publicity), uczestniczenie w ponadlokalnych targach promocyjnych, wydawanie folderów promujących walory powiatu, reklamowanie tych walorów na stronach internetowych itd.</p> <p>4.1.4. Promowanie powiatu i znajdujących się w nim miejsc atrakcyjnych turystycznie i kulturowo w systemie informacji geograficznej – GIS, umożliwiając zainteresowanym pozyskiwanie aktualnych, wielowymiarowych danych.</p> <p>4.1.5. Upublicznianie informacji o tym co się w powiecie dzieje wśród mieszkańców, aby stawali się ambasadorami powiatu i jego osiągnięć wobec obcych.</p> <p>4.1.6. Wykorzystanie Klastra Turystycznego - Organizacji Turystycznej Północnej Wielkopolski z siedzibą w Pile do promocji oferty turystycznej powiatu wraz ze zbiorową ofertą całej promocją Doliny Noteci.</p>

1	2
<p>4.2.</p> <p>Promowanie działalności prowadzonej w oparciu o zasoby powiatu.</p> <p>Poprzez realizację tego celu zostaną wyeksponowane endogeniczne potencjały tkwiące w powiecie i sposoby ich wykorzystania. Pomocne w tym będzie także upowszechnianie treści Strategii rozwoju powiatu, która te potencjały identyfikuje i wskazuje propozycje ich spożytkowania.</p>	<p>4.2.1. Wyszukiwanie, selekcjonowanie i nagradzanie dobrych praktyk i przykładów różnorodnej działalności prowadzonej na bazie lokalnych zasobów.</p> <p>4.2.2. Wzbogacanie i upowszechnianie produktów turystycznych i grupowych ofert urozmaicających pobyt turystom i rekreantom, np. w ramach organizowania kilkudniowych pobytów w różnych gospodarstwach agroturystycznych z wymianą usług świadczonych przez każde z nich.</p> <p>4.2.3. Promowanie inwestycji i oferowanych zachęt inwestycyjnych przez samorządy gminne i powiatowy oraz wskazywanie partnerów bądź źródeł wsparcia tych inwestycji.</p> <p>4.2.4. Promowanie dywersyfikacji działalności wiejskiej, ze szczególnym uwzględnieniem eko – i agroturystyki oraz zachęcanie mieszkańców wsi do atrakcyjnego urządzania i estetyzacji zagród.</p> <p>4.2.5. Promowanie tożsamości wspólnot lokalnych i wiejskiego stylu życia, połączonego ze zdrowym żywieniem.</p> <p>4.2.6. Promowanie powiązań kooperacyjnych, partnerstw i organizacji społecznych oraz osiągniętych przez nie – w zakresie swojej działalności – sukcesów.</p> <p>4.2.7. Wspomaganie promowania działań objętych zakresem kompetencji, jednostek i instytucji powiatowych, a także gmin i ich jednostek.</p> <p>4.2.8. Stworzenie, w partnerstwie z innymi podmiotami, powiatowego systemu usług na rzecz rozwoju, na wzór Krajowego Systemu Usług.</p> <p>4.2.9. Wydawanie i rozpowszechnianie katalogów ofert z różnymi propozycjami współpracy, kalendarza wydarzeń kulturalnych, folklorystycznych, sportowych i rekreacyjnych itd.</p> <p>4.2.10. Upowszechnianie Strategii i jej celów.</p>

VII.3. Zestaw miar osiągnięcia celów

Cele Strategii	Rodzaj wskaźnika	Treść wskaźnika	Oczekiwane zachowanie się wskaźnika (dynamika) wskaźnika	Źródło weryfikacji wskaźnika
1	2	3	4	5
<p><u>Cel strategiczny 1</u></p> <p>Dostosowanie przestrzeni powiatu do potrzeb społecznych i rozwijającej się gospodarki</p>	Wskaźniki oddziaływania	<p>- Migracja ludności z powiatu</p> <p>- Turyści</p>	<p>Zmniejszenie liczby migrujących</p> <p>Zwiększenie liczby</p>	<p>GUS, Ewidencja Ludności</p> <p>Punkty Informacji Turystycznej</p>
<p><u>Cel szczegółowy 1.1.</u></p> <p>Poprawienie stanu infrastruktury drogowej i teleinformatycznej oraz systemu komunikacyjnego.</p>	Wskaźniki rezultatu	<p>- Wypadki drogowe</p> <p>- Liczba użytkowników posiadających dostęp do Internetu</p> <p>-Transport publiczny</p>	<p>Zmniejszenie</p> <p>Rosnąca</p> <p>Poprawa (mniej skarg)</p>	<p>Policja</p> <p>Publikacje Urzędu Komunikacji Elektronicznej</p> <p>Prasa lokalna, wydziały starostwa</p>
<p><u>Cel szczegółowy 1.2.</u></p> <p>Zachowanie i ulepszanie dziedzictwa natury i kultury.</p>	Wskaźniki rezultatu	<p>- Zanieczyszczenie środowiska (wód i powietrza)</p> <p>- Zabytki kultury</p>	<p>- Spadek</p> <p>-Stan nie pogorszony</p>	<p>Służby ochrony środowiska</p> <p>Wojewódzki Konserwator Zabytków</p>
<p><u>Cel szczegółowy 1.3.</u></p> <p>Rozwój infrastruktury turystycznej.</p>	Wskaźniki rezultatu	Liczba korzystających ze szlaków turystycznych bądź noclegów i kwater agroturystycznych	Rosnąca	Punkty Informacji Turystycznej

1	2	3	4	5
<p><u>Cel strategiczny 2</u></p> <p>Zapewnienie rozwoju kapitału ludzkiego, jego bezpieczeństwa i jakości.</p>	Wskaźniki oddziaływania	<ul style="list-style-type: none"> - Poziom ogólnego wykształcenia mieszkańców powiatu - Długość życia - Liczba przestępstw kryminalnych. 	<p>Wzrost po 10 latach od roku bazowego</p> <p>Większa po 10 latach od roku bazowego</p> <p>Malejąca</p>	<p>Dane GUS, MEN</p> <p>Dane GUS, szpitale powiatowych, ewidencja ludności</p> <p>Informacje policji</p>
<p><u>Cel szczegółowy 2.1.</u></p> <p>Poprawienie infrastruktury edukacyjnej i systemu kształcenia dla lepszego powiązania z rynkiem pracy</p>	Wskaźniki rezultatu	<ul style="list-style-type: none"> - Roczne zmiany nakładów na edukację w korelacji z liczbą uczniów. - Postępy w poziomie kształcenia mierzone liczbą i oceną zdanych matur albo ich porównaniem na tle województwa i kraju. 	<p>W % do roku bazowego i poprzedniego</p> <p>Poprawa</p>	<p>Dane Starostwa</p> <p>Dane Kuratorium i MEN</p>
<p><u>Cel szczegółowy 2.2.</u></p> <p>Promocja zdrowia oraz zapewnienie lepszych warunków leczenia i opieki zdrowotnej.</p>	Wskaźniki rezultatu	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba korzystających z programów profilaktyczno-leczniczych. - Liczba miejsc w ośrodkach leczniczo - pielęgnacyjnych dla ludzi starszych - Nakłady na poprawę stanu i wyposażenia szpitali. 	<p>Rosnąca</p> <p>Rosnąca</p> <p>Wielkość rosnąca</p>	<p>Starostwo, Szpitale</p> <p>Starostwo, Szpitale</p> <p>Starostwo, Szpitale</p>
<p><u>Cel szczegółowy 2.3.</u></p> <p>Stworzenie warunków do rozwoju aktywnego życia społecznego, kulturalnego i sportowo - rekreacyjnego</p>	Wskaźniki rezultatu	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba imprez/wydarzeń - Liczba korzystających z imprez 	<p>Rosnąca</p> <p>Rosnąca</p>	<p>Sprawozdania organizatorów.</p> <p>Sprzedaż biletów, ocena wizualna.</p>
<p><u>Cel szczegółowy 2.4.</u></p> <p>Przewycięzenie trudnych sytuacji życiowych ludzi i rodzin pokrzywdzonych przez los</p>	Wskaźniki rezultatu	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba udzielonej pomocy faktycznie potrzebującym - Liczba osób korzystających w sposób nieuprawniony z pomocy. 	<p>Rosnąca</p> <p>Spadająca</p>	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej</p> <p>Ośrodek Pomocy Społecznej</p>
<p><u>Cel szczegółowy 2.5.</u></p> <p>Zapewnienie porządku i bezpieczeństwa publicznego</p>	Wskaźniki rezultatu	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba wykroczeń - Społeczna świadomość p. poż. 	<p>Spadająca</p> <p>Rosnąca</p>	<p>Informacja policji</p> <p>Informacje straży pożarnych</p>

1	2	3	4	5
<p><u>Cel strategiczny 3</u></p> <p>Przeciwdziałanie bezrobociu, promowanie przedsiębiorczości i aktywizowanie lokalnego rynku pracy</p>	Wskaźniki oddziaływania	- Stopa zatrudnienia (pracujący na 1000 mieszkańców)	Wzrost mierzony po 10 latach od roku bazowego.	Wojewódzki i Powiatowy Urząd Pracy
<p><u>Cel szczegółowy 3.1.</u></p> <p>Tworzenie miejsc pracy poprzez promowanie i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości</p>	Wskaźniki rezultatu	<p>- Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców</p> <p>- Alternatywnie: wzrost liczby miejsc pracy w firmach istniejących</p>	<p>Rosnąca</p> <p>Wielkość Liczbowa</p>	<p>Ewidencja działalności gospodarczej, KRS</p> <p>PUP</p>
<p><u>Cel szczegółowy 3.2.</u></p> <p>Równoważenie rynku pracy</p>	Wskaźniki rezultatu	<p>- Liczba zaktywizowanych bezrobotnych, którzy weszli na rynek pracy</p> <p>- Podjęte prace interwencyjne bądź roboty publiczne</p>	<p>Wielkość Liczbowa</p> <p>Liczba inicjatyw i osób biorących udział</p>	<p>PUP</p> <p>PUP</p>
<p><u>Cel szczegółowy 3.3.</u></p> <p>Doskonalenie działalności służb publicznych obsługujących rynek pracy</p>	Wskaźniki rezultatu	- Liczba pracowników, którzy podnieśli kwalifikacje	Wielkość Liczbowa	PUP

1	2	3	4	5
<p><u>Cel strategiczny 4</u></p> <p>Promocja powiatu i jego potencjałów.</p>	Wskaźniki oddziaływania	Wzrost zainteresowania powiatem mierzony zwiększeniem liczby turystów i inwestorów	Szacowana liczba turystów i inwestorów po 10 latach od roku bazowego	Informacje gmin, Starostwa i Punktu Informacji Turystycznej
<p><u>Cel szczegółowy 4.1.</u></p> <p>Budowanie wizerunku i marki powiatu - czynienie go rozpoznawalnym</p>	Wskaźniki rezultatu	<p>- Liczba tablic informacyjnych o powiecie, informacje w mediach itd.</p> <p>- Upublicznienie działań powiatu wśród mieszkańców</p>	<p>Rosnąca</p> <p>Liczba artykułów prasowych, informacji, Internet itd.</p>	<p>Starostwo</p> <p>Starostwo</p>
<p><u>Cel szczegółowy 4.2.</u></p> <p>Promowanie działalności prowadzonej w oparciu o lokalne zasoby</p>	Wskaźniki rezultatu	- Nagrodzone i upowszechnione dobre praktyki działalności opartej o lokalne zasoby	Wielkość liczbowa	Starostwo

VIII. 1. Definicja systemu i uczestnicy realizacji Strategii

System realizacji to, w myśl ustawy dotyczącej prowadzenia polityki rozwoju, zasady i procedury obowiązujące uczestników realizacji strategii rozwoju i programów wdrażających te strategie. System realizacji jest jakby przedłużeniem misji powiatu, jej rozwinięciem. Misja jest skondensowanym planem działania samorządu i innych podmiotów uczestniczących w realizacji strategii. System realizacji – pełnym planem tego działania, scenariuszem realizacyjnym. Obejmuje on w szczególności instrumenty wdrażania, monitorowania i finansowania strategii, ale także inne, opisane w tym rozdziale.

Za realizację SRP odpowiedzialny jest powiat, a ściśle samorząd powiatu, który w drodze porozumień partnerskich może w to zaangażować inne podmioty – publiczne lub prywatne, albo z sektora organizacji pozarządowych. Dla pozostałych podmiotów – zapisy Strategii nie mają charakteru wiążącego. Każda osoba fizyczna, gmina, instytucja, organizacja pozarządowa, jednostka gospodarcza nie powiązana porozumieniem partnerskim na rzecz realizacji Strategii może włączyć się w tę realizację, na zasadzie dobrowolnego uczestnictwa z poczucia lokalnej solidarności lub obywatelskiej powinności. Gminy – poprzez realizację celów własnych strategii, które są zbieżne z celami SRP, organizacje społeczne i mieszkańcy – poprzez małe działania np. na rzecz ochrony środowiska, wolontariuszowską pomoc społeczną, świadczenie nieodpłatnej pracy na rzecz upiększania wsi itd. Realizacji Strategii musi towarzyszyć powszechna świadomość, iż rozwój jest tym, co czynią jednostki i grupy społeczne, a nie tylko tym, co jest dla nich robione. Strategię zbudowano na bazie partnerstwa i na takiej zasadzie powinna być i będzie realizowana. Dotrzeć to musi do wszystkich, poprzez system komunikacji i upowszechniania Strategii.

Podsumowanie:

- 1) za realizację Strategii odpowiedzialny jest samorząd powiatu
- 2) gminy uczestniczą w jej realizacji głównie w oparciu o porozumienie partnerskie z powiatem lub pośrednio realizując własne, gminne strategie, spójne lub zbieżne z SRP.
- 3) inne podmioty: na zasadzie porozumień partnerskich albo pełnej dobrowolności, z poczucia solidności z powiatem.

VIII. 2. Instrumenty instytucjonalno - prawne dla kształtowania struktur przestrzennych.

Instrument te dotyczą głównie kształtowania materialnego otoczenia działalności ludzkiej, to jest szeroko rozumianej infrastruktury.

Ze względu na efektywność i skuteczność osiągania celów pożądana i oczekiwana jest jedność planowania i działania. Tymczasem współczesne organizacje, w tym jednostki samorządu terytorialnego, są autonomiczne, mają charakter rozproszony, sieciowy, pozbawiony hierarchiczności, oparty o zasadę subsydiarności.

Podobny charakter mają jednostki gospodarcze. Mechanizmem regulacyjnym działalności ekonomicznej tych ostatnich, pozwalającym na, w miarę skoordynowaną i spójną realizację zadań w skali makro, są prawa rynku, a zwłaszcza prawo podaży i popytu. Mechanizmy umożliwiające wspólne planowanie i realizację zadań organizacji nierynkowych, w tym samorządów terytorialnych, są ciągle niedopracowane bądź poszukiwane. Jednym z tych mechanizmów, dość skutecznym i w wielu demokratycznych krajach sprawdzonym, jest współdziałanie w partnerstwach i koordynacja różnych podmiotów przez podmiot wiodący na danym terytorium.

Współdziałanie partnerskie oparte o umowy lub porozumienia przynosi wiele korzyści, zwłaszcza na terytoriach takich jak powiat, gdzie obowiązuje wieloszczeblowy system zarządzania. Realizowanie zadań publicznych na najniższym poziomie, zgodnie z zasadą subsydiarności jest celowe i skuteczne do momentu gdy nie przerasta możliwości zarządzania danego poziomu samorządowego. Jeśli jest inaczej – potrzebą staje się realizacja zadań w partnerstwie (gmina – powiat, powiat – powiat, powiat - województwo) i koncentracja środków na wspólnych przedsięwzięciach. Partnerstwami szczególnymi są te, które zawiązują podmioty dla podjęcia zadań mających, kluczowe znaczenie regionalne w powiecie lub ponadregionalne, realizowanych w ramach kontraktów terytorialnych. Jednym z takich partnerstw mogłyby być partnerstwa na rzecz rozbudowy infrastruktury turystycznej w powiecie lub technicznej, drogowej i społecznej dla potrzeb obszaru wokół ewentualnej elektrowni jądrowej. Sprostanie kryteriom efektywność i troska o dobro wspólne powiatu i jego subterytoriów (gmin), a także powiatu i województwa sprzyjać będzie tworzeniu publicznych partnerstw. Gminy, w ankietach dotyczących współpracy z powiatem na etapie konsultacji Strategii, deklarują wspólną realizację zadań, zwłaszcza dotyczących modernizacji dróg, budowy obwodnic, chodników i ścieżek rowerowych przy drogach.

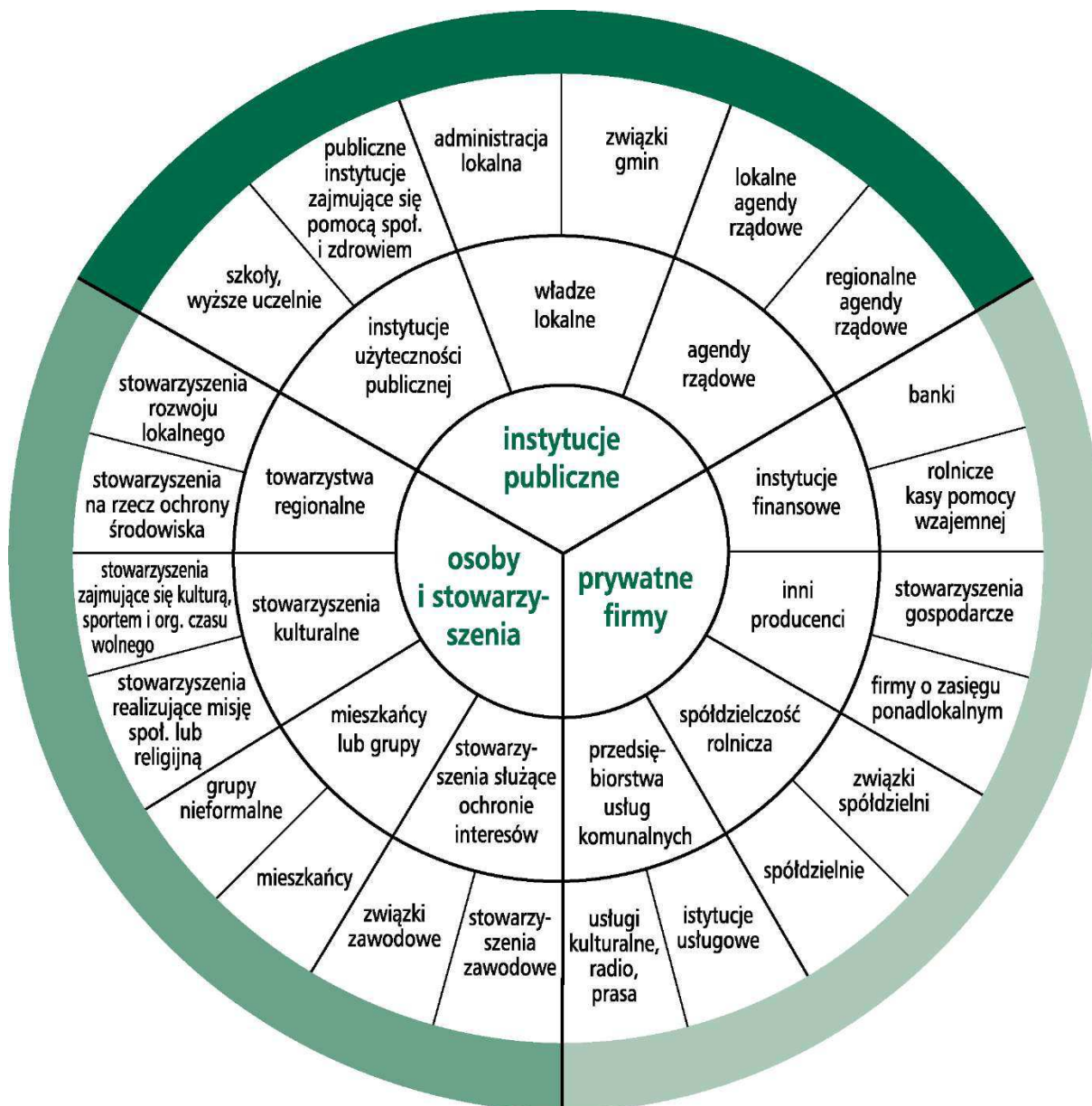
Należy się spodziewać, że powiat z uwagi na brak środków finansowych, będzie sięgał po nie u prywatnych inwestorów, tworząc partnerstwa publiczno – prywatne, bądź wielosektorowe, na przykład, jak to się stało z Lokalną Grupą Działania dla realizacji programu „LEADER”, w którym powiat i gminy uczestniczą, wraz z przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi i mieszkańcami.

Korzyści z formalnych partnerstw są następujące:

- uzyskanie efektu synergii będącego nie tylko sumą włożonego wysiłku i środków, ale też dodatkowego składnika – wartości dodanej; symbolicznie wyraża to równanie $2+2=4+1$,
- zmniejszenie ryzyka nie trafności decyzji,
- efektywne wykorzystanie zasobów wewnętrznych i zewnętrznych powiatu,
- ułatwienie dostępu do informacji i możliwości jej wymiany,
- wzrost zachowań innowacyjnych przez możliwości wymiany wiedzy i innowacyjnych pomysłów,
- zwiększenie integracji lokalnej społeczności i klimatu wzajemnego zaufania.

Partnerstwa samorządów, zwłaszcza z przedsiębiorstwami, szczególnie dobrze sprawdzają się w świadczeniu tych usług, w których zawodzi świadczenie ich wyłącznie przez państwo (w tym samorząd), bądź wyłącznie przez firmy rynkowe.

Poniższy schemat prezentuje podmioty mogące uczestniczyć w rozwoju lokalnym.

VIII.3. Koordynowanie działalności podmiotów – partnerów strategicznych i pozostałych uczestników realizacji Strategii.

Powiat, jako główny podmiot realizujący Strategię, staje się automatycznie koordynatorem poczynąń wszystkich innych podmiotów - uczestników tej realizacji. Czy to będących formalnymi partnerami powiatu, czy też uczestnikami w szeroko pojętym partnerstwie społecznym na rzecz rozwoju.

Powiat jednak może i powinien być nie tylko koordynatorem działań na rzecz realizacji Strategii, ale także wszelkich innych poczynąń i działalności podmiotów w jego granicach. Reprezentuje on bowiem całą wspólnotę zamieszkującą terytorium powiatu, zatem również wspólnoty gmin, co stawia go w pozycji podmiotu wiodącego i dającego prawo do wszelkiej koordynacji. Przysługuje mu więc rola:

A. W zakresie ogólnej koordynacji:

- 1) Negocjacyjna dla minimalizowania lub usuwania sytuacji konfliktowych, tworzenia warunków współdziałania z gminami i innymi podmiotami z terenu powiatu, a także współdziałania z władzami województwa na rzecz rozwoju powiatu i dla jego dobra.
- 2) Informacyjna – stwarzająca powszechną dostępność wiedzy o wewnętrznych i zewnętrznych warunkach rozwoju powiatu, o poczynaniach władz publicznych w powiecie, o realizowanych przez nie przedsięwzięciach, o możliwych polach współpracy z przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi, o możliwych wyborach rozwiązań dotyczących rozwoju, o celach tego rozwoju oraz lokalnych priorytetach i kryteriach.
- 3) Kreacyjna, powstająca z tytułu działań koordynacyjnych i posiadanego zasobu informacji z wyższych szczebli zarządzania.

B. W zakresie koordynacji szczegółowej, zwłaszcza dotyczącej realizacji Strategii:

- 1) Stymulowania powstawania partnerstw publiczno – publicznych, publiczno – prywatnych, publiczno – społecznych; szczególna rola przypadać będzie publicznemu partnerstwu z województwem na rzecz realizacji kontraktów terytorialnych.
- 2) Przygotowania porozumień – partnerskich i doprowadzenie do ich ratyfikacji przez przewidziane do współpracy podmioty. Porozumienia będą dotyczyć w szczególności konsultacji i wzajemnych uzgodnień dokumentów strategicznych i wdrożeniowych, współuczestnictwa w realizacji przez poszczególne podmioty projektów „twardych” i „miękkich” oraz w przygotowaniu i wdrożeniu budżetów zadaniowych i projektów partnerów.
- 3) Sporządzania montażu finansowych dla uzgodnionej, wspólnej realizacji zadań należących do powiatu, wyegzekwowanie przepływów finansowych z nimi związanych, rozliczenie tych zadań i sporządzenie sprawozdań.
- 4) Opracowania i wdrożenie systemu wzajemnego przekazywania między uczestnikami rozwoju lokalnego opinii dotyczących własnych strategii, wieloletnich planów inwestycyjnych, planów zagospodarowania przestrzennego, a potem wspierania się w ich realizacji. Wymieniania się wszelkiego rodzaju informacjami, w tym dotyczącymi „dobrych praktyk”.
- 5) Uczestniczenia przedstawicieli władz powiatu i gmin w pracach krajowych i regionalnych komitetów koordynujących politykę rozwoju lub monitorujących realizację sektorowych, bądź regionalnych programów operacyjnych, wpływanie na kształt tych programów i zdobywanie informacji dla potrzeb własnej polityki rozwojowej.

- 6) Organizowanie szkoleń i warsztatów dla podnoszenia umiejętności zarządczych i aplikacyjnych administracji publicznej całego powiatu dla skutecznej realizacji celów rozwoju i strategii jednostek samorządu terytorialnego z obszaru powiatu.
- 7) Koordynowanie promocji uprawianej przez poszczególne gminy i podmioty rynkowe oraz tworzenie wspólnego, spójnego systemu tej promocji, aby była ona skuteczniejsza niż dotąd i czyniła powiat bardziej rozpoznawalnym w tle innych oraz budowała jego markę.
- 8) Korzystanie i upowszechnianie doświadczeń zagranicznych partnerów powiatu i gminy we wdrożeniu Strategii.

VIII. 4 Instrumenty programowo – wdrożeniowe SRP

Strategia będzie realizowana w ramach dwóch programów wdrożeniowych – 5 letnich programów rozwoju i ewentualnie innych branżowo specjalistycznych, albo strategii częściowych, jeśli władze powiatu uznają to w przyszłości za celowe i konieczne. Pierwszy program rozwoju jest załącznikiem do strategii i obejmuje czasookres do 2015 roku, tj. do końca realizacji obecnej Strategii Rozwoju Kraju (SRK) i wdrożeniowych programów operacyjnych, współfinansujących przedsięwzięcia na obszarze województwa i kraju w ramach unijnej Agendy 2007 – 2013, z realizacją do 2015 roku, w myśl zasady $n + 2$. Kolejny program rozwoju obejmie lata 2016 – 2020 i zostanie opracowany po ocenie stopnia realizacji SRP oraz ewentualnej jej aktualizacji w obliczu nowych wyzwań i możliwości finansowych, jakie przyniesie kolejna perspektywa finansowa UE na lata 2014 – 2020. Nowy program rozwoju na lata 2016 – 2020 nawiązywał będzie do kolejnych sektorowych i regionalnych programów operacyjnych.

W trakcie aktualizacji Strategii w pierwszej kolejności mogą ulec zmianie lub przeformułowaniu cele szczegółowe, wytyczone do 2015 roku. W mniejszym stopniu, albo wcale, ulegać będą zmianie cele strategiczne, przewidziane na 10 letnią perspektywę czasową.

Programy rozwoju określają w szczególności:

- 1) Priorytety działań grup projektów dla realizacji poszczególnych celów strategii i hierarchię przedsięwzięć projektów rozwojowych – inwestycyjnych i nieinwestycyjnych.
- 2) Kryteria i sposoby realizacji działań (grup projektów) i projektów.
- 3) Osoby, bądź instytucje odpowiedzialne za realizację zadań (przedsięwzięć)
- 4) Plan finansowy, źródła finansowania działań i projektów, kierunki wydatkowania środków.
- 5) Sposób monitorowania i oceny przebiegu wdrażania programu.

VIII.5. Instrumenty (ramy) finansowe Strategii.

Prognozowaną sytuację finansową powiatu w okresie objętym Strategią obrazują tabele VIII.5.1. i VIII 5.2.

Przyszłe dochody powiatu, składać się będą z udziałów we wpływach do budżetu państwa podatków dochodowych, głównie od osób fizycznych, z dochodów własnych, subwencji (m.in. oświatowej i wyrównawczej), dotacji celowych (na zadania z zakresu administracji rządowej, na zadania własne i realizowane, na zasadzie porozumień partnerskich, z organami administracji rządowej i j.s.t.) oraz innych środków zewnętrznych (fundusze unijne, REFRON, Fundusz Ochrony Środowiska, itp.). Dochody te – zgodnie z rekomendacją z „Diagnozy” (patrz podrozdział V.7.) wzrastają rocznie o kwotę podobną do tej, jaka występowała w budżecie po akcesji Polski do UE.

Przyszłe wydatki budżetu powiatu, to najogólniej biorąc, wydatki bieżące (wynagrodzenia wraz z pochodnymi i obsługa długu) oraz wydatki majątkowe (inwestycje i pozostałe). Roczny przyrost wydatków – zgodnie z rekomendacją „Diagnozy” (podrozdział V.7.) zredukowano o 10% (wydatki ogółem) i 11% (wydatki bieżące) w porównaniu z przyrostami wydatków jakie miały miejsce w latach 2004 – 2010. Bez oszczędności w tym zakresie nie można by podjąć w dalszych latach żadnych inwestycji.

Jak widać, z tego co napisano wyżej, źródła finansowania działań i przedsięwzięć strategicznych, zmierzających do osiągnięcia celów Strategii, będą następującego pochodzenia:

- budżet powiatu,
- budżet Wspólnoty Europejskiej,
- budżet państwa,
- budżet innych jednostek samorządu terytorialnego.

Dołączyć do nich mogą i powinny fundusze prywatne zaangażowane w realizację zadań w ramach partnerstw publiczno – prywatnych.

Tabela: VIII.5.1. - Szacunek dochodów i wydatków w poszczególnych latach

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Dochody ogółem zł.	80.057.563	82.500.000	85.700.000	88.900.000	92.100.000	95.300.000	98.500.000	101.700.000	104.900.000	102.100.000	111.300.000
Wydatki ogółem zł.	85.057.563	92.386.976	82.000.000	84.750.000	87.500.000	90.250.000	93.000.000	95.750.000	98.500.000	101.250.000	104.000.000
Nadwyżka/ deficyt w (zł) (+/-)	-5.355.087	-9.886.976	+3.700.000	+4.150.000	+4.600.000	+5.050.000	+5.500.000	+5.950.000	+6.400.000	+6.850.000	+7.300.000
%	-6,69	-11,98	+4,32	+4,67	+4,99	+5,30	+5,58	+5,85	+6,10	+6,34	+6,56

Powiat na realizację Strategii przeznaczał będzie środki pieniężne z pozycji „wydatki bieżące” jak i „wydatki majątkowe” - inwestycyjne i pozostałe. Z tej pierwszej pozycji finansowane będą przedsięwzięcia „miękkie”, jak działalność edukacyjna, kulturalna, sportowa itd. Z drugiej przede wszystkim przedsięwzięcia inwestycyjne.

Środki unijne transferowane będą do powiatu głównie poprzez Wojewódzkie Regionalne Programy Operacyjne i Sektorowe Programy Operacyjne, opracowane dla lat 2007- 2013 + 2, a potem dla 2014 – 2020.

Transfery pieniężne z funduszy unijnych mogą wynosić 5% i więcej rocznych budżetów powiatu (latach 2004 – 2010 wynosiły średnio niecałe 2% rocznych budżetów).

Pomimo to powiat – jak wynika z tabeli VIII.5.2. – będzie napotykał na barierę środków inwestycyjnych, zwłaszcza w latach 2011 – 2015. Zaradzić temu mogą kompleksowe partnerstwa z rządem, samorządem wojewódzkim i innymi samorządami, w ramach Nowych Kontraktów Terytorialnych zawieranych dla realizacji - z udziałem budżetu państwa – ważnych dla regionu powiatów i gmin zadań inwestycyjnych. Takim zadaniem mogła by być rozbudowa infrastruktury turystycznej przy tzw. „Pętli Wielkopolskiej”, obejmującej m.in. Wartę i Noteć, a zwłaszcza budowa przystani, ścieżek pieszo – rowerowych, ekologiczno – edukacyjnych, kulturowych bądź inne zadania, dziś nie do końca zidentyfikowane, albo niepewne (np. związane z infrastrukturą dla mieszkańców powiatu i dla elektrowni jądrowej).

Pomocne w realizacji różnego rodzaju przyszłych przedsięwzięć inwestycyjnych mogą być doraźne partnerstwa na rzecz realizacji zadań związanych z gminami i innymi j.s.t. na wzór zawieranych dotychczas, jak np. Klaster Turystyczny, ale także z podmiotami wielosektorowymi (na wzór dotychczasowego partnerstwa z LGD).

Znaczących środków inwestycyjnych dostarczyć by mogły, prywatne podmioty gospodarcze, angażowane do realizacji zadań inwestycyjnych powiatu w ramach partnerstw publiczno – prywatnych. Próby tworzenia takich partnerstw należałoby podjąć możliwie szybko.

W ramach partnerstw realizowane były by przedsięwzięcia inwestycyjne i pozainwestycyjne mające znaczenia dla wszystkich partnerów zaangażowanych w ich realizację. Wielkość środków pochodzących od partnerów byłaby ustalana w drodze negocjacji i określona kwotowo.

Szansą na większe inwestycje – poza szansami wymienionymi wyżej, jest też zapowiadana w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020 decentralizacja środków finansowych budżetu państwa na rzecz budżetów j.s.t.

Tabela: VIII.5.2 Prognoza środków na inwestycje, uwzględniająca środki własne powiatu i wpływy środków zewnętrznych na rzecz tych inwestycji (środki unijne, budżet państwa, i inne jednostki samorządu terytorialnego)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
I Dochody ogólne zł.	80.057.563	82.500.000	85.700.000	88.900.000	92.100.000	95.300.000	98.500.000	101.700.000	104.900.000	108.100.000	111.300.000
II Wydatki bieżące zł.	77.990.119	80.000.000	82.700.000	85.400.000	88.100.000	90.800.000	93.500.000	96.200.000	98.900.000	101.600.000	104.300.000
III Wolne środki brutto zł.	2.067.444	250.000	3.000.000.	3.500.000	4.000.000	4.500.000	5.000.000	5.500.000	6.000.000	6.500.000	7.000.000
IV Wydatki na obsługę długu zł.	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
V Wolne środki netto (III- IV) z czego:	1.067.444	1.500.000	2.000.000	2.500.000	3.000.000	3.500.000	4.000.000	4.500.000	5.000.000	5.500.000	6.000.000.
VI Spłata zaciągniętych zobowiązań(zł)	6.545.447	3.816.585	3.721.353	3.721.353	3.721.353	3.721.353	-	-	-	-	-
VII Pozostaje na inwestycje (bądź spłatę rat kolejnych kredytów)	-5.478.003	-2.316.585	-1.721.353	-1.221.353	-721.353	-221.353	4.000.000	4.500.000	5.000.000	5.500.000	6.000.000

Inwestycjom poświęcono tu nieco więcej uwagi niż pozostałym przedsięwzięciom, gdyż nie tylko są one jednym z najważniejszych czynników każdego rozwoju, ale są też najbardziej pożądanymi i oczekiwanymi społecznie przedsięwzięciami.

Powiat realizuje obecnie inwestycje wynikające z Planu Rozwoju Lokalnego i Wieloletniego Planu Inwestycyjnego, korzystając m.in. z kredytu, którego raty spłaca z wolnych środków netto. Stąd też, w programie środków na inwestycje (tabela VIII.5.2.) nie ma wolnych środków na nowe, kolejne inwestycje. Nieco lepsza pod tym względem sytuacja wystąpi po 2015 r. Radykalniej może się ona zmienić na korzyść jedynie poprzez współfinansowanie inwestycji funduszami obcymi, nie wyłączając prywatnych, albo gdy zajdą inne okoliczności (np. decentralizacja środków budżetowych na samorządy). W takim przypadku realizację nowych inwestycji można by rozpocząć przed 2015r.).

VIII. 6. Monitoring, ocena i aktualizacja Strategii

Monitoring to proces stałego kontrolowania i rejestrowania różnego rodzaju danych. W oparciu o nie ewaluacja (ocena) dokonuje pogłębionej analizy przyczyn i skutków. Inaczej mówiąc – monitoring informuje „jak jest”, a ewaluacja usiłuje odpowiedzieć na pytanie „dlaczego tak jest”.

Monitoring powinien być stałym narzędziem ujawniania zachodzących w powiecie zjawisk i służyć korygowaniu i reformułowaniu polityki rozwoju. Będzie on prowadzony też na potrzeby oceny postępu w realizacji celów Strategii.

Do pomiaru tego postępu służyć będą wskaźniki rezultatu i oddziaływania wyszczególnione w rozdziale VII, podrozdziale VII. 3. Niezależnie od tego dokonywany będzie pomiar i analiza wskaźników produktu jako materialnego efektu realizacji przedsięwzięć w ramach programów rozwoju. Jako bazowy do porównania przyjmowany będzie 2010 rok.

Pierwsza ocena Strategii, tzw. ocena ex ante, dokonana była przez Zarząd i Radę Powiatu oraz w trybie konsultacji z mieszkańcami przed jej uchwaleniem. Obejmowała ona analizę spójności wewnętrznej Strategii, zgodności jej celów ze specyfiką powiatu i jego zasobami oraz z oczekiwaniami społecznymi.

Kolejne oceny tzw. śródkresowe (mid-term) dokonywane przez Zarząd - w miarę potrzeb także przez Radę Powiatu, dotyczyć będą postępów w realizacji Strategii. Obejmą one:

- analizę podejmowanych i realizowanych działań i przedsięwzięć strategicznych
- analizę efektywności tj., czy ponoszone nakłady są adekwatne do rezultatów, a te zbieżne z upływem czasu;
- ocenę czy dzięki realizacji działań i przedsięwzięć osiągnęte są pożądane zmiany i wskaźniki rezultatu;

- ustalenia czy proces zarządzania realizacją Strategii jest poprawny, czy też wymaga korekty.

Jak wynika z powyższego w trakcie ocen śródkresowych dokonywanych corocznie, analizie podlegać będą zarówno zakresy podejmowanych i realizowanych działań i przedsięwzięć strategicznych, jak i stopień realizacji celów. Analiza i ocena realizacji działań / przedsięwzięć dotyczyć będzie zarówno tych przewidzianych w Strategii, jak i powiązanych z nimi priorytetów Programu Rozwoju. Działania / przedsięwzięcia Strategii i Programu będą mogły być – w zależności od potrzeb i możliwości finansowych – doraźnie (np. corocznie) korygowane bądź uzupełniane, a następnie realizowane.

Trzeba tu zaznaczyć, że w ocenach śródkresowych analiza stopnia osiągnięcia celów może być tylko fragmentaryczna. Pełna analiza może być dokonywana po upływie czasu na jaki cele są przewidziane.

Ocena końcowa przez Zarząd i Radę Powiatu, ex post dokonana będzie po zakończeniu realizacji Strategii, tj. przed końcem 2020 roku lub na początku 2021 roku. W ocenie tej organy powiatu zwracać będą uwagę na następujące elementy:

- czy zostały osiągnięte cele strategiczne i wskaźniki oddziaływania;
- jakie problemy miały być rozwiązane przez realizację Strategii i czy tak się stało;
- jakie skutki wywarła realizacja Strategii w środowisku społecznym powiatu i jaki jest jej wkład w realizację celów ogólniejszych – wojewódzkich i krajowych;
- jakie jest prawdopodobieństwo, że osiągnięte zmiany i korzyści będą nadal kontynuowane, czyli jaka jest ich trwałość;
- jak zamierza się wykorzystać wnioski z realizacji dotychczasowej Strategii do budowy i realizacji kolejnej.

Ewaluacja prowadzona przy pomocy monitoringu jest szczególnie przydatna w odniesieniu do wieloletnich dokumentów planistycznych, w tym strategicznych. W długim horyzoncie czasowym trudno bowiem ustrzec się ryzyka nietrafnego planowania, zwłaszcza w dobie szybkich przemian społecznych i gospodarczych, z jakimi mamy obecnie do czynienia. W praktyce występują, z reguły, różnice między założeniami planów a ich realizacją. Skoro nie da się ich uniknąć, to powinny przynajmniej pozostawać pod kontrolą, być monitorowane. W wyniku monitoringu i ewaluacji należy doprowadzić do zgodności założeń z realizacją. Bądź to poprzez zmianę sposobów wspomagania realizacji, bądź to poprzez korektę założeń. Rozpiętość pomiędzy założeniami Strategii, a realizacją może objawić się zwłaszcza w nadzwyczajnych okolicznościach, zmieniających uwarunkowania zewnętrzne, np. w kryzysie finansów publicznych lub gospodarczym, zmianie uwarunkowań przestrzennych związanych z lokalizacją w powiecie wielkich inwestycji celu publicznego, np. elektrowni jądrowej itd. Jeżeli sytuacje nadzwyczajne cechują się krótkotrwałością nie należy spieszyć się z korektą, a skorzystać z zasad opisywanych w podrozdziale VIII.7.

Jeżeli zajdzie potrzeba aktualizacji Strategii to nie powinny jej podlegać z zasady zapisy wizji rozwoju powiatu i misji samorządu. Zaś cele strategiczne – mogą podlegać

zmianie jedynie w drodze wyjątku od reguły. Zmiany pozostałych elementów nie muszą być objęte tak ścisłymi ograniczeniami.

Strategia powstała z udziałem lokalnej społeczności i jej zmiana wymaga konsultacji społecznej, adekwatnej do zakresu tych zmian.

Aktualizacji należy dokonywać z wielką ostrożnością, aby dać szansę ujawnieniu się dobroczynnych skutków realizacji celów i sposobów do tego prowadzących. Z drugiej strony brak reakcji na niekorzystne zjawiska pojawiające się przy wdrażaniu Strategii mogą skutkować nieodwracalnymi konsekwencjami. Tak więc zarówno tu – jak wszędzie indziej – potrzebny jest umiar i wrażliwość na to co się dzieje.

VIII.7. Kierunki działania w sytuacjach nadzwyczajnych.

Zdarzają się sytuacje kryzysowe, bądź inne nadzwyczajne, nie przewidziane wcześniej na które każda władz musi być przygotowana. Niniejszy system realizacji rekomenduje na tą okoliczność następujące zachowania:

- 1) *Primum non nocere* – po pierwsze nie szkodzić, nie pogarszać dalej sytuacji, rozpoznać zjawisko, przemyśleć, zastosować odpowiednie środki przeciwdziałania.
- 2) Myśleć o dniu dzisiejszym ale działać na rzecz lepszego jutra.
- 3) Mieć na uwadze unikalne, na skalę europejską, walory przyrodnicze powiatu, w tym łączone z materialnymi zabytkami kultury i innymi śladami ludzkiej przeszłości walory krajobrazowe i potrzebę otoczenia ich nadzwyczajną opieką.
- 4) Zachować równowagi między wydatkami na inwestycje „twarde” i „miękkie”, mając na uwadze, że inwestycje w kapitał ludzki zwłaszcza w jego edukację, zachowanie zdrowia, zaspokojenie potrzeb kulturalnych i sportowo rekreacyjnych jest równie ważne dla rozwoju powiatu, jak inwestycje materialne i wszelkiego rodzaju innowacje.
- 5) Wykorzystywać zbiorową mądrość dla jak najlepszego wyjścia z impasu.
- 6) Współdziałać z partnerami, którzy mając na względzie własne dobro, pośrednio przyczyniają się do dobra wspólnego, tj. do zaradzenia trudnej sytuacji.
- 7) Zawsze, ale w okresach trudnych szczególnie, przy inwestowaniu kierować się zasadą - „więcej za mniej”.
- 8) Przy spadku dyspozycyjnych środków finansowych koncentrować je na jednostkach osadniczych, będących lokalnymi punktami krystalizacji rozwoju powiatu (m. Czarnków i Trzcianka) a gdy zapadną decyzję o lokalizacji elektrowni jądrowej, koncentrować je na Klempiczu i okolicach.
- 9) Intensywniej niż w warunkach normalnych zabiegać o fundusze zewnętrzne, nie wyłączając sprzedaży obligacji przez powiat.
- 10) W sytuacjach klęskowych rozwinąć działalność Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego.

VIII. 8. Komunikacja społeczna – konsultacja i upowszechnianie Strategii wśród lokalnej społeczności.

Komunikacja społeczna to porozumiewanie się, wzajemne przekazywanie myśli, wiadomości, i informacji. Narzędziem komunikacji między ludźmi jest język – słowo mówione, pisane itd.

W przypadku Strategii komunikacja społeczna opiera się na konsultacjach, zbieraniu opinii, upowszechnianiu założeń Strategii, informowaniu o postępach w realizacji itp.

Komunikacja w trakcie budowy i aktualizacji Strategii

Pierwsze konsultacje społeczne podstawowych założeń Strategii odbyły się w maju i czerwcu 2010r. (12 i 28 maja, 7 czerwca). Uczestniczyli w nich liderzy powiatu i gmin oraz reprezentanci różnych środowisk społecznych. Po dyskusjach zebrano, przy pomocy ankiet opinie dotyczące potencjałów i wizji powiatu oraz misji samorządu i reprezentowanej przez niego społeczności. Zasięgnięto też opinii, co do najważniejszych przedsięwzięć rozwojowych, które należy podjąć w horyzoncie czasowym Strategii. Analogiczne opinie zebrano poprzez Internet, od mieszkańców powiatu (od 7 czerwca do 15 lipca).

Po opracowaniu całościowego projektu Strategii opublikowano go na stronie internetowej powiatu na okres 35 dni, od 23.09.2010r. z prośbą o zgłoszenie uwag i opinii. Bądź to na spotkaniu, które odbyło się 21.09.2010r. i 28.09.2010r, najpierw w Centrum Rolniczym w Czarnkowie z Członkami Wielkopolskiej Izby Rolniczej a później w Starostwie Powiatowym w Czarnkowie, bądź pisemnie w ciągu 35 dni od dnia ogłoszenia projektu. Nie zgłoszenie uwag i opinii oznacza rezygnację z ich wyrażenia. Zgłoszone uwagi i opinie zostały wykorzystane między innymi w sposób następujący:

- przewidziano możliwości podjęcia kolejnych inwestycji przed rokiem 2015 jak to planowano wcześniej, jeśli pozwolą na to warunki budżetowe;
- zredefiniowano bądź doprecyzowano treść niektórych działań strategicznych, budzących wątpliwości interpretacyjne;
- uzupełniono zestawy działań i przedsięwzięć strategicznych przy celach szczegółowych 1.2.,1.3.,2.1.,3.2.;
- upewniono pytających, że interesujące ich sprawy zostały zamieszczone w Strategii (dotyczyło to turystyki, elektrowni jądrowej, infrastruktury transportowej oraz porządku i bezpieczeństwa publicznego).

Szczegółowy wykaz zgłoszonych wniosków i dokonanych w Strategii zmian zawiera Sprawozdanie z dnia 29.09.2010r. z konsultacji, znajdujące się w dyspozycji Starostwa Powiatowego w Wydziale Promocji i Rozwoju Gospodarczego.

Zarząd Powiatu jest przekonany, że konsultacja przyczyniła się do umocnienia roli społeczeństwa obywatelskiego.

W przypadku gdy zajdzie potrzeba aktualizacji Strategii w jej podstawowych założeniach zasięgać się będzie na tą okoliczność opinii społecznej. Zakres konsultacji będzie adekwatny do zakresu zmian Strategii.

Upowszechnianie założeń i celów Strategii.

Antycypując budowę strategii w j.s.t. Północnej Wielkopolski – „Tętno Regionu” opublikowało już w marcu 2010 roku artykuł p.n.: ”O polityce rozwoju i jej kreowaniu przez lokalne społeczności” informujący o celach, zasadach i narzędziach tej polityki – o strategiach rozwoju i korzyściach z uczestnictwa w ich budowie, a potem w realizacji – autorstwa moderatora Strategii Ireneusza Krupki.

W miesiącu maju 2010r. w Tygodniku Pilskim ukazał się artykuł – wywiad z moderatorem Ireneuszem Krupką, informujący o rozpoczęciu budowy Strategii rozwoju powiatu czarnkowsko – trzecieckiego, jej celach i konsultacjach.

Projekt strategii opublikowano w Internecie na 35 dni – o czym wyżej. Poinformowano też w lokalnych mediach społeczność o uchwaleniu Strategii przez Radę Powiatu, popularyzując jednocześnie jej podstawowe treści i zachęcając do współuczestnictwa w realizacji.

Promując powiat i jego walory, informując ludność o realizowanych przedsięwzięciach i dokonaniach w jego granicach Starostwo będzie przy okazji upowszechniać odnośne segmenty Strategii.

Po śródkresowych ocenach stopnia realizacji Strategii będzie się tą ocenę rozpowszechniać, a jeśli zachodzić będzie konieczność, mobilizować mieszkańców do aktywności w realizacji celów Strategii.